

BÜTÜN
ÜLKELERİN
İSCİLERİ
BİRLİŞİN!

kitle

YIL 10 TEMMUZ 1983 SAYI: 261

GENERALLERİN DEMOKRASİ VE CUNTA'NIN SİVİLLEŞMESİ

Cunta'nın açtığı siyaset sahnesini eni, boyu, derinliği artık buradan demokrasiye doğru bir gedik açılacağını uman hayalçiler tarafından bile içi görülür.

BTP kapatıldığı zaman kitlelerin geniş kesimleri "Evren Paşa demokrasisi"ni tanımışlardı. Ne var ki, BTP'nin ilk kapatıldığı günlerde günlük yaşamımızda rastladığımız yurttaşlar arasında CHP'li olanların bir kısmının bu karardan gizli veya açık bir memnuniyet duyduklarına, BTP'nin kapatılmasıyla birlikte, SODEP'in önünün açıldığını zannettiklerine şahit oluyorduk. Babadan kalma bir partçilik anlayışının, DP-CHP zamanından miras olarak kulüp tutar gibi parti tutma alışkanlığının sonucu olan bu memnuniyetin demokratik bir politik bilinçle ilgisi yoktu. Faşist bir diktanın —BTP'ye karşı bile olsa— anti-demokratik bir kararını, kendisini daha çok yerleştirmek ve kurumlaştırmak yolundaki yeni bir faşist adımını onaylamak demektir. Kaldı ki, eski AP'ye bile müsamaha göstermeyecek bir Cunta'nın demokratik eğilimli SODEP'e göz yumması düşünülemezdi. Yani CHP'li sade yurttaşlardan Cunta'nın 31 Mayıs kararına sevinenler açısından bile meseleye bakılsa, 31 Mayıs kararına karşı çıkılması gerekiyordu.

Nitekim de böyle düşünen CHP'li bir kaç hafta sonra yanıldıklarını anlادılar. SODEP'in Genel Başkanı İnönü dahil, 21 demokrat, sosyal demokrat, ilericî sendikacı, ilericî aydın kurucu ve yöneticileri veto edildiler. Bu 21 kişinin yerine bildirilen yeni isimler arasında da veto edecekleri de değildi. Sonra onların da yerine bildirilecek isimlerin bir kısmına da veto gelecektir. Böylece, şayet gerekli ka-

nuni müddet içinde bütün formalite-ler tamamlansa bile, bu partinin seçimlere girip girmeyeceği belli değildir. SODEP bu zincirleme vetoların barikatını aşsa bile, seçime katılmak için gerekli zamanda 34 ilde örgütlenmiş olma koşulu doğrultusunda kurulacak yerel teşkilatlara vetolar ve İçişleri Bakanlığı engelleri gelecektir. ilh...ilh... Sonuçta SODEP, seçime girme hakkını elde etse bile, Cunta'nın "şike muhalefet partisi" olarak kurduğu Calp partisinden farkı kalmayacaktır.

Öte yandan Cunta'nın güdümü ve icazeti dışında kurulan Doğru Yol Partisi'nin de akabeti aynı olacaktır.

Sonuç olarak bütün bu operasyonlar, kesip biçmeler K. Evren'in meddahlığında açılan sahnenin eninin boyunun ne denli dar olduğunu göstermeye yeter. Cunta'nın demokrasisi, kimi Avrupa siyasi çevrelerinin söylediği gibi "güdümlü bir demokrasi" bile değildir. Böyle bir "demokrasiye" şayet bir ad verilecekse, faşizmin parlamentosuna lafız olarak illa ki, "demokrasi" terimini yakıştırma hevesleri hâlâ çıkacaksa, öngörülen bu rejime olsa olsa "Evren demokrasisi", "generaller demokrasisi", —veya bir alegori (kinaye) olarak— "faşist demokrasi" denilebilir. Tıpkı Latin Amerika'daki cuntaların kendilerine kurdukları parlamentolar ve "demokratik"ler gibi...

Gerçekten de Latin Amerika'daki "askeri-faşist-parlamentar" rejimler ne kadar demokratikse, K. Evren'in 6 Kasım'dan sonra öngördüğü rejimler de o kadar demokratiktir, o rejimler ne kadar sivilse, K. Evren'in rejimi de o kadar sivil olacaktır.

K. Evren'in üniformasını soymasını "rejimin sivilleşmesi yönünde" o-

lumtu bir adım olarak niteleyen eski demokrat birtakım köşe yazarlarına gelince, onlar da Cunta'nın elinde bir nalıncı keseri olmakta başka bir görev yapmamaktadırlar. Cunta'nın her kararını hayra yoran, her adımını a-kulları sıra "sola çekmeye" çalışan bu gibileri K. Evren üniformasını çıkarmaca onu hemen "sivil" kabul etme, sivil görün gösterme yarışına çıkardiler. Oysa K. Evren'in "sivilleşmesi" olayının meydana getirdiği tek sivil değişiklik Çankaya'nın terzihanesini bir de seflerine seçilen kumaşın ödemesini yapan, köşkteki itâ amirini ilgilendirmektedir.

K. Evren'in haki renkli kumaş giymekten vazgeçmesi siviller açısından yazdığımızdan başka hiçbir anlamla gelmez, ama askerler açısından, —daha doğrusu askerlerin "en omuzu kalabalık" olanları açısından— büyük önem taşır. Çünkü üç yıldır generaller kademesi tikandı, kendi deyimleriyle "ordu piramidinin" üst kısımlarında duran bir sürü general humurdanp durmaktaydı. Askeri yönetime ve K. Evren'in politikasına karşı olduklarından değil, komuta basamakları nırmamaktan...

Özellikle K. Evren 31 Mayıs kararından sonra Çorum'da yaptığı konuşmada "gerekirse seçimleri de ileri bir tarihe erteleriz" diynce bu homurtular daha da arttı. Çünkü Evren paşanın generalleri de tıpkı büyük paşaları gibi memleketle, vatana hizmet aşkıyla yanıp tutuşuyorlardı. Ne var ki, Evren paşa Genel kurmay başkanlığında kaldığı müddetçe zincirleme olarak komutanlık kademesi tikandımsa katyordu ve konsey üyeleri dışındaki generaller vatan ve milletlerine hizmet şevki ateşleyle tutuşurlarken,

(Devamı 17. sayfada)

ABD'nin Bölgeimizdeki Yeni Truva Atı

Sosyalist Enternasyonal Sahnede

Reagan yönetiminin ve Pentagon militarizminin izlediği gerginlik ve soğuk savaşa geri dönüş politikası tirmanarak devam ediyor. Bu politikadan kuşkusuz ki, tüm dünya ulusları, Amerikan yurttaşları dahil tüm dünya insanları zarar görüyorlar. Bundan yarar olanlar ise, Amerikan emperyalizminin Pentagon'u ve Beyaz Saray'ı yönlendiren asker-sanayi kompleksi, belli en gerici saldırıan kesimleri ile ABD'nin hizmetinde bulunan K. Evren misali, Pinochet misali rejimler ve genelinde uluslararası gericiilik oluyor.

SOGUK SAVAŞ VE ANTI-SOVYETİZM

Her vesileyle dile getirdiğimiz gibi, ABD'nin soğuk savaş stratejisinin temel anti-Sovyetizm ve anti-komünizmdir. Bu ise pratik politikaya Sovyetler Birliği'ne ve tüm dünya sosyalist sistemine karşı nükleer silahlanmayı turdandırması olarak en çarpıcı şekilde yansımaktadır. Stratejik ve konvansiyonel silahlanmayı haklı göstermek için de, ABD emperyalizmi ve uluslararası gericiilik isterik bir anti-Sovyet ve anti-komünist kampanyayı elindeki tüm imkanlarıyla körüklemektedir.

Soğuk savaş ve gerginlik politikası elbette bu pratiklerden ibaret değildir. Bölgesel savaşlar çıkarma, askeri saldırıları yaygınlaştırıp fiili durumlar yaratma ve böylece gerginliği, sadece propaganda kampanyalarıyla değil, aynı zamanda fiili saldırılarla da diri tutma, Amerikan emperyalizminin başlıca araçları arasındadır.

İşte bölgemiz Orta Doğu bu amaçla seçilmiş bir pilot bölge gibidir. Yıllardır gösterdiğimiz gibi, Orta Doğu Amerikan emperyalizmi tarafından başlatılan Soğuk Savaşın sıcak bölgesidir.

Özellikle Afganistan'daki 1979 demokratik devrimiyle ve onun arkasından da İran'da Amerikan uşağı monarko-faşist Şah diktatörlüğünün yıkılmasıyla bölgemizde daha da sarsılan Amerikan çıkarlarını korumak ve ABD'nin bölgedeki kayıplarını telafi etmek için Beyaz Saray yıllardır çok yönlü bir faaliyet içindedir.

Bölgeye yerleştirilen Çevik Kuvvetler den, gerici Arap rejimlerinin silahlanma projelerine kadar, Lübnan'ın İsrail tarafından işgalinden, Saddam Hüseyin'in manipüle edilmesine, 12 Eylül amerikalı faşist K. Evren

diktatörlüğünün tezgahlanmasından, Pakistan'da Afganistan'lı karşı-devrimcileri örgütleyip, eğiten CIA kamplarının genişletilmesine ve onlara silah iletiminin artırılmasına ve nihayet K. Evren faşizminin, ABD güdümünde ve Saddam desteğinde Irak Kürdistanı'na saldırmasına kadar bir dizi olay hep bu faaliyetlerin kapsamındadır.

K. EVREN CUNTASI'NIN AMERIKANCI ROLÜ

Ülkemizde egemen olan K. Evren Cuntası'nın bu mizansendeki yeri her geçen gün —onu bir türlü gömek istemeyenlerin de artık kabul etmeye başladıkları şekilde— gözler önüne serilmektedir. 12 Eylül darbesiyle yürütme, yargı ve yasama gücünü gaspedip kendi tekelinde toplayan Cunta Konseyi, seçime gelmiş parlamentodan geçmeyen SIA antlaşmasını beş kişilik bir "parlamento" sıfatıyla onaylayıp yürürlüğe koyduğu gibi, hemen arkasından artan Amerikan yardımı sayesinde silahlanmaya hız vermiş, derken iki ülke arasında ortak bir askeri blok (Ortak Savunma Grubu adı altında) kurulmuş, AWACS sistemlerinin Türkiye'ye yerleştirilmesine geçilmiş, 10 kadar hava alanı Amerikan askeri amaçlarına uygun olarak ABD finansmanıyla genişletilmeye başlamıştır. Son günlerde, K. Evren militarizminin Irak Kürdistanı seferinden önce ve sonra bu Amerikan trafiği hayli artmıştır. ABD Genel Kurmay Başkanı Türkiye'ye gelmiş, NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri komutanı Rodgers'in ve NATO Genel Sekreteri (eski Nazi) Josef Lunz'un nezaretinde Sovyetler Birliği'ni hedef alan bir Adventure (macera) Express tatbikatı düzenlenmiş, ABD'nin ve CIA'nın en öndeki adanlarından Kissinger Türkiye'ye gelerek K. Evren'le ve onun çeşitli bakanlarıyla görüşmüştür. Önemli devletler haftalarında üst düzeydeki bazı Amerikan yetkililerinin daha ilkönce geleceği bildirilmiştir. Öte yandan, Anadolu'nun Irak ve İran'a komşu güneydoğu yöresindeki askeri tatbikatları ile Trakya'da, Marmara ve Karadeniz'de de kara-deniz ve hava tatbikatları yoğunlaşmıştır.

Her sayı yeni yeni okurlara ulaşan gazetemizde bir kez daha tekrarladığımız bu satırlar, bir yandan Amerikan emperyalizminin bölgemizdeki barış, sosyalizm, bağımsızlık ve demokrasi düşmanı planlarını ve girişim-

leri yeniden ve yeniden sergileyip, K. Evren Cuntası'nın bu planlara ne denli angaje olduğunu bir kez daha gözle batırmak içindir, öte yandan bütün bu saldırıan ve askeri hazırlıkların ötesinde başka komploların da sessiz sedasız bir biçimde hazırlık ve uygulama safhasında olduğuna parmak basmak içindir.

ABD'nin ve uluslararası gericiiliğin yukarıda özetlediğimiz ve ayan beyan ortada olan bu hazırlıklardan dışına, CIA ve Beyaz Saray'ın hazırlıkları kuşkusuz ki, bundan ibaret değildir. Bu yazımızda göstermek istediğimiz şey, işte herkesin gözü önünde cereyan etmeyen, kapalı kapılar ardında, çeşitli pazarlıklar çerçevesinde yürütülen yeni bir komlodur.

Bu komlo, Orta Doğu'ya sokulmak istenen yeni bir Truva Atı'nda sonu tlanmaktadır.

Bu Truva Atı, Sosyalist Enternasyonal'dır.

SOSYALİST ENTERNASYONAL KARTI

Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu sorununda aktif olarak devreye girişi, Camp David'in iflasından sonraki yıllara rastlıyor.

O sırada Beyaz Saray'da oturan Carter'in İsrail Başbakanı Begin ve Mısır'ın o zamanki devlet başkanı Enver Sedat haini ile yaptığı bu üçlü antlaşma Arap dünyasında geniş bir tepki görünce ABD yönetimi başka çareler aramağa koyuldu. Bir yandan İsrail yeni saldırılar için hazırlıklar yaparken ve Saddam Hüseyin de emperyalizmin safında yerini alırken, öte yandan Sosyalist Enternasyonal devreye girdi ve Ürdün Kralı Hüseyin'in bazı önemli Avrupa başkentlerinde yaptığı geziden sonra, Sosyalist Enternasyonal kendisine "tarafsız" süsü vererek bölgede "arabuluculuğa" soyundu.

Bundan iki buçuk yıl önce sessiz sedasız kotarılmaya başlanan bu girişimler konusunda, aydınlatıcı bilgiler ve kamuoyuna açıklanmayan gelişmeler o sıralarda Filistin'li önderler tarafından özel olarak ifade edilmişti. Ne var ki, Filistin özeline böyle bir planın tutmayacağı, Sosyalist Enternasyonal'in bu konuda Filistin ve diğer Orta Doğu Arap halklarını yanıtlayacağı belliydi. Filistin sorunu gibi bu kadar keskin bir kampanyanın sözkonusu olduğu böylesine önemli bir uluslararası sorunda, gri

tonların hiç bulunmadığı, herşeyin hemen hemen sıyah ve beyaz arasındaki kontrast kadar net ve açık-seçik olduğu bir durumda, Sosyalist Enternasyonal'in bir yandan sosyal çıkarları adına, ama esas olarak Amerikan emperyalizminin "tarafsız" görünümü, ilımlı bir yedek aracı olarak devreye girmesi, hiç kimseyi yanıltmazdı. Ama Sosyalist Enternasyonal bölgedeki başka sorunlardan ve noktalardan hareketle olumsuz bir rol istenebilir. Böylelikle ABD Orta Doğu'daki kartlarını açık oynarken, bir de Sosyalist Enternasyonal kartını kapalıya da kendine göre kapalı— bir kart olarak masaya sürerlerdi. Orta Doğu'nun çok bileşenli, grift ilişkilerinde bu kart bir dereceye kadar önem kazanabilirdi ve yanıtıcı olabilirdi. Bu da, o sıralarda ilk işaretleri İran Kürdistanı'ndaki gelişmelerde, İran KDP'sinin ilk sorunlarında ve yönetimindeki eğilimlerde görüldüğü gibi, Orta Doğu genelindeki Kürt sorununda kendisini gösterebilirdi. Dile getirdiğimiz bu görüşlerin ve değerlendirmelerin Filistinli önderler ve Irak Komünist Partisi taraflarında da paylaşıldığını görmüştük.

Daha sonraki gelişmeler bu ortak tasbitler ve değerlendirmeler doğrultusunda oldu. Filistin sorununda "Sosyalist Enternasyonal Formülü" Camp David yerine ikame edilemeyince, İsrail'in geçen yılki saldırısı geldi. Ama Filistin konusunda rol oynayan Sosyalist Enternasyonal, Kürt sorununda etkinlik kazanmaya başladı.

"Kürdistan'da Politik Süreçler" başlıklı yazı dizisinde İran Kürdistanı Demokratik Partisi'nin Sosyalist Enternasyonal'e üyelik müracaatında bulunduğuna dikkati çekerek, Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'daki Kürt hareketleri üzerinde etkinlik kurmak çabası içinde olduğunu belirtti. (GERÇEK, Mayıs 1982 Eki)

Bugün varılan noktada "Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'da yüklenmeye hazırlandığı bu rolle ilgili bilgiler daha da elle tutulur bir hal almıştır.

KÜRT HAREKETLERİNDE SOSYAL İÇERİK

Bugün Sosyalist Enternasyonal'in ve ona bağlı Avrupalı çevrelerin Orta Doğu'daki Kürdistanlı politik süreçler üzerinde nüfuz kurma gayretlerinin yoğunlaşmasını görmekteyiz. Bu gayretler sadece İran KDP lideri Kasımlı yönetimi ile sınırlı olmayıp, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever süreçlere de yöneliktir.

Konuyla ilgili birkaç noktadan alıntı çizmek istiyoruz:

● GERÇEK'in 1981 Ekim sayısındaki "Soğuk Savaşın Sıcak Bölgesi" başlıklı yazıda Orta Doğu'daki den-

gelere ve değişik politik faktörlere parmak basarken "... Kürdistan'ın değişik kesimlerdeki mücadelelerini yeni aşamalara ulaştırarak bölgedeki güçler dengesi üzerinde ilerici süreçler lehine etkiye yapacak büyük bir potansiyel taşıması, Kürdistanlı ulusal demokratik ve yurtsever hareketlerin sosyal kurtuluş hedeflerinin belirleyici niteliklere yükselmesi..." olgusu üzerinde de durmuşuk.

● İşte Kürdistan'ın değişik kesimlerdeki ulusal süreçlerde sosyal kurtuluş mücadelesinin belirleyici nitelik kazanması emperyalizmi rahatsız etmektedir. Çünkü Orta Doğu'daki ulusal baskı altındaki Kürt kitlelerinin politikleşmeleri ulusal hedeflerden ibaret olmayıp, emekçi karakterli olan, yani sosyal (sınıfsal) kurtuluşu da amaçlayan bir gelişme göstermektedir. Bu demektir ki, değişik parçalarındaki Kürt emekçilerinin potansiyeli sadece ezen ulusun ulusal baskısına karşı değil, aynı zamanda giderek belirginleşen oranda her türlü sömürüye de karşı bir nitelik kazanmaktadır. Bu ise dünya sosyalist sisteminin bu ulusal ve yurtsever hareketler üzerindeki etkinliğinin artması için objektif, maddi bir zemin oluşturmaktadır. Geçir Komintern'in II. Dünya Kongresinde, Lenin'in önderliğinde alınan karar gereği, işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesine karşı çıkmadığı takdirde, ulusal burjuvazinin de öncülük yaptığı ulusal kurtuluş hareketlerinin desteklenmesi ilke kararı olarak benimsenmiştir ve bugün dünya sosyalist sistemi Komintern'in bu ilkesini sürdürmektedir: yani o Kongrede sadece işçi sınıfının öncülük yaptığı ulusal kurtuluş mücadelelerinin desteklenmesini isteyen Hindistan delegesi Roy'un ve Komintern içindeki "Sol"-komünistlerin sektör bakışlarının aksine dün de bugün de Sovyetler Birliği bir ulusal hareketi desteklemek için işçi sınıfı öncülüğünü şart koşmamaktadır; bu nedenle Sovyetler Birliği, dünya devrimci sürecine ters düşmediği ve Lenin'in ulusal sorunda parça-bütün ilişkisi içinde gösterdiği her durumda Kürt ulusal hareketlerini desteklemiştir.

Ama bu ulusal hareketlerin sosyal (sınıfsal) kurtuluş hedefine de yönelmesi ve böyle bir sosyal içerik kazanması basit bir ulusal kurtuluş hareketinden —ulusal burjuvazinin öncülüğündeki bir ulusal kurtuluş mücadelesinden— nitelikçe farklı bir durumdur. Böylesi bir olgu, sosyalizmin o hareketler üzerindeki programatik, politik ve pratik etkinliğini çok daha fazla artırır.

● İşte Orta Doğu'daki Kürdistan politik süreçleri açısından bu faktör kuşkusuz ki, emperyalizmin de gözönünde bulunduracağı bir olgudur. Bu nedenle, emperyalizm gelişmelere seyirci kalmayacak ve kendi kartlarını

oynayacaktır.

● Nitekim de öyle olmuştur. ABD olayı müdahale etmek için Sosyalist Enternasyonal kartını oynamaya yönelmiştir.

EMPERYALİZMİN YEDEK GÜCÜ

● ABD'nin doğrudan devreye girmesi ve Kürt hareketlerinin koruyucusu gibi gözükmesi mümkün değildir. ABD bunu bir kez denemiştir ve girişim fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Irak'daki milli burjuvazinin gayri milli olmasına doğru evrimleşmesi tamamlanmadan ve Saddam Hüseyin bir saray darbesiyle yönetimi tek başına eline geçirip emperyalizmin dümen suyuna girmeden önceki yıllarda, Irak yönetiminde anti-emperyalist unsurların ağırlıkta bulunduğu bir dönemde ve İran'ın amerikanca faşist Şahlık rejimi altında bulunduğu sıralarda, Irak KDP'sinin yönetimi önce hareketteki sol eğilimleri tasfiye etmiş daha sonra da o zamanki ABD Dışişleri Bakanı ve onun yönetimindeki CIA'nın 40'lar komitesi ile gizli bir pazarlık yapmıştır. Molla Mustafa Barzani'nin TIME dergisinde yayınlanan ve Amerika'ya patrol imtiyazı verme vaadinde içeren bu gizli ittifaktan sonra ABD ve Şah'la yapılan işbirliği, Irak rejiminin bir manevrası ile acı bir şekilde sona ermiştir. Saddam'la Şah anlaşması ve Irak'ın İran'a toprak vermesi (Basra Körfezindeki bazı adaları İran'a devretmesi) sonucunda Irak Kürdistanı'ndaki hareket ağır bir darbe yemiştir. Böylece Irak Kürt halkının yıllardır kanı ve canı pahasına verilen bir mücadele feodal önderlik taraflarında yenilgiye sürüklenmiş ve emekçilerin başları üzerinde ve onların habersiz yapılan pazarlıkların bedelini gene Kürt savaşçıları ödemiştir.

Daha sonra Carter'ın Başkan seçilmesi birlikte bir değişiklik olduğunun sanan —ABD'ye göçmüş bulunan— Mustafa Barzani, Carter'ı yazdığı bir mektupta, Carter'dan önceki Beyaz Saray yönetiminin kendisini aldattığını söylüyor ve "Amerikan adatale"ni güvendiğini belirterek "halkı adına" gene ABD'den yardım istiyordu. Ama Carter yönetimi oralı olmadı, arkasından İran'daki Geçici Komite bir süre daha olumsuzluğa devam ettikten sonra, Şah'ın devriminden sonra, ABD'de ölen Mustafa Barzani'nin oğulları Mesut ve İdris Irak Kürdistanı'na gelecek, Irak Komünist Partisiyle, Ulusal Demokratik Cephesiyle birlikte silahlı mücadeleyle yeniden başlattılar.

● Görüldüğü gibi, ABD'nin Orta Doğu'daki "Kürt hareketlerine oynama" sanısı hiç mi hiç kalmamıştır. Bu sadece Irak Kürdistanı için geçerli değildir, İran Kürdistanında da ABD —birkaç dini lider ve onların mirile-

ri ya da küçük aşiretleri dışında— hiç taraf tar bulamazdı. Sosyal bilinçlenmenin daha ileri düzeyde bulunduğu Türkiye Kürdistanı politik hareketleri içinse bu asla sözkonusu olamazdı.

● Oysa Sosyalist Enternasyonal, emperyalizmin Orta Doğu'ya uzanmış daha akıllı bir müttefiği olabildi. Ve özellikle ezilen uluslar, halklar nezdinde ABD kadar ipliği pazara çıkımsız ve lanetlenmiş değildi. Bu uluslararası politik topluluğun ağırlığını B. Avrupa'da iktidar veya ana muhalefet partileri oluşturuyordu. Böylece ABD kendi giremediği role, "daha demokrat" görünümü, ilmi görünümü Sosyalist Enternasyonal'i sokabilirdi.

● Nitekim de öyle oldu ve Sosyalist Enternasyonal'in etkinliği İran KDP'sinin üst yönetimi ile olan ilişkiler sınırsız aştı.

● Yeniden ve yeniden vurgulayalım ki, Sosyalist Enternasyonal'in Kürdistan'a uzanmış eli, bir dost eli değildi. Bu el, Batı Avrupa'nın ve Ortak Pazar'ın bölgemizdeki kendine özgü emperyalist çıkarlarını da gözetmekle birlikte anti-komünizm ve anti-Sovyetizmin elidir. Ve emperyalizmin başını çeken ABD'nin pençesidir. Yani Sosyalist Enternasyonal adlı bir kadife edivene birindürülmüş demirden bir eldir.

● Amaç ise Kürt hareketlerini saptırmaktır, özgürlük için mücadeleye veren Kürt halk topluluklarında politik-sosyal bilinçlenme sürecini yavaşlatıp bulanıklaşmak ve hedef şaşırtmaktır. Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin bölgedeki saygınlığına ve Kürt emekçileri üzerindeki saygınlığına karşı "önlem almaktır". Kürt halkı topluluklarının karşısına dünya-mızda ezilen halklar için tek alternatif olan sosyalizm ve onun kristalleşmiş gücü dünya sosyalist sistemi dışında, sahte alternatifler koymaktır.

FAYDACLILIK FAYDA GETİRMEZ

Burada bir noktaya önemle değinmemiz gerekiyor. İran KDP yönetimiyle Sosyalist Enternasyonal ilişkilerini onaylamazsak bile, bunu o yönetimin sunulacak karakteri gereği normal karşılıyoruz. Çünkü bu reformist yönetim—daha önce de değindirmiş gibi—, emekçi karakterli değildir.

Ama emekçi karakterli olan ve sadece ulusal kurtuluş hedefi taşımayıp, aynı zamanda sosyal kurtuluş ve uzun erimde sosyalizm hedefini önüne koyan akımlar ve hareketler için Sosyalist Enternasyonal aynı şekilde değerlendirilemez.

Hatta dahası da, Sosyalist Enternasyonal'i salt ulusal kurtuluşun ya-

na görmek de vahim bir yanılgıdır. Sosyalist Enternasyonal genel niteliğiyle sosyal demokratır, —aralarında tek tük sol sosyal demokrat eğilimler olsa bile, genelinde sağ sosyal demokratır— ve bu nedenle kategorik olarak burjuva demokratır, reformisttir. Ama asla anti-emperyalist değildir. Bu nedenle ulusal kurtuluş fikrine de yatkın değildir.

O Sosyalist Enternasyonal ki, içinde, İsrail'i uzun yıllar yönetmiş olan ve Filistin kurtuluş hareketine sadece ABD değil, aynı zamanda Avrupa'da iktidardaki "kardes partileri" desteğinde kan kusturmuş olan İsrail İşçi partisi saygın bir üye olarak yer almaktadır.

O Sosyalist Enternasyonal ki, Amerikan emperyalizminin en sadık müttefiklerinden Federal Almanya'yı 13 yıl yönetmiş olan Alman Sosyal Demokrat Partisi onun 1 numaralı Partisi'dir.

O Sosyalist Enternasyonal ki, içinde, bir zamanlar —1954'deki şanlı Dien Bien Fu zaferine kadar— yıllarca Vietnam halkına zulüm uygulamış olan, Cezayir kurtuluş savaşına karşı kanla, ölümlerle saldıran, müthiş parasütçüleri ile Cezayir kentindeki Arap semtlerinde ve direnişin ilk beşliği Casbah mahallesinde taş taş üstünde koymamış, canlı insan bırakmamış olan, deşetengiz lejyonları ve sadist lejyonları ile Afrika'dan Çinhindine kadar nice mazlum ulusa zulmetmiş bulunan Fransız hükümetlerinde yer almış, hatta ana hükümet partisi olmuş —bugünkü Mitterandların, Gaston Defferlelerin de bakan olarak yer aldıkları hükümetleri yönetmiş— Fransız Sosyalist Partisi vardır.

Sosyalist Enternasyonal bugüne değin hangi ulusal kurtuluş hareketine yardım etmiş, emperyalizmin genel politikası dışına ne zaman çıkmıştı ki, şimdi çıksın.

Hele hele uzun erimde sosyalizmi amaçlayan Kürt hareketleri açısından, kendisini ulusal kurtuluşla sınırlamayanlar açısından Sosyalist Enternasyonal, olsa olsa kuzu postuna bürünmüş bir kurtur. Onun sosyalistliği, sadece ismindedir. Kendisi sapına kadar kapitalisttir... Ve Lenin'in deyişimiyle **SOSYAL EMPERYALIST**'tir. Misyonu ise kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadeleyi kapitalizm lehine reformizme saptırmaktır.

Orta Doğu'da nice yıllardır çeşitli devletlerin millî zulmü altında tutulmakta olan Kürt ulusal topluluklarının çeşitli politik akımlarının bu haklı davayı tüm dünya arenasında duyurmaları, uluslararası diplomasi alanına aktarmaları ve bu çerçevede —kendi başımsız görüşlerinden ve politikalarından bir nebze ödün vermeden— Batı'nın bütün demokrafik güçlerine ve buradaki Sosyalist Enternasyonal'e

de Kürt sorununu anlatmaları başka bir şeydir, Sosyalist Enternasyonal'den bunun da ötesinde yardımlar beklemek ve ABD'nin bu yeni oyununa gelmek ise bambaşka bir şeydir.

İşte bu nokta "sırat köprüsü" gibi "kıldan incedir". Kırt davasını ve Kürt halk toplulukları üzerindeki korkunç zulmü, insanlık dışı uygulamaları dünya politika arenasına çıkarmak ve bu nedenle Sosyalist Enternasyonal'e de ilişki kurmak amacı, diplomatik ilişkiler olmaksızın çıkıp bu hassas noktayı bir millî aşu mu, bu gidişin nere varacağı belli olmaz. Hamileliğin azı-çoğu olmayacağı gibi faydacılığın ve oportünizmin de azı-çoğu yoktur. Hele hele Sosyalist Enternasyonal'den uluslararası diplomasi alanında ses duyurmak için yararlanma amacı, bu tür ilişkilere girenlerin bugüne değin savunageldikleri düşünceleri revizyondan geçirmeleri ve belli değişiklikler yapması sözkonusu olursa, bu yolun hiç mi hiç sonu yoktur. Unutulmasın ki, namtudan mikron düzeyinde bir kayma ile yola çıkan mermi, hedefe varıyorsa, hedefin çok mu çok uzagına düşer. Gene unutulmasın ki, büyük oportünizmler genellikle küçük hesaplarıdan, küçük küçük faydacılardan doğarlar.

Faydacılık politikası belki başlangıçta belli faydalar getirebilir, belli geçici başarılar sağlayabilir. Nitekim "Sosyalist Enternasyonal'in konuya el atmasıyla Kürt davası B. Avrupa kamupolusunda ve Batı'nın çeşitli resmi platformlarında duyurulabilmiştir. Bu Batı'nın çeşitli resmi platformlarında belli ödünler karşılığında dönüşürse işte vahim sonuç o zaman gelir.

Burada faydacılık (pragmatizm) konusunda Lenin'in felsefi bir değerlendirmesini anmak istiyoruz: Lenin faydacılığı şöyle tanımlıyor:

"Pragmatizme karakterini veren şudur: Başarı kazanan ve bilim, din, ahlak, gelenek, kullanım, görenek (gibi) şu ya da bu şekilde yapılan ana uygun düşen her şey hakikidir." Evet Lenin, pragmatistler için hakikatin ne olduğunu bu şekilde ifade ederken onu felsefe kategorileri açısından şu şekilde niteliyor: "...pragmatizm, ahlak ya da inanç konusunda nasil ki, akla aykırı gelenekçilikle eşanlama geliyorsa, hakikat sorunu konusunda da şüphesizlikle eşanlama gelmektedir."

REFORMİST KOZMOPOLİTAN'IN "DEVİRİMCİ MÜTTEFİKLERİ

Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'daki manevraları, hiç kuşkusuz bölgedeki kimi Kürt hareketleri ile yakın diyaloglar kurmaya çalışmakta ibaret değil. Sosyalist Enternasyonal'in Avrupa'daki çeşitli partileri

Türkiye'den de kendilerine müttefikler arıyorlar.

Bu müttefikler, ülkemizde geçmişteki ve bugünkü sosyal demokrat akımlardan farklı. Onlar zaten belli. Ne var ki, Türk sosyal demokrasisi faşist Cunta karşısında fos çıkınca, ortaya hiç bir varlık koymadığı gibi, örgütsel devamlılığını da yitirince, Türkiye'de anti-faşist muhalefetin gerisinde kalınca ve dolayısıyla uzun erimde genel sosyal muhalefetin içindeki yerini de her geçen gün eriyip gittiğince, emperyalizm bundan telaşlanmaya başlamıştır.

Ve bir kez daha imdadına, Sosyalist Enternasyonal yetmişmiştir. Tıpkı Orta Doğu genelindeki ve Kürt politik hareketleri üzerindeki hesapları gibi Türkiye'nin gelişmeye açık dinamiklerinde işçi sınıfı politik hareketi, yani bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi etkinlik kazanmasının diye sosyalist Enternasyonal'e yeni görevler yüklenmiştir.

Sosyalist Enternasyonal bu görevleri nasıl yerine getirecektir? Paslanmış Türk sosyal demokrasisinin yanısıra başka müttefikler bularak... taze kan alarak...

İşte o müttefikleri de kimi "sol", revizyonist akımların yurtdışına çıkması yönetici ve mensuplarının ya da taraftarlarının şahsında bulmuştur.

"Devrimci" adına mangalca küll bırakmayan bu keskin lafazanlar, maceracı politikalarıyla 12 Eylül'ün zemininin hazırlanmasında bilmece olarak ve istemeyerek de olsa pay sahibi oldukları sonra, faşizmin ilk darbesi altında birkaç ay içinde darmadağın olan "hareketleri"nin sağlıklı bir değerlendirilmesini yapıp da, işçi sınıfı bilminden ve enternasyonalizminden nasıpleneceklerine, yığınların ve umutsuzluğun girdabında her geçen gün biraz daha Sovyetler Birliği'ne, dünya sosyalist sistemine karşı düşmanlık görüşleriyle donanarak Sosyalist Enternasyonal'in kucağına doğru gitmekteydirler.

Aslında onları Sosyalist Enternasyonal'in artemi anti-Sovyetik eğilimlerinin artemi değildi, tersine bu bir sonuçtu. Bu gibi sabık devrimciler, Sosyalist Enternasyonal'in kucağına gittikleri için anti-Sovyetizmle ni atılmaktadırlar. Çünkü Sosyalist Enternasyonal'e ancak böyle yanabilirdi. Sosyalist Enternasyonal, onların eylemde ve pratikte ne gibi "keskin" görüşler taşıdıklarına hiç aldırmaz. Sosyalist Enternasyonal bir yandan her ağzını açtığında "terörizmi" kınar, ve sosyalist ülkeleri onların terörizmle hiçbir ilgisiz olmaları, anlaşız ve terörizme daima kararlılıkla karşı çıkan komünist partilerini "terörizm" ile suçlama kurmazlığı ve yalnızca da yayarırken, öte yandan, hoşizme, "sol"-revizyo-

nizme kucak açar. Çünkü Sosyalist Enternasyonal için önemli olan ve bu gibi akımlarda aradığı tek şey varsa o da anti-Sovyetizmdir.

İşte böyle olduğu içindir ki, Paris'te DISK'ın irtibat bürosu adı altında bir tekke kurmuş olan bu sabık devrimciler, DISK'ı ve işçi sınıfımızı asla bağlamayan bir şekilde 1 Mayıs işçi yürüyüşünde bir kamyon üzerinde DISK'ın ve Polonya'daki Dayanışma Sendikası (Solidarnosc) adlı karşıdevrimci ve Amerikan kuklası *siyasi örgütün* pankartını yanyana taşırlar. Böyle olduğu içindir ki, yurtdışında sürgünde yaşayan bu ordusuz kumandanlar, bir yandan yurtdışına bile ulaştırılmadıkları yayın organlarında bol bol devrimci lafbeliği yapıp, devrimci adıma en keskin nutukları atmayı marifet bilirlerken, öte yandan Sosyalist Enternasyonal'e bağlı çeşitli partilerle, parlamenterlerle, kurumlara iç-içe, kucak kucağına yasarlar... Ve Paris'de DISK adına yapılan bu rezaletten sonra GERÇEK Paris Komitesinin de belirttiği gibi "kendini politik sığınmacılara parasal olanaklar sağlamak" (Dayanışma, Haziran 1983) gibi bir makyavelizm güdüldürür, ama buradan bile yola çıkılarak bu gidiş zamanla boyut kazanıyor ve bu Sosyalist Enternasyonal partileriyle ilişkiler giderek anti-Sovyetizm ve dolayısıyla anti-komünizm temelinde- kutsal bir ittifağa yönelir.

Küçük burjuva maceracılığının bu karakteri, parlak devrimci nutukların arkaından gelen yığınlık, panik ve moral çöküntü, onları "devrim" türkülü okuya okuya Sosyalist Enternasyonal'in -yani KITLE'nin 1975 yılında koyduğu adıyla- REFORMİST KOMÜNİSTAN'ın kucağına kadar götürür.

Orta Doğu'daki kimi Kürt gurupları için dile getirdiğimiz ve Lenin'in diliyle mahkum ettiğimiz pragmatizm, kimi "sol"-revizyonist akımların yurtdışındaki mensupları için de aynen sözkonusudur. Elbette ki, bu "sollar" da büyük "devrimci" amaçlarla, reformist Avrupa partilerini *kul-lanma* mantığıyla yola çıkarlar. Bunun için anti-Sovyetizmi körikler, her türlü kombinezona girerler. Çünkü onların "devrim" (!) gayeleri için her yol mübahdır... Derken öyle bir noktaya geliler ki, artık geri dönüş imkanı kalmaz, onların "devrimci" değer yargıları da değişmeye başlar, dünya görüşleri de... Ve sonuçta, elilerini verener, değil sadece kollarını, bütün güdelerini ve en önemlisi kafalarını, kafaları içindeki beyinlerini de bütünüyle reformist enternasyonal kapıtır, bugünden itibaren açıkça görüldüğü gibi proletarya enternasyonalizminin karşı saflarında yer alırlar.

Bizim aklı evvel "sol"-revizyonistlerimiz sosyalist enternasyonal partilerini kullandıklarını sanmaktadırlar.

Oysa kimin kimi kullandığı belli değildir. Ya da daha doğrusu pek bellidir. Kullanan Sosyalist Enternasyonal'dir, kullanan ise bir zamanların "keskin devrimcileri"dir...

Ne var ki, bu oyun sürmeyecektir. Sosyalist Enternasyonal'in istediği şey Türkiye'deki aslı gücü ve müttefik sosyal demokrasinin yanısıra bir yedek güç daha edinmek ve bilimsel sosyalizmin, proletarya enternasyonalizminin önünü kesmektir. Ama, atı alan şimdiden Üsküdarı geçmiştir ve bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi, öyle Avrupa'dan, mücadele alanı dışından gazel okuyarak sosyalist enternasyonal için dışı olan "sol"-revizyonistler gibi haricte değil, dahildedir. Fabrikalardadır, işyerilerindedir, okullardadır, köylerde, yani asıl mücadele alanında, üretim, yerleşim ve eğitim birimlerindedir, kitlelerin bağrudadır.

Ayrıca şunu da not etmeliyiz ki, bu oyuna gelen ve kendisini bu tehlikeli gidiş kapıran gurupların sayısı *bir-ikiyi geçmez*. (Bu kategorideki Türkiye'li siyasi akımların büyük çoğunluğu oyuna gelmemişler.)

Kaldı ki, bu girdaba girenlerin de ülke içindeki, yurtdışında çeşitli yörelerdeki taraftarlarıyla herhangi bir organik ve siyasal ilişkileri de kalmamıştır. Onlar göçmenleşmenin tipik örneğini vererek, Avrupa'daki göçmen işçilerimizin gençlik kuşakları arasında akarak, hemşehrilik bağlarıyla ve benzeri yakınlıklarla taban edinmişlerdir. Büyük çoğunluğu Avrupa'da -özellikle F. Almanya'da- yetmiş Türkiye'ni geçmiş yıllardaki şartlarının ve mücadelelerinin içinde geçmemiş, Türk düşmanlığı yüzünden Almanlar tarafından iltisim, kâkılmış, aynı zamanda Batı toplumunun belli yozlaşmalarına da derece derece beraberinde getirmiş bu gençlerin bilimsel sosyalizmden çok mu çöğ uzak solculukları, ailelerinin değer yargularıyla ve Avrupa'daki anti-Sovyetizm, giderek köriklenen anti-Sovyetik soğuk savaş propagandalarının etkisiyle donanmıştır. Herhangi bir politik deneyleri olmadıkları gibi, politik eğitimden de geçmemişlerdir. İşte böyle bir tabana veya güdeye, 12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmış "sol"-revizyonistlerden oluşan bir bağ eklenmiştir.

Böylelikle onlar Türkiye'de, yurtdışında her türlü örgütsel şanslarını yitirdikten sonra, bir yandan bu tabanla bütünleşme, öte yandan Sosyalist Enternasyonal partileriyle kucaklaşma eğilimleri içinde bu tehlikeli yola girmişlerdir. Bu gibi siyasi sığınmacılarını sınıfsal yapılarında ve onların geçmişteki yurtdışı politik faaliyetlerinde de varolan küçük burjuva dünya

(Devamı 17. sayfada)

İnsanlık Barışı Ve Yaşamı Savunuyor

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin "Nükleer Savaş Karşı Barış ve Yaşam İçin Dünya Asamblesi" delegasyonlarına sunduğu metin:

★

KAPITALİST BUNALIMIN AGIRLAŞMASI

Kapitalizmin bunalımı her geçen gün daha bir keskinlikle derinleşiyor. Batı dünyasında işsizlik çığ gibi büyüyor, ekonomi ya geriliyor, ya da sıfır büyüme hızında yerinde sayıyor.

Tekelci devlet kapitalizmi, çalışanların emeğiyle yaratılan devasa üretim potansiyelini kullanılabilemeyeceğinden yoksun olduğunu her geçen gün biraz daha kanıtıyor. Ekonomik alt-üstlük, bir salgın gibi, en kudretli sayılabilecek kapitalist ülkeleri bile sarıyor, insanların en geniş çoğunluğunu derinden etkiliyor.

Siyasi bunalımlar, tekeli burjuvazinin iç anlaşmazlıkları, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi, ahîki yazgıya, açlığa ve sefaletin ortaya çıkmasına günümüz kapitalist sisteminde gözlenen krizin en çarpıcı belirtileridir.

Öte yandan, dünya sosyalist sisteminin sürekliliği biçiminde kaydedildiği istikrarlı ekonomik, sosyal, teknolojik ve kültürel gelişme, genç ulusal devletlerin sosyal ilerlemesi, ulusal kurtuluş hareketlerindeki gelişmeler günümüz dünyasının karakteristik özellikleri olarak kendini göstermektedir.

Batı yarımküresinde ise, uluslararası işçi sınıfı hareketi, birçok kapitalist içinde uluslararası finans kapitalin egemenliğini köklerinden sallamakta, sınıf mücadeleleri giderek yükselelmektedir.

PENTAGON LİDERLİĞİNDEKİ ANTI-DETANT GÜÇLERİN SOĞUK SAVAŞ POLİTİKASI

Bu koşullarda, ABD emperyalizminin en gerici çevreleri yeni bir soğuk savaş atmosferi yaratmışlardır. Bu serüveni politikasının bileşenleri, her zamanki gibi, ABD yönetiminin anti-komünist ve anti-Sovyetik haçlı seferidir, silahlanma yarışını sürdürmektedir. Orta Doğu örneğinde görüldüğü gibi "Sıcak Noktalar" adı verilen bölgelerde bölgesel savaşları kışkırtmaktadır. Demokratik Afganistan, Sosyalist Polonya, Devrimci Nikaragua'da olduğu gibi karşı-de-

rimci hareketleri yönlendirerek pek çok ülkenin içişlerine müdahale etmektedir. Türkiye'nin de arasında bulunduğu pek çok ülkede CIA kompoları aracılığıyla amerikançı faşist askerî diktatörlükler tezgahlamaktadır, ulusal ve sosyal kurtuluş için mücadele eden halkları ezmeleri için diktatörlük rejimlerini desteklemektedir, ilh...ilh...Tüm bu politika asker-sana-yi kompleksi ve onun Pentagon militarizmi ve işbaşındaki Mr. Ronald Reagan tarafından manipüle edilmektedir (tezgahlanıp yönlendirilmektedir).

Özetle söyleyecek olursak, Reagan yönetiminin politikası tüm dünyada gerginlik ve güvensizliği sürdürmektedir. Dünya halkları, yani tüm insanlık, Beyaz Saray'ın şantajın bir sonucu olarak bir nükleer savaşın ağır tehdidi altındadır.

Arizona eyaletine 150 adet uzun menzilli MX füzesinin yerleştirilmesi, Batı Avrupa'ya orta menzilli füzelerin konulması için yapılan hazırlıkların ilerlemesi dünyamızın siyasi iklimini bozmakta, insanlıkın varlığını tehlikeye atmaktadır.

İşte bu gerginlik ve nükleer tehdit ortamında, en hayati şey böyle bir felaket savaşını önlemektir. Bu nedenle ki, sadece tüm barış güçleri için değil, fakat gezegenimizde yaşayan bütün insanlar için, nükleer tehlikeyi saf dışı ederek, adil ve kalıcı bir barışa ulaşmaktan daha önemli bir şey yoktur.

İşte bu nedenledir ki, SALT-II için yapılan Cenevre görüşmelerinde olumlu ve barışçı bir sonuçun ulaşması, ABD'nin Batı Avrupa'ya Pershing ve Cruise füzelerini yerleştirmesinin önüne geçilmesi gerginliği yumuşatmak ve barış sürecinde ilerleme kaydetmek için hayati ve güncel önem taşımaktadır.

Dünya barış hareketini destekleyen ve onun içinde yer alan TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ Amerikan emperyalizminin anti-detant politikası yüzünden şiddetle suçlar. Bu yılın sloganı olarak saptanan NÜKLEER SAVAŞA KARŞI BARİŞ VE YAŞAM İÇİN sloganını ve bu isim altında toplanan Dünya Asamblesini, Türkiye'nin barışsever insanları adına selamlar.

BİR AMERİKAN SICAK NOKTASI: ORTA DOĞU

Ülkemizin de yer aldığı Orta Doğu ABD yönetimi tarafından "Sıcak

Nokta" adı verilen gerginlik bölgelerinin en önemlilerinden birisidir.

İsrail siyonizmi ve bölgedeki gerici rejimlerin işbirliği ile Beyaz Saray bölgemizde provokasyonlar tertiplemekte ve bölge ülkelerine ileride silah-ı müdahale ve istila için ABD Cevik Kuvvetleri benzeri askerî hazırlıklarını yoğunlaştırmaktadır. Filistin, Lübnan, Suriye, Ürdün ve Mısır halklarına yönelik İsrail saldırısı ve istilası ABD'nin desteğinde devam etmektedir. Orta Doğu anlaşmazlığı Reagan yönetimi tarafından boyuna körüklenmektedir. Bölgemiz, bütün bu yöreyi bir anda tutuştururabilecek global bir savaş tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Türkiye bir NATO ülkesi ve Amerikan mütefiki olarak, ABD emperyalizminin bölgedeki ileri karakollarından birisidir.

Türk generallerinin işbaşındaki askerî faşist diktatörlüğü ilerici, tüm halk güçlerini ve dolayısıyla barışsever kitleleri ezmekte, temel insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin zehresine bile tahammül edememektedir. Resmî ve hesaplanmaz rakamlara göre 150.000'den fazla insan siyasi nedenler yüzünden 12 Eylül 1980 askeri darbesinde ve ya buna tutuklanmasında veya gözaltına alınmıştır. Askerî yetkililerin en son olarak yaptıkları bir açıklamaya göre şu anda hapisanelerde 52.000 siyasi tutuklu vardır, bunlardan 28.000'i ağır cezalara çarptırılmış, 25'i idam edilmiştir, geri kalanları ise askerî mahkemelerde yargılanmak aşamamdadırlar. Askerî mahkemelerde henüz sona ermemiş bulunan ve Türkiye siyasal ve sosyal yaşamının en ileri kesimlerini hedef alan pek çok siyasi dava halen sürmektedir. Bunlar Türkiye'nin işçi sınıfı partileri, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DISK) ve yönetimi en ileri siyasal partiler, sendikalar, diğer kitle örgütleri, bazı sol-kanat parlamenterleri ve barışsever öğretim üyeleri, yazarlar, diğer aydınlar tarafından oluşturulan Türkiye Barış Komitesi, çeşitli ilerici gruplardır.

(Belgenin, K. Evren Cuntast'nın bölgedeki misyonu ve ABD ile olan ilişkilerini özetleyen ve ülkemiz demokrasi ve barış güçlerinin barışa en büyük katkılarının bu amerikançı faşist diktatörlüğü yıkmakla gerçekleştirileceğini vurgulayan ikinci bölümünü gelecek sayımızda vereceğiz.)

Pinochet'in Sonu Yaklaştı

Şili'deki kitlelerin Pinochet faşizmine karşı özgürlük mücadelesi kasap Pinochet'in yıkılmaz sandığı kolluğunu sarsmaya başladı.

Son gelişmeleri özetleyen yazımızı ve Şili Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Luis Corvalan'ın geçen yıl faşist darbenin 9cu yıldönümü öncesinde yazdığı - ve Dayanışma gazetesinde yayınladığımız - yazının bazı bölümlerini sütunlarımızda bulacaksınız.

Şili diktatörü Augusto Pinochet, geçtiğimiz Şubat ayı sonunda son 10 aylık süre içinde üçüncü kez olmak üzere hükümet üyeleri arasında değişiklik yaptı. 9 sivil ve 7 askerden oluşan Bakanlar Kurulunda en az 5 kişi değiştirildi. Değişikliklerin yapıldığı sırada Batı Avrupa'da mali konulara ilişkin görüşmelerde bulunan Şimdiye Kadar ki Ekonomi ve Maliye Bakanı Lüderes-Schwarzenberg'in görevden alınması, birçok gözlemci için bir sürpriz oldu. Çünkü o, rejimin büyük yabancı banka ve tekelere bağlantısını kuran en önemli kişiydi.

"Süper Bakan"ın görevden alındığına ilişkin yazı, ona, Londra'daki bankacılarla yaptığı bir görüşme sırasında iletilmişti. Konu, Şili'nin 1983 ve 1984 yıllarında ödemesi gereken 2,8 milyar dolarlık dış borcun ertelenmesi ile ilgiliydi. Birkaç bina ötede Pinochet'in İngiltere'de büyükelçiliğini yapmakta olan Miguel Alex Schweitzer de Dışişleri Bakanlığında getiriliyordu. Birleşmiş Milletler'de Şili'nin bir kez daha kınanmasından ardından Pinochet'in onu başarısız olarak görüp görevinden aldığı Rene Rojas Galdames, öfkelerini şu sözlerle dile getirdi: "Boyle bir dış politika ile başarılabildiği bir dış politika yapmak asla mümkün değildir."

Bir süre önce Londra ve New York da Pinochet'in silahlı kuvvetler içindeki gücü bir grup tarafından saf dışı edildiği ve evinde göz hapsine alındığına ilişkin söylentiler dolmuştu. Haberin yanlış olduğunun hemen anlaşılmasına

rağmen, Şili Cuntası'nın bu konuyla ilgili haberlere sansür koyduğu öne sürülmüştü. Yazlık dinlenme evinde bulunan Pinochet, söylentiler çıkınca hemen Santiago'ya gelmiş ve yeni Savunma Bakanı'nın yemin töreninde hazır bulunmuştu. Görevinden ayrılan Savunma Bakanı General Carrocco yaptığı konuşmada Şili silahlı kuvvetlerinin hükümetin yanında olduğunu vurgularken, Pinochet de hakkında çıkan söylentilere dolaylı olarak değinerek, şunları söylüyordu: "Hasurlarımız ve marksizim, sirekli olarak milli savunma düzenimizdeki tekçi uymu bozmak için boşuna çaba göstermeye devam edecektir."

Şili'deki hükümet değişikliği şüphesiz, diktatörün gittiği ve daha çok köşeye sıkıştırıldığına göstermektedir.

Hükümet değişikliği, Santiago'da dolaşmakta olan söylentileri güçlendirmiştir. Bunlardan birine göre, askerler arasında, özellikle hava ve deniz kuvvetlerinde diktatöre cephe alan milliyetçi bir karşı hareket artık tehlikeli bir hal almıştır. Hatta görevden alınan Savunma Bakanı'nın sağ bir saray darbesinin düzenleyicileri arasında bulunduğu ve yurtdan General Pinochet'i görevinden uzaklaştırmak istediği söylenmektedir. Söylentilere göre, Pinochet'in gitmesi halinde yerine büyük bir olasılıkla Kara Kuvvetleri Komutanı Julio Canessa gelecek. Başka bir söylentiye göre, Pinochet'den ümidini kesen büyük iş çevreleri, toprak sahipleri ile beraber bir hükümet değişikliği yapılması için zorlamalarda bulunmaktadır. Aralık ayında askeri rejim Millî Buğday Üreticileri Derneği Başkanı olan Carlos Podlech'i yetkisi olmadığı halde yaptığı bir toplantıda, Şili'nin güney bölgesindeki işçi liderlerini bir araya getirdiği için özne tutukladı, sonra da ülke dışına sürdü. Podlech, Pinochet yönetimine karşı yönelttiği eleştirilerini özel toplantı-

(Devamı 8. sayfada)

BÜTÜN SOL GUÇLERİN BİRLİĞİ İÇİN ZAMAN OLGUNLAŞMIŞTIR

Luis Corvalan

Pinochet, emekçilerin birliğinden ve muhalefetin ortak adım atmasından (şeytanın vaftis suyundan korktuğu gibi) korkmaktadır. Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi 1981 yılı ortalarında 500 örgüt ve 2000 yöneticinin imzalarını taşıyan "ulusal platform"u sunduğu zaman barbarlar zehir ve safra larını kusmuşlar ve bu hareketin önemli temsilcilerini tutuklatmışlardı. Bu keyfi hareket üzerine, komünistlerden hristiyan-demokratlara kadar bütün politik yelpazeden 30 kadar kişi tutuklanmaları savunmak için bir komite oluşturdukları zaman, komite üyelerinden dördü ülke dışına çıkarılmıştı.

Faşist diktatörlüğün en son suçu, Ulusal Devlet Memurları Birliği'nin başkanı Tuca-pel Jimenez'i katletmesidir. O, bütün emekçi örgütlerin, işçi ve memurların hakları için mücadele etmek üzere birliğe çağırıldan sonra öldürüldü.

Faşistler, Tuca-pel Jimenez'in katli ile, emekçi yığınların birliği isteğini de öldürebileceklerini sandılar. Ama aksi oldu. Gelişmeler, faşistlerin tahmin ettikleri gibi olmadı. Gelecekte de öyle olmayacak. Salvador Allende bir defasında "sosyal sürüler ne cinayetle, ne de zorla durdurulabilir" demişti. Öldürülen sendikacının birlik çağrısı korkakların cinayeti ile boğulmadı. Aksine bu cinayet daha çok etki yaptı. Pinochet'in, Nisan ayı içinde yapılması planlanan Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi ile Emekçiler Demokratik Birliği'nin danışma toplantılarını yasaklaması bile emekçilerin birlik için mücadelesini durduramamıştı.

PARTİ LİDERLİĞİNİN ÖNEMLİ ROLÜ

Aynı hedefe yönelik birliğimizde daha ileri gitmek, somut anlaşmalar yapabilmek ve bunları gerçekleştirmek için her bir parti ve örgütün politik liderliği bu süreci desteklemelidir. Her ne kadar, başka toplum-sal temelde olmak üzere birlik oluşmakta ise de partilerin ve özellikle parti ileri gelenlerinin tavrinin önemli bir rolü vardır.

Ne yazık ki, muhalif partiler, bir bütün olarak günün isteklerine cevap verecek bir durumda değildirler.

Biz komünistler, en başta ekmek ve özgürlük uğruna mücadelemizi tamamen yoğunlaştırmamız gereken zamanın gelmiş olduğuna inanıyoruz. Rejimin, ülkeye birçok zarar getirmiş ve yeni güçlükler getirecek olan ekonomi politikasına karşı durmalı, direnişimizi göstermeli ve barbarlığı alaşağı-

(Devamı 8. sayfada)

larda ve ılımlı bir şekilde yapan tutucu bir kişiydi.

26 Ocak'ta, bir sağıcı gazete de köşe yazarlığı yapmakta olan Avukat Ricardo Claro, askeri polis tarafından tutuklandı, ama sonra serbest bırakıldı. Claro'nun suçu, Şili Ekonomisi ve Maliye Bakanı olan Rolf Lüders-Schwarzenberg'i eleştiren bir makale yazmasıydı.

Yakın bir dostu olan Monica Madariaga'yı Eğitim Bakanlığı'na getiren ve sertlik taraftarı olan Adalet Bakanı'nı da değiştiren Şili diktatörü Pinochet, şimdilik zaman kazanmaya çalışır görünmektedir. Öte yandan faşist diktatörlüğe karşı olan Hristiyan Demokratlar ve solcular, muhalefelerini giderek artırmaktadırlar. 1200 işçi liderinden oluşan bir grup, bir süre önce hükümete bir öneride bulunarak, 1981 yılında kabul edilen faşist anayasada reformist bazı değişikliklerin yapılması ve demokrasiye dönülmesi için bir halk oylaması istemini dile getirmişlerdir. Bilindiği gibi 1981 anayasası, 1989 yılından önce Şili'de seçimlerin yapılmasını öngörmektedir. Geçtiğimiz Şubat ayı sonunda, 1973'deki faşist darbeden bu yana ülkede hüküm sürmekte olan olağanüstü durum, askeri rejim tarafından yeniden 6 aylık bir süre için uzatılmıştır. 1981'in, sözde anayasasına göre olağanüstü durum, "ülkenin güvenliği tehlike olduğu durumlarda" uzatılabilmektedir.

Pinochet ile ona yıllardır destek sağlayan büyük iş çevrelerinin arası, hükümetin devalüasyonu yapmayacağı süresiz olarak söylemiş olmasına rağmen, geçen yılın Haziran ayında Şili parası pezo'yu beklenmedik bir şekilde devale etmesi ardından bozulmaya başlamıştır. Ekonomik durum 1982'de gerileme göstermiş, gayri safi iç üretim % 12 kadar gerilemiş ve bir sıra sanayi kuruluşu ile bankalar iflas ederek, işsizlik oranı % 25'e çıkmıştır. Bu durumun sorumlusu olarak gösterilen ve "Şikago nun harika çocukları" denilen Friedmanci ekonomistler de ağır şekilde eleştirilip, suçlanmışlardır.

Durumun bu kadar keskinleşmesinin ana nedeni, diktatörlük politikasının bütün cep-

helerde başarısızlığa uğramasıdır. Kanlı terör, baskı ve yığın içinde olan ekonomik bir durum. İşte günümüz Şili'sinin durumu!

General Pinochet, faşist darbeden hemen önce Halk Birliği Hükümeti'nin Başkanı Salvador Allende'ye sadakatini bildirmiş, ama o sıralarda onun karşı devrimci haydutları sokaklarda eylemlerine sinsi-ce başlamış bulunuyordu. Şili diktatörü Augusto Pinochet, ülkeyi bir cennete çevirmek istiyordu! 1 milyon yeni konut yapılacak, 1 milyon kişiye iş sağlanacak, her 8 Şililiden biri bir arabaya sahip olacaktı...

Bugün her 4 Şililiden birisi işsiz olup, toplam 1 milyondan fazla işsiz var ve bu kişiler durumlarından endişe etmektedirler. Yerli sanayinin yabancı tekelere karşı gümrük duvarları ile korunmasına ilişkin enerjik çabalara rağmen, Pinochet, çok uluslu tekelere karşı konmuş bütün kısıtlamaları kaldırması ve emperyalizm bütün bunalmı ile birlikte, sınırsız olarak ülkeye girmiştir. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, "ülke bir cennet olmamıştır. Aksine açlık ve işsizlik cehennemine dönüşmüştür" demektedir.

Şili'yi güney yarım küresinin en önemli anti-komünist kalesi olarak gören ABD diplomasisi, bu durum karşısında kara kara düşünmeye başlamıştır. Washington şimdi şu iki soruya yanıt aramakla meşguldür. Genişleyen halk direnişi ve hükümetin durumunda ki zayıflama göz önünde bulundurulursa, yıpranmış olan diktatör daha ne zaman dayanabilir, destekçileri onu daha ne kadar zaman sessizce destekleyebilir? Pinochet'den sonra kim, ABD çıkarlarını tehlikeye atmadan iktidarı devralabilir?

Şili Komünist Partisi ise şöyle diyor: "Diktatörü düşürecek darbeyi kimin vuracağına bakmadan, zatlamların düşmesi, halkın bir zaferi olacaktır. Gerçekten demokratik bir halk hükümetinin kurulması bundan sonra düşünülmesi gereken bir sorundur."

etmeliyiz. Nefret edilen diktatörlüğü devirmek için muhalefetin blenden geleni yapması gerektirir. Bu hedef, birlikli mücadele olmaksızın hayalidir. Mevcut durumda, birlikte hareket ederek bu gerçekleştiremeyecek bir rüya olmaktan çıkar.

Birlik içinde mücadele edebilmek için, mücadele, birlik isteği ve ortak hedefler için çağrılar gereklidir. Eğer biz kendi aramızda Pinochet'i sürüp atmada anlaşsaksak ve ondan sonra da halka, hangi yolu seçmemiz gerektiğine karar vermesi için başvurursak, bu zaten bir anlaşma temeli oluşturmuş sayılır. Ama biz diğer başka önemli sorunlarda anlaşmış bulunuyoruz. Bunlar, ülkenin demokratik kuruluşları ve ekonomik yapısına ilişkin geleceği, anti-faşist mücadelede yığınların özelliği ve diktatörlüğü alaşağı etmede kullanılacak çeşitli araçlarla ilgilidir.

Muhalefet içinde çeşitli ağırlık noktaları ve projelerin olduğu doğrudur. Bunun tarihsel, sosyal ve ideolojik kökenleri vardır ve bu gerçeklik o kadar cabuk bir şekilde değiştirilememektedir.

Tek tek partiler arasında görüş ayrılıkları olduğu gibi, üzerinde anlaşılacak noktalar da vardır. Örneğin hristiyan partiler — MAPU, MOC ve IC — arasında birçok görüş benzerlikleri vardır. Komünistler ve sosyalistler de birçok ortak görüşlere sahiptirler. Radikal Parti ile demokrasi mücadelesine ilişkin çok eski içeriksel bir görüş birliği vardır.

Söylenlerden hiçbirisi, bütün solun kapsamı ittifakı için değil olmaz. İşçi hareketinin mücadelesi, özellikle sosyal temeldeki birliği, bizi gerekli bir anti-faşist ittifaka karşı direnmeleri yenip, hristiyan demokratlarla anlaşmaya varmaya ve bütün muhalefeti ortak eyleme yönlendirecektir.

Biz komünistler tartışmaktan çekinmeyiz, hatta daha iyi mücadele etmek için tartışırız. Şu anki görevimizi, her konuda ortak bir görüşe ulaşmak için çaba göstermek olarak görmüyoruz. Bilâkis tartışmaları, mücadelenin önüne koymuyoruz. Aksi takdirde bu bizi hareketsizliğe yönlendirir.

Birlik fikrini maddileştirmek yolunda — bu ister Halk Birliği'ni yeniden yaratmak, onu genişletmek veya yeni bir koalisyon yolu açmak olsun — bizim görüşümüzde göre isteyerek veya istemeyerek anlaşmayı engelleyebilecek hiçbir sorun ortaya atılmamalıdır.

Eylül 1981'de Meksika'da bir araya gelen sol parti temsilcileri, ortak bir perspektif açan bir açıklamayı oylarıyla kabul etmişlerdi. Daha sonra açıklamayı onaylamış olan bazı partiler mülahazalarını bildirdiler. Elle yazılmış olanı direşeyli silmek, yapıcı birşey değildi. Öte yandan, birlik a-

(Devamı 9. sayfa)

Pinochet İktidarı Karşı En Büyük Protesto

Şili'deki faşist Cunta'ya karşı 11 Mayıs 1983'te düzenlenen "Ulusal Protesto Günü" on yıllık Pinochet iktidarına karşı yapılan hareketlerin en büyüğü oldu. Polislin yürüyüşçüler üzerine ateş açması sonucu 15 yaşında bir öğrenci ile 22 yaşında bir işçi öldü. Yüzlerce kişi tutuklandı.

"Protesto Günü", Pinochet iktidarının halk üzerinde uyguladığı ağır politik baskı ve ülkenin içine düşürdüğü büyük ekonomik krize karşı komünistler, hristiyan demokratlar ve diğer karşı güçler tarafından düzenlendi.

% 30'u aşan işsizliği ve mesnetsiz keyfi işten çıkarmaları protesto etmek amacıyla Maden Sendikası'nın Şili'nin en önemli endüstrisi olan bakır işletmelerinin iki büyük maden ocağı olan Chuquibambilla ve El Teniente'de kısmi işi durdurma kararı alması üzerine Pinochet iktidarı, harekete katılacak tüm işçileri işten atmakla ve koğuşturma ya uğratılmakla tehdit etti.

Hareketin en ilginç yanı orta tabaka ev kadınlarının sabah saat 9'da tava ve tencereleli davul gibi çalarak çıkarıldıkları seslerle Pinochet ikti-

darını protesto etmeleri idi. Hatırlardadır, ev kadınlarının bu hareketi ilk kez Allende iktidarına karşı gerillerin kıskırtması ile başlatılmıştı.

Protesto hareketine işçiler, ev kadınları ve öğrencilerin yanı sıra dükkan sahipleri ve özel ulaşım servisleri de katıldı.

Diğer bir ilginç durum da, Pinochet rejiminin destekleyicisi olan Saçık Hukuk Fakültesi'nin gösterilere katılmasıydı.

Bu direnişin hemen ardından işçi grevleri yaygınlaştı ve kasap Pinochet'in bütün tehditlerine rağmen sürdü. Özellikle Şili ekonomisinin candamarı El Teniente bakır madenlerinde işçiler greve başladılar, Pinochet sendika liderini tutuklattı, işbaşı yapmazlarsa işçilerin işine son vereceğini açıkladı ama ertesi gün aynı madenlerdeki başka ünitelerde greve katıldılar.

Tutuklanan sendika lideri şöyle dedi: "10 yıl önce darbe yapıldığında 18 yaşındaydım ve Pinochet'yi hararetle desteklemiştim, fakat daha sonra yanlışımı anladım."

Grevler başka iş kollarına da yayılırken, faşist Cunta toplu tutuklamaları sürdürmektedir.

dına, karar altına alınanlar üzerine eğer bazı partiler bunu istiyorsa yeniden görüş beyan etmek belki de hoş karşılanabilir. Tabii ki bu daha önce konuşulanların ruhuna uygun olarak şimdiye kadar alınan mesafeli hiçe saymadan ve kabul edilmiş olan hususları yeniden tartışmaya sokmadan yapılabilir. Üzerinde anlaşmaya varabildiğimiz ve varmamız gereken konuları açıkça belirlememiz gerekmektedir. Bunların en önemlisi halkımızı baskı altında tutan barbarlığa karşı ortak mücadeledir. Biz komünistler, birçok sorunda ortak bir görüşe varmak için hazırız ve bunu mümkün görmekteyiz. Bir atasözünü şöyle diyor: "Avlamak için iki tavşanın peşinde olan, bir tane tutmaz". Faşizme karşı mücadelede en önemli soruları işleyen ortak asgari bir programın hazırlanması gerekmektedir. Bunu bunun için süylenecektir; çünkü diktatörlüğe karşı bütün ulusu birleştirmesi gereken bir mücadelede, yığılmalı hareketlendirebilecek kısa programlarla daha çok yol alınabilir.

Günümüz Şili'sinde barbarlığa karşı ulusun ortak mücadelesini bütün güçle yükseltmek, her zamankinden daha gereklidir. Ekonomik bunalım emekçiler üzerinde ağır etkisini göstermektedir. 600 binden fazla işçi ve memur işsizlik belası altında acı çekmektedir. Askeri cuntayı, darbe sonrası ilk yıllarda desteklemiş olan toplumsal güçler bile, muhalefet saflarına geçmektedir. Ulusal burjuvazi, rejimin ekonomik politikasının belirli konularında ağır eleştiriler yapmaktadır.

Cunta'nın borazanı "El Mercurio" bile bazı gerçekleri dile getirmek zorunda kalmıştır. 28 Mart 1982 günü gazete şöyle yazmıştır: "İşler kötü gitmektedir. Bu hükümet taraftarlarını da hayal kırıklığına uğratmaktadır. Hükümet, mücadele içinde çelikleşmiş askerler dışında başka taraflara sahip olmama tehlikesiyle karşı karşıyadır". Gazete devamlı rejimin yurttaşlarıyla hiçbir temas olmadığını, birçok kişi tarafından saygı görmediğini ve ekonomik güçlüklerin çok ciddiye alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Şili'deki durum, politik bir bunalıma çekilenmektedir. Bu, ülkenin yön değiştirmesini gerektirecek bir hareketlenmeye yol açabilir. Böylelikle "Şikago'nun harika çocukları"nın halk düşmanı ekonomi politikasına son verilerek emperyalizme ve onun yerli uşaklarına değil de, devlete, halka ve bütün ulusa hizmet edecek yeni bir demokrasi için gösterilen çabalar ürün verebilir! Bu anlamda, başta emekçilerin mücadele isteği ve bütün sol güçlerin mücadelecili birliği olmak üzere subjektif faktörler tayin edici bir önem kazanmaktadır.

L. Amerika'da Cuntalar Sallanıyor

Amerikan emperyalizmi Orta Amerika'daki müdahaleciliğini her geçen gün daha da yoğunlaştırıyor.

Amerikan Kongresi'nin aksisi yände aldığı karara rağmen, Beyaz Saray yönetimi El Salvador'daki işbirlikçi hükümeti ayakta tutmak için elinden gelen her şeyi yapmaya devam ediyor.

Öte yandan, devrimci-demokratik Nikaragua'nın Honduras sınırında CIA uzmanları ve Hondurusalı subaylar nezaretinde başlatılan karşı-devrim hareketini körükliyor ve Nikaragua'daki halk rejimini yıkmak için çaba gösteriyor.

Bunlara bir de, Güney Amerika'da Bolivia Cuntası'nın yıkılarak yerine — içinde ko-

münistlerin de bulunduğu — ilerici bir hükümet kurulması, Arjantin'de kitle hareketlerinin her geçen gün yayılması ve zaten boşlukta duran Arjantin Cuntası'nın son günleri yaşıyor olması, Brezilya'daki yeni askeri rejimin gelişen demokratik mücadele karşısında boyuna getilmesi ve son olarak da Brezilya Komünist Partisi'nin legale çıkma hakkını fiilen elde etmesi, Uruguay'da Cunta anayasasının referandumla reddedilmesinden bu yana geçen zamanda demokrasi güçlerinin önemli mesafeler kaydedip yeni mevizler elde etmesi ve nihayet ABD'nin kitadaki en sağlam kaleisi diye saydığı Şili diktatörlüğüne karşı bü-

(Devamı 10. sayfada)

(Devamı 10. sayfada)

yük kitle gösterilerinin başlatılarak, faşist kasap Pinochet'in koltuğunu sallanmasıyla başlaması... gibi olgular eklenince, ABD'nin kendi kapalı ay alanında nasıl da güç durumda olduğu kolayca ortaya çıkar.

Amerikancı faşist rejimler ile parlamenter işbirlikçi-gerici diktatörlüklerden oluşan şebeke sadece tek bir yerden değil, pek çok yerden çatır-damaya başlamıştır.

Bu gerici-amerikancı ağ Nikaragua ve Bolivya'da yirtulmuştur, El Salvador'da hükümet başkent San Salvador çevresindeki küçük bir alana sıkışmıştır ve ülke topraklarının büyük çoğunluğu Farabundo Marti Cephesi'nin kontrolindedir. Diğer saydığımız ülkelerin de askeri-faşist diktatörlüklerin suyu ısınmıştır.

ABD dünyada gerginliği artırıp, emperyalist tirmanış ve saldırı politikasını izlerken, kendi avlusu saydığı bölgede zor, hem de pek zor durumdadır. Latin Amerika'daki güçler dengesi yeni ve çok önemli değişikliklere gebe. Ve kitada sancılan çekilen bu değişme gerçekleştiği zaman yeni oluşacak güçler dengesi artık Amerikan emperyalizmine "burası benim bölgem" deditemeyecek kadar farklı bir Latin Amerika yaratmış olacaktır.

Amerikan emperyalizmi telaş içinde çırpınmakta, soğuk savaşı körükleyerek yaşadığı politik bunalmaya çare aramakta, ama her didinmesiyle batağa biraz daha saplanmaktadır.

Latin Amerika'dan

URUGUAY'DAKİ ASKERİ REJİME KARŞI DİRENİŞ YÜKSELİYOR

27 Haziran 1973'de Uruguay'da kurulan askeri faşist diktatörlüğe karşı olan sosyal ve politik güçlerin direnişi, son yıllarda bir yükselme göstermektedir. Bu durum tespiti, Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin geçtiğimiz Şubat ayı sonunda gerçekleştirdiği bir planum toplantısında yapılmıştır. Toplantıda ayrıca, emekçi kitlelerin bütün halk güçlerinin, demokrasinin yeniden kurulması için mücadelede birlik ve beraberliğini güçlendirmesinin gerekliliği üzerinde durularak, bunun askeri rejimin devrilmesinde ön şart olduğu vurgulanmıştır.

UKP, bütün politik tutukluların salıverilmesini, siyasi partilerle halkın sosyal örgütlerinin serbest bırakılmasını ve en erken bir zamanda seçimlerin yapılmasını talep etmektedir. Plenum toplantısından sonra yapılan açıklamada devamla şöyle denilmektedir: "Askerlerin hazırladığı anayasa taslağının reddedilmesi olması ve özellikle Kasım 1982'de yapılan seçimlerde muhalefet güçlerinin zaferinden sonra, ülkede yeni bir siyasi durum meydana gelmiştir. Mücadele güçlendirilecek olursa, bu diktatörlüğün devrilmesine yol açabilir. Rejim, gitlikçe daha fazla soyutlanmaktadır. Son zamanlarda tutarlı davranan muhalefet ve ağır ekonomik bunalmı sayesinde, diktatörlük binasında oluşan derin çatlaklar artık görünür hale gelmiştir. Şu andaki durumun özelliği, pasif bekle-yişler içinde olmak değil, aksine bütün muhalif güçlerin fikir birliği ve bütünlüğüdür. Çünkü sol ve demokratik partilere karşı sürdürülen baskılar, ancak bütün demokratların ortak eylemleri ile etkisiz hale getirilebilir ve sendikal haklar yeniden elde edilebilir."

ARJANTİN'DE SEÇİMLER YAPILACAK

Mart 1976'da Arjantin'de iktidarı ele geçiren askeri Cunta'nın açıkladığına göre, ülkede genel seçimlerin 30 Ekim 1983'de yapılmasına karar verildi. Cunta Başkanı Reynaldo Bignone'ye göre oluşacak sivil hükümet, seçimlerden 3 ay sonra iktidarı devralacak. Genel seçime bütün partilerin aday göstererek katılabilecekleri bildiriliyor.

ANTI-FAŞİST MÜCADELEDE YENİ EGİLİMLER:

Biz, Şili'li komünistler, Pinochet'in sadece silah gücü ve emperyalizmin desteğiyle bu kadar zaman iktidarda kalamayacağı ve muhalif güçlerin dağıldığından da bunu etkiliyeceği tahminini birçok kez ileri sürdük. Bu birliğin olmaması hâlâ daha söz konusudur ve aksine bugün egemen olan yeni eğilimler de vardır. Anti-faşist yönelimli yığınların birlik isteği gittikçe artmaktadır. Birlik, halk arasında, barbarlığa karşı sınırlı mücadele içinde oluşmaktadır. El Tiente'de kömür madeninde ve çeşitli dokuma ve makina fabrikalarındaki büyük grevlerle ilişkin olarak gözlemlenen etkileyici bir sınıf dayanışması vardır. Ayrıca buna, başlangıçta diktatörlüğün sosyal temelini oluşturan ama bugün haklarını savunmak için ona karşı mücadele etmek zorunda kalan kamyon ve taksit sahipleri de dahil olmak üzere orta tabaka temsilcilerinin desteği de eklenebilir. Rejimin keyfililiğine karşı halkı savunan ve faşizmin kurbanlarına yardım eden bir sıra örgütlerin ortak eylemleri ve birlik istekleri de önem kazanmaktadır.

Egemen olan sistemin muhalifleri olarak biz - özellikle ülke dışında sürgünde olanlar - pasifliğe, rutine ve bazı hallerde hatta rahatlığa düşme tehlikesiyle sürekli karşı karşıyayız. Gerçi böylece olaylar bizim partimize tamamen yabancı olmakla beraber, bu tür tehlikelerden kimse muaf değildir. Şili Komünist Partisi, faşist düşmana karşı birlik içinde mücadele etmekte ve bu mücadelesini sürdürmektedir.

GUETAMALA'DAKİ BASKI REJİMİ SÜRÜYOR

General Rios Montt başkanlığındaki Guetamala askeri rejimi, 1982 yılı ortasından beri ülkede sürdürülen olağanüstü durum halini 25 gün daha uzattı. Böylece ordu, polis, güvenlik kuvvetleri ve paramillter güçlerin Guetamala halkına karşı sürdürmekte olduğu terör için kapılar açık tutulmuş oluyor. Bilindiği gibi Guetamala'da politik ve sendikacı faaliyetler yasaklanmıştır. Basın ağır sansür altındadır. Rejime karşı giderek artan direniş hakkında haber vermemesi kolaylığı, gazetelerin yayımlanmasına izin verilmekte.

Şimdikiye kadar her 30 günde bir yenilenen olağanüstü durumun devamından amaç, bu ülkedeki kurtuluş savaşını ezme.

Geçtiğimiz Şubat ayı ortasında Meksiko kentinde yayınlanan Halk Kurtuluş Hareketi'nin bir açıklamasına göre, 4 leri gelen silahlı örgütlenmiş Guetamala Ulusal Devrimci Birliği (URNG) örgütü, 1982 yılı içinde Rios-Montt rejiminin askeri birliklerine karşı 630 başarılı eylem gerçekleştirdi.

Cunta Halkımıza Verdiği Sözleri Niçin Yerine Getiremiyor?

Bilimin en önemli ilkelerinden biridir: sosyal olaylar ve olgular hiç bir zaman onları görmek istemediğimiz gibi değil, oldukları gibi değerlendirilmelidirler. Şayet böyle yapmazsa, bilimsellik adına olgulara subjektif yaklaşımlarla yaklaşırsa, gerçek olan kendisini eninde sonunda dayatır.

Böyle bir durum ortaya çıkmada, subjektif değerlendirmeleri yapanlar için tek alternatif o konudaki yanlış yargıların değiştirilerek baştan göremedikleri—veya görmek istemedikleri—realiteyi hiç olmazsa pratikte ispatlanınca görmek ve kabul etmektir.

12 Eylül darbesi ve onun Cuntası konusundaki yanlış değerlendirmelerden de artık dönülmesi gerekir. Cunta'nın amerikancı olmadığı söylenmiştir, darbenin oluşumunda bile yanlış olaylardan ve ABD'nin Orta Doğu planından da belli olan realite gözlenmezlikten gelinmiştir, ama aradan geçen zaman içinde K. Evren Cuntası'nın bölgemizdeki amerikancı misyonu her geçen gün daha açıkça ortaya çıkmıştır.

Cunta'nın faşist olmadığı söylenmiştir, ama faşizmin bütün evrensel özelliklerini benimsemiş olduğuna bu Cunta her gün biraz daha kanıtlanmış ve nihayet 31 Mayıs kararıyla artık hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir biçimde "finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist" kesimlerinin yönetimi olduğunu apaçık göstermiştir.

K. Evren çetesi iç politikada faşist diktatörlüğü kurmuşlaştırmak için her gün bir adım daha atarken, uluslararası planda Türkiye'yi Amerikan askeri planlarının, NATO tatbikatlarının, ABD ve Saddam Hüseyin desteğinde gerçekleştiren başlıca seferlerini, Kissinger'lerin, Lunz'ların, Rodgers'lerin yol geçen hanına çevirmektedir.

Buna rağmen TKP yöneticileri konunun özünü, aslını, yani realitenin kendisini görmemekte hâlâ direniyorlar.

Örneğin ikide bir: "Cunta halkımıza verdiği hiç bir sözü tutmadı" diyorlar, "Askersel yönetim halkımıza yaptığı vadeleri yerine getiremedi" diye yazıyorlar.

TKP yöneticilerinin ve Atılım ya-

zarlarının bu konudaki onulmaz yanlışlarını ısrarla gösterdik. Cunta'ya bakış açılarının basit bir yanlış olmadığı, köklü, vahim bir çarpık değerlendirme ve bakış açısından ileri geldiğini gösterdik. Buna rağmen onlar Cunta'nın gerçek yüzünü bugün daha iyi görmeye mecbur olduklarında bile gene ilk gündenden beri sürdürdükleri çarpık bakışlarını bir türlü elden bırakmıyorlar.

İşte örneği: yurtdışında yayımlanan Atılım'ın son sayısında "Taşı Hedefe Vardırarak" başlığı altında şu satırlar okuyalım:

"Cunta kaldırdığı, kaldırmak zorunda kaldığı bir taşı daha kendi ayağına düşürdü. 'Hakettiği ceza'yı vermek' için Tunus'lardan getirdiği 'dolandırıcı' Kastelli'yi salverdi. (...)

Cunta bir başka yenilgiyi de bankalar konusunda tadabilir. Maliye Bakanı Kafaoğlu, Danışma Meclisi'nden zor bela aldığı yetkiye rağmen, özel bankaları ele geçiren holdinglerin bu bankaların kredileri üzerindeki denetimlerini sınırlama, holdinglerin spekülasyonunu azaltma çabalarından sonuç alamıyor. Cunta, Koç ve Sabancı Holding'in elindeki Garanti Bankası'nın 'yönetim kurulu üyesi', yani bunların paralı adamı Sunalp'ı kendi partisinin başına geçirilmişken, Kafaoğlu nasıl olur da holdinglerin bankalardaki vurgunlarını sınırlayabilir? Holdinglerin özel bankaları göz göre göre iflasa sürükleyip, bunun faturasını da sonra devletin banknot matbaası aracılığıyla halka ödetmelerini nasıl önleyebilir? Aynı deney daha önce de toprak reformu girişiminde yaşandı. Yerli ve yabancı tekelcilerin KİT'lere ilişkin iddialarına direnme çabaları başarısız kaldı.

Tüm bunlar neyi gösteriyor? Nesnel koşulların, komünistlerin ve öteki ilerici yolların savunduğu gibi yerli ve yabancı holdinglerin eylemlerinin sınırlanması, toprak reformunun yapılması, vurguncu kapitalistlerin cezalandırılması, devlet sektörünün korunup güçlendirilmesini kaçınılmazlıkla zorunlu kıldığını! Yalnızca bunu!

Cunta derinleşen bunalım içinde ayakta kalabilmek için, ister istemez bu ağır taşları eline alıyor. Ne ki, her seferinde karşısında tekelci burjuvaziyi, toprak ağalarını, bu kan kardeşlerini görünce dizlerinin bağı çözülüyor, kaldırdığı taşı kendi ayağına düşürüyor." (Atılım, Haziran 1983)

Bu satırları okuyunca hani neredeyse gözyaşlarımızı zor zapettik. Şu K. Evren'in ve Cuntası'nın çaresizliğine üzülmemek elde mi? Bakınsa adamlar neler yapmak istiyorlarmış da, yapamıyorlarmış.

Örneğin onlar da komünistlerin, ilerici yolların savundukları şeyi nesnel koşulların da dayatmasıyla yapmaya kalkışmışlar, örneğin "holdinglerin spekülasyonunu azaltmaya" çalışmışlar, "toprak reformu yapmaya" uğraşmışlar, devlet sektörünün korunup güçlendirilmesi için, "yerli ve yabancı tekelcilerin KİT'lere ilişkin iddialarına karşı direnme" çabalamışlar, ...ilh...ilh...hatta Cunta o kadar çaresizmiş ki, Kastelli'yi bile ta Tunus'lardan alıp getirmiş, ama bu dolandırıcıya bile hakettiği ceza'yı verememiş. Yani uzun lafın kısası Cunta bütün "BU AĞIR TAŞLARI" eline almış, ama her seferinde ayağına düşürmüştür. Nihayet, bu laflardan sonra Atılım yazarları, "Cunta ileri demokrasiyi de kuracak, ama şu büyük, tekelci burjuvazi yok mu..." deseler şaşırılmayacağız.

Evet, ah şu büyük tekelci burjuvazi... Bir türlü K. Evren'e geçit vermiyor. K. Evren ve onun generalleri memleket hayrına, halk yararına ne yapmak isteseler, komünistlerin ve ilerici yolların öğütlerini ne zaman tutmak isteseler, her defasında karşılarında şu yezi tekelci burjuvaziyi buluyorlar. Üstelik de bu çabalarından bir türlü vazgeçemeyip, her seferinde ellerine yeni bir ağır taş alıyorlar, ama onu usa gene o tekelci büyük burjuvazinin şerhi yüzünden korkudan ayaklarına düşürüyorlar...

Yani Cunta'nın halkımıza verdiği sözlerin hiç birini yerine getirememesinin nedeni Atılım'daki bu yazıyla daha iyi anlaşılıyor.

Cunta'nın tekelci burjuvazi karşısında böylesine güçsüz ve aciz bir duruma düşmesi bir yana, bu başarısızlıkta kendisinin hatalarının da payı var. Örneğin, sen hem holdinglerin vurgunlarını sınırlamaya soyunacakmış, hem de holdinglerin adamı emekli general Sunalp'ı kendi partinin başına geçirecektin. Böyle taktik ve tekelci bir hata yapılmı mı? Kendi kurdu-

ğün partinin başına, şayet bir ilerici aydın, bir anti-tekelci politikacıyı geçirseydin, hiç de böyle zor duruma düşmezdin...

Atılım yazarlarını bu subjektif gözlemlerden ne zaman kurtulacaklarını—veya kurtulup kurtulamayacaklarını—biz merak etmeye başladık.

Conta konusunda TKP yönetimini ve Atılım yazarlarına yönelttiğimiz eleştiri yazılarında, Conta'yı adeta sınıflardan ve sınıfsallıklardan bağımsız özerk bir güç gibi gördüklerini çeşitli örnekleriyle göstermiştik. Anlaşıyor ki, TKP yöneticilerinin anlayışları öze değişmemiş. Conta'yı tekelci burjuvazinin dışında özerk bir güç gibi görmeye devam ediyorlar.

Daha da önemli, bugün işbaşındaki yönetimin faşist niteliğini görmemek, kabul etmemek belli ki, TKP'nin yanlışının asıl temelidir. Çünkü Conta, tekelcilerin en gerici, en şoven, en emperyalist olanları adına ve onlarla birlikte iktidardadır. Dolayısıyla, tekelci burjuvazinin derin ekonomik krizinden dolayı finans kapitalin içindeki değişik unsurların içi çekişmelerini, daha yerinde bir deyimle, finans kapitalin faşist diktada somutlanan öğeleriyle diğer öğeleri arasındaki çıkar çatışmalarını, TKP, kendi gözlemleriyle görmektedir. Finans kapitalin Conta iktidarında somutlanan en gerici unsurların ekonomik girişimlerinin bazılarını yukarıdaki gibi "Conta'nın kaldırmaya çalıştığı ağır taşlar" diye niteleyip hayra yormaya çalışmaktadır. Kaldı ki, bu yanlış yorumla bile zorlamalar ve subjektif eklemeler vardır. Örneğin, Conta'nın toprak reformu yapmak istediği, ya da "yabancı ve yerli tekelere karşı" KİT'leri korumağa çalıştığı, veya holdinglerin spekülatif vurgunlarını azaltmayı öngördüğü gibi tesbitler tümüyle yakıştırmadan ibarettir.

Yazının yazarının ekonomi politik konusundaki cehaleti de ayrı bir konudur. "Özel bankaları ele geçiren holdinglerin... bu özel bankaların göz göre göre iflasa sürüklenmeleri"nin nedeni konusunda yazarın izahını bilmiyoruz. Ama hatırlatalım ki, finans kapital banka ve sanayi sermayesinin kaynaşmasıdır. Bir holding niçin bir bankayı göz göre göre iflasa sürüklemek için onu eline geçirsin. Ya da holding (sanayi sermayesi) dışında kalmış bir özel bankanın yaşama şansını, —tekelciliğin vardığı bu aşamada—zaten var olabilir mi? Kaldı ki, holdinglerle bankaların birleşip kaynaş-

maları tekelci sermaye oligusunun gelişim evriminin, tekellesmesinin kanunudur, kaçınılmaz determinizmidir. Yazarın anlayamadığı şey sudur: onun "özel bankalar" dediği bir kısım "sanayisiz" küçük boy tekelciler ile, (yeni palazlanmış olan ve en büyük tekellerle yarış halinde bulunan) bir kısım "bankasız" holdingler birleşmişlerdir ve büyük finans kapital grupları gibi banka-sanayi sermayesinin kaynaşması modelini izleyerek en büyük finans grupları (tekelci gruplar) arasında girmeye yönelmişlerdir. Ama finans kapital içi çıkar çekişmelerinde finans kapitalin belli unsurlarını temsil eden Conta ve onun ekonomi politikası yüzünden ve inli 24 Ocak kararları gereği izlenen sıkı para politikasının da etkisiyle, bu yeni banka-sanayi kaynaşması birimler ayakta kalamamış ve bankalarını yürütmemez hale gelmişlerdir. Çünkü bir holding bankasız ise —veya bankasını yitirmişse— ayakta kalamaz, kalsa bile en iri kıymet tekelci grupları yanında hep oksijen çadırında yaşar.

Conta'nın, "holdinglerin ele geçirdikleri özel bankaların kredileri üzerindeki denetimleri sürdüren, holdinglerin vurgunlarını azaltmak" şeklinde yazar tarafından ifade edilen şey, faşist yönetimden en fazla sebeblenen tekelcilerin, diğerlerine hayat hakkı tanımamalarıdır, ya da hiç değilse onların iyice palazlanmalarını önlemektir. Nitekim, "Koç ve Sabancı Holding'lerin adamı" Sunalp'i parti başkanı yapmakla, Çavuşoğlu-Kozanoğlu grubunun bankası Hisarbank'ın iflasını sağladuktan sonra ona el koymanın çelişir yanı yoktur.

Finans kapital oligusunu anlayamayan yazar "özel bankaları" masum görmekte ve holdinglerin vurgununa uğramış saymaktadır. Oysa tekelci aşamada bankalar holdinglerin vurgununa maruz kalmış masumlar değil, onların daha çok vurgun vurma aracıdır.

Burada işimiz, Atılım yazarlarına Ekonomiye Giriş Dersleri vermek değil. Bilimi öğrenip öğrenmemek kendilerinin bileceği şey. Sadece şu kadranı söylemek istiyoruz ki, Atılım yazarları bir yandan ekonomi bilimi konusundaki bilgisizlikleriyle öte yandan Conta'ya karşı üç yıldır taşdıkları pembe gözlemlerle kimi ekonomik olayları, kararları, yukarıda gösterdiğimiz gibi çarpık yorumlamaktadırlar. Bu iki bileşenin, birleşmesi ise gerçekleri görmemek, realiteyi fark

görmek, Conta'nın "gerçekçi kanadının" tekelci sermayeye ve ABD'ye karşı "birşeyler yapmak isteyip de halka dayanmadığı için yetersiz ve güçsüz kaldığı" söylemek şeklindeki son derece vahim bir yanlışlığı ısrarla sürdürmekte somutlanmaktadır.

TKP yazarlarına şunu hatırlatalım: Conta'nın halkımıza verdiği tek bir söz yoktur. Tekelci burjuvaziye ve Amerikan emperyalizmine verdiği söz vardır. Ve generaller kendi deyimleriyle gerçekten de "asker sözü" vermişlerdir, sözlerini de elhak tutmuşlardır: örneğin, her türlü hak ve özgürlüğü yasaklamışlardır, 150 bin kişiyi içeri tıkmışlardır, komünist ve işçi hareketine, sendikal mücadeleye, tüm emekçi halk hareketlerine, Kürt ulusal demokratik mücadelesine, her türlü devrimci, ilerici akıma ve topyekun toplumsal muhalefete karşı FAŞİST DEVLET TERÖRÜ'nü kumuşlardır; Türkiye'yi ABD'nin ileri bir karakolu olarak tahkim edip, ABD ve NATO emperyalist trafiğinin su yolu yapmışlardır.

Evet, K. Evren 12 Eylül öncesinde kapalı kapılar ardında yaptığı ve 12 Eylül sabahından başlayarak açığa vurduğu bütün vadelerini ağababası ABD'ye ve yerli finans kapitale karşı bitiren taahhütlerini yerine getirmiştir. Bunları yaparken de, eh, biraz da faşizmin sınıfsal doğası gereği, finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurları adına bu unsurları çıkarlarını gözetip, onların vurgunlarına vurgun katmışsa, bundan da bazı tekelciler gayri memnun kalmışsa, o kadar kusur kadı kızında bile bulunur.

Son bir nokta daha: Conta'nın bir takım ağır taşları kaldırdığı doğrudur. Ama bu taşlar tekelci burjuvaziye karşı değil, sınıfımıza ve halkımıza karşı kaldırılmaktadır...Ve o taşlar bir gün düştüğü zaman Conta'nın ayağına değil, kafasına düşecektir.

TKP yöneticileri unutmazınlar ki, ne sınıfımızın ne de halkımızın Conta'dan beklemediği bir iyilikseverlik, bir lutuf yoktur...hiç mi hiç yoktur.

Ve halk güçlerimiz Conta'yı da, onun taşlarını da, çatısını da, binasını da cunctacların kafasına geçirmeyi bileceklerdir, bundan kimsenin şüphesi olmasın.

"Yüksek Dalkavuk Tertibinden, Bir "Devlet Maskarası,"

Sosyalist Bulgaristan'ı, Sovyetler Birliği'ni silah kaçakçılığı ile, uluslararası terörizmle suçlayan ve iftiralarnı Papa suikastindeki "Bulgar izi"ne dek vardran, ama maskesi düşürülünce de gazetemize ve Partimize en pespaye anti-komünist ağızlarla küfredmeye yeltenen Bay Uğur Mumcu'ya haftalardır yurdun dört bir köşesinden protesto mektupları yağıyor.

Mektup yazan arkadaşlardan gazetemizi okuyanlar, yani faşist generallerin despotizmi altında özgürlü mücadele veren işçi sınıfının özgürlük savaşçıları, bu mektupların birer kopmasını da bize iletiyorlar. Bugüne değin bu mektuplardan yüzlerce elimize ulaştık. Çok daha fazlası da ulaşacak.

Orjinalleri Bay Mumcu'da bulunan ve sayfaları binlere varacak olan bu mektuplardan bize ilk gelen yazılarının arasında birkaç tanesini sayfalarımıza aktarıyoruz.

Uğur Mumcu, uğradığı mektup bombardımanını karşısında, iştisai yazılar yazıp kendini savunmak için sücu Martella'ya atarken ve McCarthizm'e güya karşı çıkıp kendisini aklamak için ter dökerken, ülkemizde bilimsel sosyalizme ve proletarya enternasyonalizmine bağlı militanların bu mektuplarını kast ederek "sahte solcuların oluşun küçük bir azınlığın saldırıları ile karşılaştık" diyor. (18 Haziran 1983). K. Evren Cuntası'na akıl hocalığından, yaranmacılığın kadar faşizm önünde şapka çıkararak ve MIT dosyalarını koltuğunun altına sıkıştırıp CIA ajanlarıyla kol kola giren Uğur Mumcu'nun bize "sahte solcu" demesini iltifat kabul ediyoruz. İyi ki, biz de onun gibi bir "gerçek solcu" değiliz. Şayet onun MIT'le, CIA ile, K. Evren şakşakçılığı ile bezemmiş solculuğundan "aferin" alsaydık, "bu yeni tip McCarthy acaba gene neyin peşinde" diye kuşkulandırırdık doğrusu.

Azınlık olmaya gelinece, faşizmin apoteiti ve apoteizis kadrolarının, çanak yalayıcılarının, sağ ve "sol" kalemlemlerinin sayısı 12 Eylül'den bu yana o kadar arttı ki, onların yanında gerçekten azınlık. Hele Uğur Mumcu da çoğunluğa katıldıktan sonra kendimizi daha bir yalnız hissetmeye başladık. O kadar azınlık ki, yurdun dört bir yanında faşizmden bunalmış ve Bay Mumcu'nun adını dahi duymamış emekçilerle kaynaşmış. O kadar azınlık ki, U. Mumcu'nun yanında bayağı aşağılık komp-

leksine düşebiliriz. O Mumcu ki, yazdığı gazetesinin satışı 12 Eylül'den önce bir ara 150 bine varmışken, şimdi 50 bine düşmüştür, gazeteyi alan eli binin çoğunluğu da artık Mumcu'yu okumamaktadır. Okuyanlar ise, hazretin yedi ceddine rahmet okumaktan kendilerini alamamaktadır.

O kadar azınlık ki, Bay Mumcu'nun hayatı boyunca tepeden baktığı milyonlarca insanla ekmeğimizi, işgünümüzü, tava pullarımızı, yani tüm yaşantımızı... çalışmamızı, eğlenmemizi ve düşünmemizi paylaşıyoruz. Milyonların bir ferdi olarak, onlarla gönleniriz, onlarla üzülürüz, onlarla soluruz. O kadar azınlık ki, faşist devlet terörü altında fabrikalarda onlarla yemek boykotları, servis boykotları yaparız, iş yavaşlarız, faşizmin ve sarı sendikacılığın boyunduruğunda altında bile yerel sendika kongrelerine onlarla katılır, onlarla kazanır veya kaybederiz. O kadar azınlık ki, dünyanın üçte birinde iktidara gelmiş, diğer bir üçte birinde emperyalizmi komşumuz, geri kalan üçte birinde de her ırktan, her milliyetten yüz milyonlarca sınıf kardeşimiz vardır.

Evet, azınlık, hem de ne azınlık. Bu denli azınlık olduğumuz için Amarikan emperyalizmi soğuk savaş başlatır, bu kadar azınlık olduğumuz için K. Evren faşizmini iktidara getirir ve bu kadar azınlık olduğumuz için U. Mumcu'yu kiralar. Biraz daha azalalım diye, Uğur Mumcu'nun "mutlu azınlığı" yanında biz o kadar azınlık ki, melankoli'den ölebiliriz.

Ama ne hikmetse faşist diktatörüklerin de, kapitalist sınıf egemenliklerinin de yıkılması hep bizim gibi azınlığın eseri olmuştur. Devrimlerden sonra bile sınıf düşmanlarımız bizi azınlık görmeye devam etmiştir. Uğur Mumcu'nun Sosyalist Polonya devletini görmesi gibi, ya da dünya burjuvazisinin "1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimini" büyük bir basiretle "Jakobenci Bolşevik azınlığın devrimi" diye nitelmesi, tarihçi Toynebee'nin ise insanlığın bu en büyük eserini "tarihsel bir tesadüf" diye göstermesi gibi...

Bizleri "azınlık" gören sadece Bay Mumcu değil ki, K. Evren de her konuşmasında, "12 Eylül olmasaydı, bir avuç azınlık memleketi ele geçireceklerdi" demiyor mu? Faşizme boyun eğmeyen, birer meşakkat altında her türlü fedakarlığa katlanarak mücadele başrağını elden düşürmemiş olanlar, "azınlık" olmanın, yani 45 milyon

çoğunluğun özlemleriyle donanmış bulunmasının onuru taşıyor. Yani Mumcu ve benzerleri gibi faşizm karşısında düğme ilikleyle "azınlık" diye nitelenirken, Hitler'e akıl hocalığı yapmış, boyun eğmiş sabık sosyal demokrat hukukçuları, gazetecileri anımsıyorlar ve Mumcu gibi çoğunluk olmaksızın, kendileri gibi "azınlık" olmayı yeğ tutuyorlar.

Bu yiğit özgürlük savaşçıların mektuplarında dile getirdikleri bilinç, kararlılık, azim ve inanc öylesine güçlüdür ki, Bay Mumcu bu konuda da kararlılıkta ıslık çalarak kendi kendini avutmayı seçmiştir. Hazret bu inancı ve azmi bir başka yazısında şöyle görmedir: "...Ancak 'illegal' olmanın yarattığı bir çeşit 'fetişizm' gücünü kendi nitelik ve niceleklerinin çok üstünde göstermeye çalışırlar" (19 Haziran 1983)

Öyle ya, Bay Mumcu gibi güce tapacakları ve K. Evren'in gücüne karşısında "soldan hizaya geleceksin" yok şayet bu düzenle Bay Mumcu gibi uzlaşmak, güç karşısında boyun eğmek mümkünken, evini, işini, aileni, mesleğini terkediş bir zorluk ve sıkıntı altında özgürlük mücadelesinde görevine devam etmeyi seçersen, insanlık onurunu, kendi haysiyetini ve düşüncelerini, inançlarına, yani KENDİNE, yani tüm insanlığa olan saygını kurtumaya kalkarsan, Mumcu gibi "uşak ruhluların" gözünde "fetişist" olursun.

Hayır Bay Mumcu, işçi sınıfının ve özgürlük kavgasının bu adız neferleri sizin gibi "cuntamanı" ya da "Sovyetofobi" hastalığına kapılmış McCarthy'ci fetişistler olmadıkları gibi, "illegallite"nin cazibesine kapılmış maceacı çocuklar da değildirler. Siz görünüp görünmez zırlarla korunduğunuz sırca köşkünizde belki illegal mücadeleyi "fetişizm" ve "fantazi" olarak görebilirsiniz, ama faşizme karşı bu mücadelenin içine grenler açlığı, sıkıntıyı, yokluğu ve dahası da Cunta'nın korkunç işkencelerini, zindanlarını, mahzenlerini ve askeri toplama kamplarını... ve ölümi göze alarak bu çalışmaya gözünü kırpmadan girmişlerdir. Sınıf mücadelesinin bir oyun olmadığını bilecek kadar olgun ve bilinçlidirler, ama onlar bunca kahıra katlanıyorlarsa, bu onların faşizme ve kapitalizme olan nefretlerinden, Partilerine, tarihe, bilime, sosyal determinizme, işçi sınıfına, halklarına ve yani İNSANLIGA olan inancılarından ileri gelmektedir. Siz bunu

anlayamazsınız. Çünkü bunu anlayamayacak kadar güçsüz, zayıf ve karaktersiz birsiniz. Nice işkenceler gördükten sonra tek kelime konuşmam ve bu nedenle tahliye edilen, görüldüğü bunca işkenceye rağmen korkutulamadığı için örgütlü mücadelesine devam eden, daha sonra üç aylık hamiyleyken bu kez kocası zindana düşen ve bugün 5 aylık çocuğu için "ne babası onu gördü, ne de o babasını" diyen bir kadın arkadaşın mektubunu okudunuzsa acaba ne düşündünüz. Yoksa yarım buçuk kültürünüzle bu yiğit yoldaşı "mazohist" diye mi nitelendirirsiniz. Bu da pek mümkündür. Çünkü sizde insani değer yargılarının zerresi kalmamıştır. Çünkü o kadın yoldaşınızın o mübarek elleriyle "insanlık adına üzülerken— yazdığı gibi "sizin beyniniz, yüreğiniz...bedeninizin kaygısına düşmüştür".

Size bir şey daha söyleyelim, Bay Mumcu, okuduğunuz ve okumaçığınız o mektuplardan şayet gördünüzse, faşizme karşı illegal mücadelenin içinde olanlar, hiç de öyle korku içinde yaşayan, evham çeken, marazi, "fetişist" insanlar değildirler. Siz sağlam güvenceleriniz altında bile korku çerker ve kendinizi daha çok sağlama almak, Cunta'dan daha çok ıcazet sağlamak için boyuna sosyalizme sövme devan ederken, yani rahat köşenizde dahi *paranoya* içinde yaşarken, size o mektupları yazan özgürlük savaşçılarımda faşizme ve alkışçılarına duydukları öfke yanında, sosyalizme, partilerine, işçi sınıfına ve İNSANLIĞA duydukları güven yanında, bir de neşe var, nükte var. Nazım Hikmet "Neşe kavga'nın musikisidir" demişti. Ve bizim, yani sınıfımızın, yani halklarımızın bu özgürlük savaşçıları da kavga'nın ta içindedirler, ve aynı zamanda neşelidirler, nüktelidirler.

İşte İNSAN olmak budur.

Siz kendi lanetli kaleminize, süflü yazılarınızla her geçen gün biraz daha tarihin karanlığına gömülürken, onlar her geçen gün biraz daha halkımız faşizme karşı kabaran tepkisi, öfkesi ve mücadelesi içinde yüceliyorlar. Çiçekleniyorlar. Taçlanıyorlar. Halkların tarihi onları selamlayacak, sizleri lanetleyecektir.

"HER YERDE KONUŞULUYORSUNUZ"

Güzel Sanatlar'dan bir öğrenciden: "Bilmenizi istedim.

Geçenlerde dilediğim sanatçıya bir demet çiçek götürdüm. Götiirmesem olmazdı. Bu bir sahiplenmedir. Herşeye rağmen Türkiye'de direnen, bizleri sesinden mahrum etmeyen bir sanatçıya sahiplenmek.

Komşunun küçük kızı ilkokulda.

Ders kitapları nasıl? İlgilenmemek olmaz.

Size de yazmamak olmazdı. Derslerimin şu en sıkışık anında da olsa. Aslında geç bile kaldım. Bilmenizi istedim Her yerde konuşuluyorsunuz. Geçen gün bir ressam arkadaşla, başka bir gün bir başka arkadaşla öğle yemeğinde, başka bir gün öğretmen üyeleriyle ve evdekilerle hep sizi konuşuyoruz. Kısacası şöhret sahibisiniz. Ama ne kadar kötü bir şöhret bu. Bilmenizi istedim. Sosyalizm düşmanlığı ile edindiğiniz kötü şöhreti hiç yitirmeyeceksiniz. İnsan ömrü küçülmeye elverişli değildir de ondan. Sizi hep böyle anacağız. Yüklendiğiniz misyona layık!"

"ONLARI TANIYORUM"

Bir bayan arkadaştan:

"Ben demokrat bir aydınım. Kitle gazetesi hakkında yazdıklarınızı ibret verici buldum.

Yakın çevremden, KİTLE Gazetesi taraftarlarını tanıyorum. Onların ınanıklı ve doğrultuda fedakârcâ çalıştıklarını gördüm. (12 Eylül öncesinde böyle kararlı olabileceğinizi düşünemiyordum) Şuna tanık oluyorum ki, bu insanların işçiler ve emekçiler için çalışıyorlar. Kendi bireysel çıkarlarını (kurtuluş ümitlerini) bir kenara koyarak mücadelelerini sürdürüyorlar. Halkın bütün olarak çıkarına çalışıyorlar. (Örnek vermem gerekmez, buna şahit oluyorum).

Günümüzde demokrat olmanın kistası Cunta'nın faşist iktidarına karşı olmaktır. Çünkü; Cunta tüm demokratik hakları bir avuç tekele çıkarına ortadan kaldırmıştır. Hakların tümünden geri alınması Cunta'nın yıkılması ile mümkündür, bu da ona karşı mücadelemizle olur. Elbette bu iş zordur. Her demokratım, sosyalistim, devrimciyim diyenin dayanamayacağı kadar. Hem risklidir, hem de kişisel menfaat fedakârlığı ve uğraş gerektirir. Tabii herkes bunu tam tamına yapamaz, az çok yapılabilir. Ama benim Kitle Gazetesi taraftarlarında gördüğüm şu ki, bu insanlar bu iş için (Cunta'nın devrilmesi demokratik hakların sağlanması) gerçekten samimice uğraşıyorlar.

Bu anlamda, sizin Kitle'ye değgin yazdığımız "bir devletten emir alıyor." "Türk sosyalizminin en başlanmaz hainleri bunlardır" vs. sözlerinizi haklı bulmuyorum. Halk için, senin ne yaptığını, bunların ne yaptığını hayattan görüyorum. Cunta'ya karşı tavırlarını ve özellikle 12 Eylül sonrasında mücadelesini görenek saygı duyduğum KİTLE Gazetesine saldırılarınızı şiddetle protesto ediyorum."

"UGUR BÖCEĞİ Mİ, YOKSA.."

Bir teknik elemandan:

"Bay Uğur,

Bilirmisiniz, bugüne kadar hayvanlar alemini inceleme fırsatı bulamadım. Bundan sonra da günlerin 48 saat olduğu, okumanın, yazmanın, düşünmenin (yasak olduğu bir toplumdaki, böyle bir imkana kavuşacağımı hiç ümit etmiyorum. Onun için kafama takılan bir sorunun yanıtını senden öğrenmek lüzum ve ihtiyacımduydum.

Günlük yaşamda az da olsa karşılaşırsız, küçüklük misket gibi, kırmızı renkte, kanatlarının üzerinde siyah benekleri bulunan bir böcek vardır ve rivayete göre bu böcek her kimin üzerine konarsa, tüm istekleri yerine gelirmiş, geçen hafta bizim fabrikada bir işçi arkadaşın eline konmuştu, o arkadaşta spor toto oynattırlardı ve o hafta 13 artı 1 bilecek büyük ikramiyeyi kazandı.

Simdi arkadaşlar arasında bu böceğin özelliklerini tartışıyoruz.

Genel olarak kırmızı üzerinde siyah lekelerin bulunması, hayvanlar aleminde ender görülen özelliklerden olduğundan bu böceğin UĞUR'unun da buradan kaynaklandığı konusunda birleşiyoruz.

Yazının başında istemeyerek bilirmisiniz diye soruyorum, elbette bilirsiniz.

10 Mayıs 1983 gün ki, Cumhuriyet Gazetesinde, nasıl ki, Türkiye sosyalizminin en tehlikeli unsurunu, nasıl ki, salıtlık ruhu insanları, nasıl ki, bir Ağa olayını, bir silah kaçakçılığı olayını bildiğiniz gibi.

Fabrikadaki arkadaşlar, son yıllarda sizin yazdıklarınız okuduğuk adınızdaki adamı olabilmek, her zaman bir uğur böceği gibi olağanüstü, esrarengiz bir şeyler yaratılabilmek için tüm gücünüzü uğraştığınız, fakat sonunda anti-komünizm salvalorıyla aynı cins aynı grupdan olan, ne için var olduğunuz bilmeyen, boyundan büyük toplu yuvarlayan, üzerindeki siyah lekelerin kırmızı rengi hiç görülmeyen, sınırsız Mayıs böceğine döndüğünüzü gayet iyi biliyorlar.

Yuvarlamaya uğraştığınız topa gösterdiğiniz direnci, anti-komünizm salvalorumuzda da ne kadar zaman gösterebileceğinizi çok merak ediyorum."

Bir kamu görevlisinden: "Sayın Gazeteci ve Yazar Uğur Mumcu,

10 Mayıs tarihli Cumhuriyet Gazetesini esfele okudum.

Size ancak şöyle diyebilirim, sende mi Brütis"

"McCARTHY SIZI MEZARINDAN ALKIŞLIYOR"

Cumhuriyet yazınıza bir GERÇEK yazırdım:

"Gerçek bir zamanlama üstadı' olduğunuzu bir kez daha gösterdiniz. Bu işin üstadı geçinen Demireli'e bile artık aşıkatabilirsiniz. Tebrikler Bay Mumcu.

Terörün kaynağı gün gibi ortadayken, faşist odakların kökü kazınmadan terörün önlenemeyeceği belliyken, faşist MHP'nin ipliği pazara çıkmışken, siz harika bir zamanlama ile "terörün kaynağı"ni keşfetmiş, suçlunun silah kaçakçılığı olduğunu ilan etmişsiniz. Gerçekten zamanlamamız bir harikaydı Bay Mumcu. Terör faşist mihraçlardan kaynaklanıyor, biçare "ülküci"ler "Mafya"nın kurbanı oluyorlardı. "Solcu"lara da, saçatları da aynı kişiler silah taşıyorlardı: şu halde "faşist saldırıları" yok, "sağ-sol kavgası" vardı. Aynı silahları kullandıklarına göre hepsini aynı kefeye koymak mümkündür. MHP'nin arkasında CIA yoktu; Mafya vardı ve Mafya'nın içinde belki CIA'a da vardı, ama KGB de vardı, hem Bulgarlar, hem İtalyanlar, haşa huzurdan Ermeniler bile vardı. Çünkü bu "uluslararası terör" di!

"Uluslararası terör" dendi mi akan sular durur: Artık faşistler, MHP, vs. yoktur; bir büyük uluslararası "komplo" vardır ki, içinde FKÖ'den, Sandinistalardan, ASALA'dan MOSSAD'a, Kızıl Tuğaylar'dan Türk İntikam Tuğayına, "Çakal"dan Ebu Nidaf'e, Müslüman Kardeşlerden APO'culara kadar renk, renk, tür tür sürüşüne bereket "muzrat" ve "mahlukat" vardır. Hani adamın şarkısındaki gibi, "dünyada bütün işler karışık..." Bay Mumcu'nun kafası karışmış çok mu?... "Uluslararası terör" konusunda Reagan ve CIA da sizin gibi düşünüyor! Tebrikler Bay Mumcu.

Hedef sapırma konusundaki takdir şayan zamanlamamızdan sonra, "hmk deylicik"teki zamanlamamız da, doğrusu "Üstün Hizmet Nişanı" ile taltif edilmenizi gerektirecek mükemmellikeydi Bay mumcu. Ne yazık ki, bu menlekte sizin gibi kişilerin kıymeti takdir edilmiyor. Çüneyt Gökçer'i Devlet Sanatçısı ilan edecek yerde, sizi "Devlet Maskarası" ilan edip "Yüksək Dalkavuk Tertibinden" maaş bağlasalardı, kadriyililik etmiş olurlardı. Cunta şefleri, kendilerine mesruiyet kılıfı uydurmak telaşı içinde demokrasiye, demokratik kurumlara ve bu arada demokrasinin kimi "civileri" ne veyansın ederlerken, siz Bay Mumcu, hemen kendilerine yardım elini uzatıp "Söz Meclisinden İçeri" diye, doğrusu büyük bir gazetecilik "hizmeti"ni yerine getirdiniz. Bu tarihe geçecek bir zaman-

lamaydı Bay Mumcu. Hiç şüphenez olmasın geçti de. Faşizm lehine burjuva demokrasisini, temsil kurumları, siyasi partileri lanetlemek için bundan daha iyi bir zaman bulamazdınız doğrusu. Tebrikler Bay Mumcu.

Son zamanlama maharetiniz ise, hiç merak buyurmayım, selam sarıktığımız çevrelerce mutlaka hak ettiği taktire değer bulunmuştur. Değil cuntabaş, McCarthy bile mezarından dikilip size alkış tutmaktadır Bay Mumcu."

"DOĞUMSAL ANOMALI"

Bir doktordan:

"..... Ancak sosyalist harekete sapmalarla birlikte girmeniz kendiniz için şanslıktı. Yani tabiri caizse, tohumunuz çürüktü ya da tıp terimiyile "doğumsal anomaliniz" vardı. Doğumsal kalça çıkığı duymuşsunuzdur: Çocuk küçükken yürümeye başladığında, çoğu kez anne-baba bile kalça çıkığı olduğunu, çocuğun çarpık yürüdüğünü farketmezler. Fakaat, yaş ilerledikçe çarpıklık belirginleşmeye başlar ve bir süre sonra o kişinin yürüyüşünü uzaktan gören herhangi biri rahatça farkeder. Sizin de sosyalizm yolundaki yitirilişinizi(!) artık görmeyen yok."

"..... Geçen yazınızda da büyük elçilik sıfatlarından söz etmişsiniz. Meşaleye baktığımız bu ise, o zamanlar siz de faşist Cunta'nın elçiliğini yapıyordunuz. Bunu hiç düşünmediniz mi? Biz yazar için en kötü şey okur bulamazsınız.

"Su gider kum kahr" diye bir söz vardır.

Seçenek sizin."

"..... Nedir o Türk sosyalizmi dediğin şey? Mucidi kimdir? Marksizmleninizle birlik ve ayrılık noktaları nelerdir? Bugünlerde bu konuları anlatmaya fazla soyundun. Bu konularda köpene biraz ders versene. Hep birlikte sebebelenelim.

Umarım bu mektuplardan olmasa da tarihten dersler alırsın. Eğer sen yeterince bu derslerden nasibini almazsan, tarihin bu dersi sana vereceğinden hiç şüphem yok. Yaşarsak birlikte göreceğiz. Sana iyi dersler öğreçüm."

Bir Ermeni zanaatkardan:

"..... Cunta'ya yaranmak size ne kazandıracak bilemiyorum ama, bu uğurda faşizme karşı mücadelede en ön saflarda yer alınlara karşı sahibinin sesi", "uşaklar" diye küfür etmeniz asla başlanamaz.

Sosyalisti Bulgaristan sizin çamur-

larmızla asla kirlenmeyecektir, küfrettığınız kişiler de.

Güneş nasıl balçığı sıvanamazsa, sizin kurullarınız da sizden başkasını kirelemeyecektir. Girdiğiniz bataklıkta sizi Cunta'nızla başbaşa bırakıyorum."

"BEYNI, YÜREĞİ BEDENİNİN KAYGISINA DÜŞMÜŞ BİRİ"

"Cumhuriyet Gazetesi Başyazarlarından Bay Uğur Mumcu,

Mektubuma başlamadan önce size kendimi tanıtmak istiyorum. Her ne kadar bizler sizi tanıyorsak, sizin de bizleri tanımanız "en doğal hakkımızdır" tabi. Ben beş ayık kıza, faşizm zindanlarında eş olan ve faşizmin izlerini taşıyan bir ana, bir insanım. Sizce derterimin anlatacak değilim, ama beynimde yaşayıp yürüdüme kaynağın öfkemden neden ve olaylarını bir bir sıralayacağım.

Faşizmin halkımızın üzerine bir karabasan gibi çıktığı günlerden biriydi. Hiçrem soğuk ve izbeydi. Hani onun oynarken çocuklar adını alır ya, işle o admlarla dörde beşli benim hiçrem. Çünkü belki 100, belki 1000 kez adlandırmıştım orayı. Gözlerim bağlı duruyordum. Bir an bir çığlık ırlıktım. Aynı anda bir tekmeyle duvara yapışmam bir oldu. Dünyam tersine dönmüştü sanki, ellerime yüzüme gitmiyordu. Acieta yüzümün dümdüz oluşunu ellerim onaylamak istemiyor gibiydi. biri saçma yapıtı, sürükleniyordum ve durduk. Öturtular. Ama nefes alamamıştım ki, daha sorular içinde buldum. Tatlı sorgu dedikleri sökmemişti. Sille tokat geçirtiler. O hiç tutmadı. Bir sandalyeye oturtuldu. Hani o üniversitelerdeki sandalyeler gibi. Elimin üzerinde bir odun parçası durmadan döniyor, döniyordu. İşte tam o anda suratımın şiştiğini hissediyordum. Evet sonradan öğrendiğime göre o ayva çubuğu denilen sopyaya üst çeneme, alt çeneme ve boğazıma vuruyorlardı. Dudaklarımı artık oynatamaz hale gelmiştim. Ve beni hiçrem attılar. Mazgal çektiler. Soğuktan ütiyordum. Yüzümdeki sancılar dayanılmaz olmuştu. Ertesi gün, daha doğrusu 4.5 saat sonra tekrar alındım. Tabii gene gözlerim bağlanmıştı. Sağ elimin küçük parmağına bir şeylerin bağlandığını hissediyordum ki, bir ses "belini aç" dedi. Benim açma fırsatı kalmamıştı. Soğuk soğuk demirdimsi bir madde doğdı tenime. Sorular gene başlamıştı. Bende cevap yoktu. Ve ütremeye başladım. Onları tatmin edememişim. Bu sefer zıplıyordum. Gene olmadı. Ve artık uçuyordum. Evet uçuyordum Bay Mumcu. Tavan, yer, duvar kavramları benim için kaybolmuştu artık. E-

lektrik akımı illiklerime kadar işlemiti. Dahası bayım, bir kıza falakaya yattırışlar, şişen ayak altlarını çakıyla yarp içine tuz serperek dolatıyorlardı hücre hücre. Bir başkasını ise Filistin usulü aşmıslar (tabi onların deyimiyile) ve kolu çıkmıştı vatandaşın. Bir diğeri kum torbasi ile dövmüş, iç organlarını yerinden oynatmışlardı. 7 aylık hamile bir bayanı soğuk su duşu, elektrik, soğuk su duşu, elektrik sonucunda hastaneye zor yetiştirildiler. Ben, bizler inim inim inlerken onlar, güllüyor, kakkaha atıyor, küfre diyorlardı, Acizliklerine, insanoğlunun düştüğü bu durumlara bir an acıdım. Sonra öfkem ön plana çıktı. Artık öfkemi kusmaya başlamıştım. Tabii bu benim daha çok işçence görmeme neden oldu.

Ama herşeye rağmen içim rahattı. Çünkü işçi sınıfına hainlik etmemiştim, can yoldaşlarımı ele vermemiştim. Ben bana huzur veriyordum. Sonuçta ise Bay Mumcu altı ay felçli yattım. Sancılarım dayanılmazdı. İğnelere den kalçalarını delik delik, haplardan miğdem harap olmuştu. Şimdi ise beynim ve yüreğimle sapa sağlamım. O dil uzattığınız aşaklık, Türk sosyalizminin hainleri dediğiniz Partimin sayesinde. Ve daha sonra hamile kaldım. Eşim faşizmin ağına düştüğünde 3 aylık hamileydim. Şimdi ise yavrum 5 aylık. Ne babası onu, ne de o babasını gördü. Görüşmeleri konusunda ise hiçbir tahmin yürütemiyorum. Bir ana için oldukça acı bir durum değil mi? Ama bizler çok daha fazla acılar yaşadık, yaşıyoruz da. Şimdi düşünürsünüzdür belki bu kadın bunları neden yapar bana gönderdi diye. Yazının devamında bunları size özetleyeceğim.

Evet günümüz şartlarında Cumhuriyet gazetesi birçok gazete arasında biraz daha olayları somut ele alarak inceleyen bir gazete olarak bilinir ve siz bu gazetenin uzun süredir gözlem köşesinde yazarak yapan bir şahısınız. Evet gözlem köşesinde hep araştırma, belge ve gözlemlere dayanan birtakım yazılar yazıyorsunuz. Yazılarınızı okuyan bir okuyucunuz olarak sizi ne yazık ki saygıyla anamaktayım. Çünkü sınıf bilincine sahip olan, toplumun bugünkü koşullarını ki, bildiğinizi umarım, bu bir faşist diktatörlüktür, kabatastak da olsa çizebilin, emek, yirek ve heyin kavramlarını ve bunların karşılığının ne olduğunu, ne olması gerektiğini bilen herkesin, inanın sizi saygıyla anması söz konusu bile değil. Barakın saygıyla anmayı ben dahil yazılarınızı okuyan çevremdeki insanlar sizi ve yazılarınızı toplumun, emekçilerin, sosyalizme kendini adanmış insanların yüzü karası olarak bilmeğe teyiz.

Evet, Bay Mumcu, siz emeğin, insanlığın ve SOSYALİZM'in baş düşmanlarından birisiniz. Sanmayın ki,

Cunta'ya yarıdaklığınız mükafatlandırılın. Sanmayın ki, sosyalizm uğruna canını, malını feda ederek mücadele eden, faşizm zindanlarında her gün, her saniye işkence gören, her değil bin değil milyonlar için yaşayan bir proletarya, emekçi aydın, ilerici, demokrat kişiler sizi affetsin. Yok bayım yok siz kendinizi ilerici, siz kendinizi sosyalist göstererek yüce işçi sınıfının soylu davasına hainlik etmeyin. Sosyalist bir ülkeyi faşist bir hainin, caninin ifadeleriyle karalamayın. Dahası, benim, yoldaşlarımızın, yüce işçi sınıfımızın partisine dil uzmaktan da vazgeçin. Sirtınızı da yadığınız o duvar bizerin birtrek yurduğuna bakıyor Bay Mumcu. Bunu adımız gibi biliyor ve hâlâ da aynı lafları tekrarlıyorsunuz, bizler, yani Partimiz için. Nerden geliyor o ağzı birliğiniz. Bir tesadüf desek bu kadarı fazla değil mi? İşbirliği desek daha doğru olur sanırım. Ne dersiniz bayım. Onların ayva çubukları, göz bantları, tekemeleri, tokatları, falakaları, elektrik akımları, kum torbaları, askıları, çarıkları vs. varsa, sizinde o kurlası kaleminiz var değil mi? Faşizm bir ahtapot gibi her konuda başka görevler vermiş sizlere. Onlar gözlerimizi bağlayıp kendilerini giya görmediğimizi sanırlarken, siz de giya sosyalist yanlısı gözükerek faşist Cunta'nın verdiği görevleri gururla yapıyorsunuz. Bugün eşimde sizim kalpce ağmıza takıldı. Ve daha bir çok yoldaşlarımız. Bizlerin, faşizm zindanlarındaki eşlerimizin, analarını, bahçalarını hiç tanımayan, özleyen yavrularımızın karşısında bunları hesabını nasıl vereceksiniz acaba hiç düşündünüz mü?

Yolumuz dikenli ama en güzel yanı gülleri. Hele sonundaki gül bahçesi sizlerin asla hayal edemeyeceğiniz kadar muhteşemdir. Nasıl oluyor da bir insan, bunları görmemek için gözlerinin önüne koca o koskoca duvarı çekiyor. Nedir sizin gözünüzü bu denli karartan? Bedeninizin yok olması mı? Bir avuç tekelinin size afetin demesi mi? Yoksa Amerika'dan gelmesini beklediğiniz bir nişan veya madalya mı? Kaldı ki, bunları bekliyor olsanız bile bile, ona, bine milyonlar değıştirmekle kıl... Acaba milyonların gözünde bir hain, bir aşaklık insan olmak mı iyi, yoksa emperyalizm uşaklığı sonucunda boynunuzun milyonların emeğinden, ahlerinden, kanından, canından çalınmış bir madalya mı iyi size Bay Mumcu!...

Evet Bay Mumcu. Son sözümlüzi daha söylemedik. Ama mektubumun son satırlarını yazıyorum artık.

Hayat bir okyanus,
Bizlerle birer kum tanecigi
Tek başına hiçbir şey
Hep birlikte koca bir dağdır diyorum.

VE

Barış için, sosyalizm için, özgürlük için savaşacağız. Siz ve sizin gibi işbirlikçilere, borozancılara karşı savaşımız TSP önderliğinde sürecektir diyorum. Ta ki, hepsizleşme günü bitimine dek!...

"SOSYALİZM KONUSUNDA SİZİ LAF DÜŞMEZ"

"Bay Mumcu, Ben bir teknik elemanım. Bu nedenle sizin hakettiğiniz sözleri tam bulup çıkarmamaktan, ya da ifade zorluğu çekmeden dolayı eksik ya da fazla sözler söyleyebilirim. Affola.

..... Sizin ve savunduğunuz ideolojinin işçi sınıfımıza ve halkımıza çok yabancı olduğu nedeniyle halkımızın beslediği yayın organları sizce "yabancı kaynaklarca beslenmekte"dir. Bu normaldir. "Yurt dışında" yayınlanıyor muş. Kimlerden haber alıyorsunuz?

..... Çok adice bulduğum hareketlerinizi bir yana bırakıyorum. "Kem söz sahibine aittir" diye bir atasözümüz vardır. Fakat şunu bir yazınızda açıklayın, biz de öğrenelim. Ne demek "Türk sosyalizmi"? Eğer bununla marksizm-leninizmi Türkiye şartlarında somutlayan ideolojii kast ediyorsanız o konuda size laf düşmez. Siz her zaman onun dışında oldunuz.

"Bay Uğur Mumcu, Ben bir bayan işçiyim. 10 Mayıs 1983'te köşenizi okudum. Bu kadar kendinizi küçütteceğinizi bilmiyordum. Uşaklık diye nitelendirdiğiniz sosyalistlerin komünistlerin işçi önderlerinin ne için gittiğini bilmiyorsanız anlatayım. Emekçilerin, köylülerin, işçilerin, bütün halkın yokolmuş hakkını savunmak için gitmişlerdir. Siz hiç 13 bin lira ile 30 gün geçinen beş kişilik bir ailenin sorunlarını ele almadınız mı? O insanlar keyfinden değil, milletinin geleceğini düşünerek gitmişlerdir. Faşizmin ve sizin gibi iki yüzlü yazarak eleştiriyorlar. Siz de konuyu saptırıyorsunuz. O yiğit kardeşinin yüreği her zaman işçi sınıfı ile beraber çarpıyor."

Bir işçiden:
"Sayın Uğur Mumcu,
10 Mayıs Sah günü köşenizi okudum ve anında şunu düşündüm. "Sattığınız aşaklık, uşak ruhu" olsaydı şu ortamda hemen hiç durmadan ADB emperyalizmine ve onların mağası faşist Kenan Evren Cuntası'na biraz daha yararlanılabilecek için anti-sosyalizm yapardık.

Senin de mumuna PUF!"

GENERALLERİN DEMOKRASİSİ VE CUNTA'NIN SIVİLLEŞMESİ

(Baştarafı 1. sayfada)

daha büyük hizmetleri yapacak daha yüksek komutanlık mevkilerine bir türlü gelemiyorlardı.

İşte generallerimizin bu hizmet aşkları sonuçta öylesine hararet kazandı ki, terfi tayinlerin olağan zamanı olan Ağustos ayı bile beklenmeden, Temmuz'un sonunda K. Evren paşa bir gecede sivilleşiverdi, işin güllünc o lanı yani Cunta konseyinin resmi gazetede yayımlanmış ilgili kararnamesinde ve yapılan bütün resmi açıklamalarda, beyanlarda, K. Evren'in kendi isteğiyle Genel Kurmay başkanlığından ayrıldığını dönüp dönüp vurgulamak ihmal edilmedi.

K. Evren'in Gen. Kurmay başkanlığından ayrılmasının açıklanması, aynı zamanda ordunun diğer üst kademe değişiklikleri ile ilgili düzenlemeyi de bir bütün olarak getiriyordu. Genel Kurmay başkanlığına getirilen Nurettin Erşin, seçimlerden sonra emekli olacaktı, Cunta konseyinin genel sekreteri Necdet Urug Kara Kuvvetleri komutanlığına getirilmişti, Nurettin Erşin'den sonraki genel kurmay başkanı adayı idi. 12 Eylül faşist darbesinin mimarlarından Haydar Saltık da kara kuvvetleri komutan yardımcısıydı ve Erşin'den sonra Urug Genel Kurmay başkanı, Saltık ise Kara Kuvvetleri komutanı olacaktı. Ayrıca diğer kuvvet komutanlıklarına kimlerin getirileceği de tesbit edilmişti... Böylece, seçimlerden sonra "sivil hayata" dönülecekti, K. Evren kendi anayasasıyla olağanüstü yetkilerle donatılmış şef, onun cuntacı kuvvet komutanları Cumhurbaşkanlığı konseyi olacaklar, Cunta konseyinin yeni ve eski genel sekreterleri ise biri Genel Kurmay başkanı, öteki Kara Kuvvetleri Komutanı olacaktı... Ayrıca ordu komutanlıkları da sağlan tutulmuştu, Cunta'nın gözde generallerinden Necdet Öztörün 1 inci Orduya getirilecek, diğer mutemet cuntacı generaller de öteki ordu komutanlıklarına atanacaktı.

Açık ki, rejim, iddia edilen aksine 6 Kasım'dan sonra sivilleşmiş olmayordur, tersine askeri hiyerarşi, yani Cunta'nın kendisi yeni apolet dağıtımıyla büsbütün kurumsallaşmıştı.

K. Evren'in "görev devir-teslim tö-

reninde" ve Bilecik'te yaptığı konuşmada söylediği sözler ise ilginçti: Kenan Evren bu "görev devir" konuşmasında, yükselme sırası bekleyen generalleri kast ederek, kendinden daha genç olanların daha yetenekli olduklarını söylüyor ve onların memleketle ileride daha büyük, daha faydalı hizmetler yapacaklarına olan inancını belirtiyordu.

K. Evren paşanın memleketle hizmet anlayışının ne olduğunu tüm Türkiye özellikle 12 Eylül'den sonra çok iyi gördüğü için, kendisinden sonra gelecek olanların "daha üstün hizmetleri"nin de üstünlük derecesini tahmin etmekte hiç güçlük çekmemiştir. Bu nedenle paşanın ve bilimün paşaların müsterih olması gerek.

Ve de geniş yığınlar bu üstün hizmetleri her geçen gün daha iyi gördükleri içindir ki, bu alıcnaplak karşısında artık daha fazla mahcup olmaktan, büzülip eğilmekten usanacaklar ve bir gün ayağa kalkıp, "Biz kendi işimizi kendimiz yapacağız" diyeceklerdir.

"YÜKSEK DALKAVUK TERTİBİNDEN" BİR "DEVLET MASKARASI"

(16. sayfadan devam)

"Size bu yazımı yazarken, seviyesiz ve denizce kendini gösteren azgınlığınıza karşı kendimi güç tutuyorum. Aynı düzeyde bir yanıtın bizim dilimize yakışmayacağını düşünüyorum.

Küşenizden, iki de bir sosyalist ülkeleri hedef alan ve onların yanında halkımızın göz bebeği durumunda olan Partimiz'e yönelik karalama, çamur atma çabalarımız sürüyor.

Şu anda yasal olarak, doğrudan size gönderilecek, verilecek bir yanıtımız yok. Sizin rahatlığınızı dayanağı da bu olsa gerek. Ama bizim vereceğimiz yanıt, emekçi kitlelerin içinde yükselen demir bir yumruk gibi eninde, sonunda o arsız suratınızda patlayacaktır.

Bunu böyle bilin!"

••

"... Bu çirkin, seviyesiz karalamalarıniza ememen güçlerin ellerini oğuşturmalama, istaha gelmelerine yolaftığınızı biliyor muydunuz? Hoş!... Bizim için bilseniz de bilmeseniz de önemli değil. Ama önemli olan, adı solcuyla çıkmış birinin, hangi limanları dolanarak seyir defterini doldurduğudur.

Emekçi halkımızın, şu anda dil-

suskunsa bile, yüreği ve beyni suskun değildir. Yaptıklarımızı unutmayacak kadar zihni keskin, dediğini yapacak kadar sözünün eridir."

Bilgilerinize..."

••

"... Bizler için süpriz sayılmayan böyle bir yazının kaleme alınması, seni düşündüğümde adına layık kişiliğini ortaya koyduğunu, uzun uzun lafları bu güne kadar gevelemenin hiç bir işe yaramadığını, Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkın kendi sorunlarına, kendisinin sahip çıktığını, bu sorunlara lafla değil, iş ve eylemle bu gün dünyada milyonlarca sömürmek-sömürülme bilmeyen sınıf kardeşleri gibi çözümler aradığını, 1970'lerden sonra Türkiye'de de UĞURLARIN-UGUR boncularının (Bizde demiyorum) yeni nesil gençliğinin sünnetlerinde dahi APTALLAR tarafından kullanılmadığını gören, UĞURLA-RA inanc ve güvenin kalmadığını geçte olsa bilmen, memnunluk yaratmıştır."

ABD'nin Bölgemizdeki Yeni Truva Atı SOSYALİST ENTERNASYOAL SAHNEDE

(5. sayfadan devam)

görüştüğün ideolojik motifleri bu üç ayrı bileşeni, (göçmen gençlik kuşağı, siyasi sığınmacı "sol"lar ve Avrupa sosyal demokrasisi) tek bir ortak paydada, tek bir bileşekte'de, anti-Sovyetizmde buluşturmaktadır.

Öte yandan artık "yurtdışı politik grupları" ya da "göçmen siyasi akımlar" diye niteleyebileceğimiz bu unsurlar, bulundukları ülkelerin Troçkist, "sol"-revizyonist guruplarıyla da ilişki içinde bu Sosyalist Enternasyonal partileri tercihini yapmaktadır. Çünkü Avrupa'nın "solları" da öteden beri sendikalarla, siyasi çalışmalarla Sosyalist Enternasyonal partileri ile çalışırlar. Bunlara şimdiki bir de bazı "sol"larımız katılmıştır. Dolayısıyla bu gibilerin güçleri Türkiye'deki halk mücadelelerini saptırmaya yetmez. Olsa olsa Avrupa'daki genç Türkiyevi kuşaklar içindeki ilerici unsurlardan geri dönmeyecek olanların, (bulundukları toplumun işçi sınıfı içinde kaynaşacak olanların), o ülkelerin komünist partilerine yönelmelerini önler veya geciktirir.

Ama buna rağmen, biz, "devrimcilik" adına Avrupa sosyal demokrat partileriyle yapılan bu kutsal ittifakı ülkemizdeki ilerici güçlere teşhir edeceğiz. Ve "devrim" nutukları ata ata nasil reformist öljünacığını onların şahsında sergileyeceğiz.

NÜKLEER SAVAŞA KARŞI BARİŞ VE YAŞAM İÇİN

İnsanlık, tarihin kritik bir yıl ayırımında duruyor. Yanlış yöne doğru atılacak bir adım dünyayı geri dönmeyecek bir şekilde nükleer savaş cehennemine atabilir.

Şimdiye dek, silahlanma yarışı, özellikle nükleer silahlanma yarışı hiç bugün olduğu kadar tehdit edici boyutlara varmış değildi. Silahlanmanın sınırlandırılması ve azaltılması konusunda yapılan bütün görüşmeler gerçekte tıkanmış durumdadır. Yeni yeni askeri programlar onaylanmaktadır. Yeni yeni kitle imha silahları icad edilmektedir. Nükleer silahların "kabul edilebilirliği" ve "sınırlı" ya da "korunmalı" bir nükleer savaşın gerçekleştirilmesinin imkan dahilinde olduğu fikri insanlara empoze edilmeye çalışılmaktadır.

Dünyanın çeşitli yöreleri birer batır fıçısına dönüştürülmüştür, özellikle Orta Doğu, Orta Amerika, Güney Afrika, Güneydoğu Asya ve Uzak Doğu bunların en önemlilerindedir. Egemen devletlere karşı saldırılar düzenlenmektedir. Farklı ülkeler arasındaki askeri çatışmalar dışarıdan provoke edilmekte, böylece halkların siyasi ve ekonomik bağımsızlık, ulusal egemenlik konusundaki hakları özelemleri önlenmekte, dünya barışı tehlikeye atılmaktadır. Yabancı topraklar üzerindeki askeri üsler ağı giderek yaygınlaştırılmaktadır.

Özellikle en vahim tehlike Batı

Avrupa'ya yeni ilk-darbe nükleer silahlarının yerleştirilme planlarında kendisini göstermektedir. Bu planların gerçekleşmesi nükleer bir çatışma tehlikesini kesin bir şekilde yükseltecektir. Böyle bir çatışma Avrupa kıtasıyla sınırlı kalmayacak topyekun bir yokoluşa yol açacaktır. Bu nedenle füzelerin Avrupa'ya yerleştirilmesinin durdurulması, Avrupa kıtasındaki tüm nükleer silahların azaltılması ve tüm dünyadaki bütün nükleer silahların topyekun tasfiyesine gidilmesi ivedi bir önem taşımaktadır.

Nükleer savaş tehlikesinin giderek arttığını gözönüne alan ve barışı koruma konusunda taşıdığımız büyük sorumluluğun bilincinde olan bizler 21-26 Haziran tarihlerinde Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da Nükleer Savaşa Karşı Barış ve Yaşam İçin Dünya Asamble'sinde toplandık. Dünyanın 132

ülkesinden yurttaşlar, sayısız irk ve milliyetten halklar, değişik felsefi görüşlerden, dinlerden ve siyasi eğilimlerden, 1843 ulusal örgütü, sendikayı, barış, kadın, gençlik ve öğrenci hareketini, siyasi partiyi ve kiliseyi, 108 uluslararası hükümet dışı kuruluşu temsil ediyoruz. 11 devletlerarası örgütün temsilcileri de Asamble'ye katıldılar.

İlan ediyoruz ki:

Nükleer bir savaş için yapılan hazırlıklar insanlığa karşı en büyük suçtur. Ama savaş kaçınılmaz değildir. Bir nükleer yokoluşu önlemek için vakit geç de değildir. Kurtuluş, kararlı bir şekilde kadınlarla, erkeklerle yan yana barış için saf tutmuş halkların elindedir.

Barış için kitlesel hareket, hükümetlerin pratik politikalarını barış doğrultusunda etkileyen kudretli bir güçtür, uluslararası durumda belirleyici bir faktördür.

Barış hareketinin bu geniş ve çok yönlü gücü birlik ve bütünlük halinde davranabilmektedir.

Bu geniş ve çok bileşenli barış hareketinin gücü onun birlik ve bütünlük halinde davranabilmektedir. Başka konularda aramızdaki görüş ayrılıkları, ne olursa olsun, barışı ve yaşamı korumak, nükleer bir savaşçı önlemek olan ortak amacımız karşısında hiç bir şeyin bizi bölemeyeceğine inanıyoruz.

Bütün halklara çağırda bulunuyoruz:

1983 yılının, silahlanma yarışını yeni ve ölümcül bir tehlikeli randa getirecek, çatışmayı daha da şiddetlendirecek bir sıçrama tahtası haline getirilmesine izin veremeyelim.

Tüm çabalarımızı dünya halklarının emedi istemlerini başarmak üzere yoğunlaştıralım!

- AVRUPA'DA NÜKLEER SİLAHLARIN HER TÜRÜNÜN AZALTILMASI İÇİN GÖRÜŞMELERE EVET!
- TÜM NÜKLEER SİLAH DEPOLARI DONDURULSUN!
- BATI'DA VE DOĞU'DA- BÜTÜN DÜNYADA NÜKLEER SİLAHLARA HAYIR!
- NÜKLEER SİLAHLARDAN ARINDIRILMIŞ BÖLGELERE EVET!
- GENEL VE TAM SİLAHSIZLANMA İÇİN İLERİ!
- ASKERİ ÇATIŞMA DEĞİL, BARIŞÇI SİYASİ GÖRÜŞMELER!
- DÜNYA KAYNAKLARI BARIŞ VE YAŞAMIN HİZMETİNE!
- BÜTÜN ULUSLARA BARIŞ, ÖZGÜRLÜK, BAĞIMSIZLIK VE REFAH!

kitle

YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 - F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L

MECBURİ İSKÂN

1925 ayaklanmasının bastırılmasıyla uygulanan korkunç terör ve kırm o kadarla kalmadı.

Merkezi otoritenin Ankara hükümeti ayrıca mecburi tehcir (göçürme) işlemlerine de başladı. Bu konuda Türk yönetiminin hem mirasını devraldığı Osmanlılardan deneyi vardı, hem de İttihatçıların Ermeni soykırım ve tehciri üzerinden henüz 10 yıl geçmişti.

Kürtlere karşı askeri harekât sürerken, 12 Nisan 1925'de Cumhuriyet Halk Fırkası Meclis Grubundan aile aile bir kanun taslağı geçti. "İsyandan sonra Şark Vilayetlerinde Yapılacak İslahat Layihası" adı verilen bu kanun tasarısı, bir hafta içinde Mecliste onaylandı ve uygulanmaya geçildi.

Bu kanun "İsyan Sahası"nda alınacak tedbirler için hükümete olağanüstü yetkiler veriyordu.

Hükümet gerek askeri, gerek mülki hiyerarşi kanalımdan Kürdistan'da her türlü kanunsuzluğu ve insanlık dışı uygulamaları sürdürürken, bunlar arasında çok sayıda Kürt ailesi Batı'ya sürülüyor, evinden, yerinden yurdundan alınarak Batı Anadolu'da mecburi iskâna tâbi tutuluyordu.

Daha sonra çıkarılan bir başka kanunla "İdari, askeri ve içtimai esbaha binaen (sebeplere dayanarak) Şark İdare-i Örfiye mıntıkasından" ... Batı'ya göçürme işlemleri için hükümet yetkilendirilmiş oluyordu.

Bu kanun aynı zamanda Beyazıt Vilayeti'nden de 1400 kişinin göçürülmesini öngörmekteydi. Kanuna bunun dahil edilmesinin nedeni, Şeyh Saîd isyanından hemen sonra İran Kürdistanı'nda ve Suriye ile Lübnan'da başlayan yeni bir politik Kürt örgütlenmesine karşı tedbir almaktı.

Yazımızın bundan sonraki bölümünde değineceğimiz bu örgütlenme (Hoybun) çalışmaları sonucunda daha sonra Ağrı İsyanı başladı. Türk hükümeti bu çalışmalarını yeni bir ayaklanmaya gideceğini önceden gördüğü için Beyazıt (Ağrı) Vilayetine de önceden böyle bir hazırlığı getirdi.

UMUMİ MÜFETTİŞLİK

Ankara hükümeti bununla da kalmadı, 1927 yılında "Umumi Müfettişlik Teşkiline Dair" bir kanun yaparak Elazığ, Urfa, Bitlis, Hakkâri, Diyarbakır, Siirt, Mardin ve Van illerini 1 inci Umumi Müfettişliklere bağla-

mıştır. Eyalet sistemi ve eyalet valiliği gibi işletilen Umumi Müfettişlik merkezi otoritenin Kürdistan'daki bir izdüşümü olarak sınırsız yetkilerle ve imkanlarla donatıldı. Kürt halkının üzerinde de, bu kurum sadece Kürdistan'a özgü kaldı.

Her ne kadar Türk bölgelerinde de Umumi Müfettişlik ihdas edileceği iddia edilseyse de, bu kurum sadece Kürdistan'a özgü kaldı. Umumi Müfettişliğin kurulmasından ve özel olarak seçilmiş kadrolarla görevleştirmesinden sonra bölgede yaşayan Kürt halkının üzerinde terör yoğunlaştığı gibi, mecburi tehcir ve iskân uygulamaları da hızlandı.

Umumi Müfettişliğin yetkilerinde dair bir fikir vermek için not edelim: bu kurumun oluşturulmasından sonra askeri hiyerarşi açısından ve oradan da Erkan-ı Harp Riyasetine (Genel Kurmay Başkanlığına) bağlı olan bölgedeki kolordular ve onların alt birimleri doğrudan doğruya Umumi Müfettişliğe bağlandı. Böylelikle, sivil kadrolarıyla, polisleriyle ve jandarmasıyla tam tekim olarak Kürt halkı üzerinde terör kurumlaştırılmış oluyordu.

Nitekim Umumi Müfettişliğin "vazife-i asası" olarak görev yaptığı bölgede "asayiş ve inzibati" sağlamak gösteriliyordu.

GÖÇ DRAMI

Merkezi otoritenin Kürdistan halkı üzerindeki korkunç zulmü arasında bu tehcir hareketleri de önemli bir yer tutar. On binlerce Kürt emekçisi yerinden, yurdundan, toprağından zorla koparılıp Orta ve Batı Anadolu'da mecburi iskâna tâbi tutulmuştur. Göçe zorlandığı Kürt köylülerinin topraklarını gaspeden hükümet, aynı zamanda onların hayvanlarına da el ko-yuyordu. Kürtlerin hayvanları Batıya trenle taşınırken, tehcire zorlanan Kürtlerin önemli bir kısmı götürülecekleri yerlere kafilerle halinde yaya olarak götürülüyordu.

Nice Kürt emekçisi, kadını, çocuğu bu yaya göçler sırasında ölmüştür.

Göçe zorlanan Kürt emekçileri sadece yol boyunca değil, gittikleri yerlerde de zorbalıklar altında yaşamaya mecbur bırakılmışlardır.

Gerçi bu konuda zaman zaman af lar çıkmıştır, örneğin 1927 yılında "Şeyh Saîd vakası ve müteakip seka-vet hadiseleriyle bilfiil alakadar olma-

yan ve naklondukları mıntikalarda sulahvali (kötü hal) görülme-yenlerin" Heyet-i Vekile (Bakanlar Kurulu) kararıyla geri dönebilecekleri belirtilmiş ve üç ay içinde hükümete teslim olan "şakilerin" ailelerinin de bu imkandan faydalanabilecekleri belirtilmiş, bu süre daha sonra 9 aya çıkarılmıştır. Ama bu af kanunları ne merkezi otoritenin güdümündeki Türk şovenizmini ve militarizmini aklamaya yetmiştir, ne de onca zulme maruz bırakılmış olan Kürt emekçileri üzerindeki insanlık dışı uygulamaları hafifletmiştir.

Nitekim, Birinci Ağrı İsyanını izleyen dönemde çıkarılan İskân Kanunu (1934) ve Tunceli'nin yönetimi hakkında çıkarılan özel kanun (1935) ile daha büyük, daha korkunç tehcir hareketleri başlatılmıştır. Kitleler halinde yeni yeni onbinlerce aile göçür-tülmüştür.

ÇİFT YÖNLÜ ASİMİLYASYON AMACI

Bu göçürmelerin karşılığında boşalan yerlere, köylere, topraklara Batıdan Türk aileleri getirilmiş ve yerleştirilmiştir. Böylece çifte yönlü bir asimilasyon politikası uygulanmıştır. Bir yandan Batı'ya göçürülen Kürtlerin gittikleri Türk bölgelerinde asimile edilmesi amaçlanırken, öte yandan Kürdistan'da ulusal baskıya karşı en gelişkin başkaldırıların olduğu bölgelerde, yörelerdeki Kürtler oralara gönderilen Türk aileleri ile de asimile edilmek istenmiştir.

Ne var ki, Kürdistan'a Türk ailesi yerleştirmekle denenen asimilasyon çabası, resmi ideolojinin ve merkezi otoritenin tüm ideolojik ve kültürel şartlandırma çabaları gibi boş çıkmıştır. Aradan bunca uzun yıllar geçtiği halde, Kürt halkı ve kültürü asimile edilememiştir. Ayrıca kemalist burjuvazinin uyguladığı bu yöntem Türk ve Kürt emekçilerini birbirlerine düşman etmek içindir. Ne var ki, Kürdistan'a gönderilen çok sayıda Türk ailesi Kürt halkıyla kaynaşmış ve Kürtlere hiç bir düşmanlık beslemeden, tersine onlara sempati duyarak, hatta zamanla onların geleneklerini ve kültürlerini benimseyerek, Kürtlerle birlikte kardeşçe yaşamaya koyulmuşlardır.

Batıya göçürülen Kürt ailelerine gelince, bunlardan bir kısmı asimile olmuştur. Ama o günden bugüne bunca zaman geçmiş olmasına rağmen

Orta Anadolu'da özellikle Kırşehir, Cihanbeyli, Şerefli Koçhisar, Tavşanlı, vb. bölgelerindeki Kürtler kendi dillerini, kültürlerini ve benliklerini bulaşma göre korumaktadırlar ve onlar da O Türk bölgelerinde azınlık Kürtler olarak Türk halkıyla kardeşçe yaşamaktadırlar.

MECBURİ İSKAN KANUNU

İrkçılığa beslenmiş Türk şovenizminin önemli belgelerinden birisi olarak 1934 tarihli İskân Kanunu'nun bazı karakteristik maddelerinin burada özetleyeceğiz:

MADDE 1. "Türkiye'de Türk kültürüne bağlılık dolayısıyla nüfus oturmuş ve yayılmışın bu konuda uygun olarak İcra Vekillerine yapılıpacak bir programa göre düzenlenmesi Dahiliye Vekilline verilmiştir."

MADDE 2. (Bu maddeye göre Türkiye 3 mntıkaya ayrılmaktadır.)

"1 nci Mntıka: Türk kültürünü nüfusu tekasıfı istenilen yerler." (1 no.lu mntıkaya tümüyle Kürt nüfusun çoğunlukta olduğu bölgeyi, yani T. Kürdistan'ın tamamını kapsıyordu. Ve amaç burada Türk yoğunluğunu (tekasifünü) sağlamaktır.)

"2 nci Mntıka: Türk kültürüne temsil istenilen nüfusun nakil ve iskânına ayrılan yerler." (Burası Anadolu'nun Türk bölgeleri olup, kanunda da zikredildiği gibi Kürt nüfusu buraya nakledilerek Türkler arasında asimile edilmek isteniyordu.)

"3 üncü Mntıka: Yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebepleri ile boşaltılması istenen ve ikamet yasak edilen yerlerdir." (Bu rakam da T. Kürdistan'ında başkaidinlerinin en gelişkin olduğu yörelerdi ve buraları tamamen boşaltılacak: Diyarbakir Vilayetine'nin bazı yöreleri; Ağrı, Sason, Zeylan, Tunceli, Bitlis, Muş'un bazı kesimleri ve Kars'ın güneyindeki Kürt yöreleri gibi.)

Görüldüğü gibi, bir yandan Kürtler Batıya göçürülerek Türk çoğunluğunda asimile edilmek istenirken, öte yandan Kürdistan'da kalan Kürt emekçilerinin asimilasyonu için oralara Türklerin nakledilmesi amaçlanıyordu.

Ne var ki, Türk bölgelerinden Kürt bölgelerine göçürülecek geniş kitleler bulmanın güçlüğü nedeniyle, aynı kanun "muhacirler ve müteccer"le ilgili hükümler de getiriyordu. Böylece Türkiye dışında başka ülkelerde yaşayan Türk azınlıklarının göçmen ve müteccer olarak getirilmeleri ve Kürdistan'a yerleştirilmeleri de öngörülmüştü; şöyle ki:

MADDE 3. "Türkiye'de yerleşmek maksadı ile dışardan münferiden veya müctemian (toplu olarak) gelmek isteyen, Türk soyundan, meskun (yerleşik) veya göçebe fertler ve aşiretler ve Türk kültürüne bağlı meskun

kimseler işbu kanun hükümlerine göre Dahiliye Vekillinin emri ile kabul olunurlar. Bunlara muhacir denir. Kimlerin ve hangi memleketler halkının Türk kültürüne bağlı sayılacağı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tesbit olunur."

MADDE 4. "A) Türk kültürüne bağlı olmayanlar, B) Anarşistler, C) Casuslar, Ç) Göçebe Çingenerler, D) Memleket dışına çıkarılmış olanlar Türkiye'ye muhacir olarak alınmazlar."

(Burada Türk rejiminin şovenizmi açıktır. Bu maddede müteccer hakkı verilmemesi hedeflenenler başlıca Ermeniler ve Kürtlerdir.)

Türk kültüründen olmayanlar diyerek, Türk olmayan hiç kimseye gelip yerleşmesi için izin verilmeyeceği belirtilirken, "Türkiye'den çıkarılmış olanlar" sözüyle 1915'de yüzbinlerce kitleler halinde öldürülen, geri kalanları ise gene kitleler halinde yurtdışına sürülen Ermeniler kastedilmektedir, ayrıca Kürdistan'daki isyanlar nedeniyle yurtdışına çıkarılmış veya çıkmış olan Kürt ailelerinin ve önderlerinin de tıpkı Ermeniler gibi anayurtlarına dönmeleri yasaklanmaktadır. "Anarşistler ve casuslar" deyiminden ise siyasi nedenlerle hükümete karşı gelip yurtdışına kaçmış kişiler kastedilmektedir. Türk şovenizminin bir başka yansıması da Çingene düşmanlığında kendini göstermektedir. Yakasak Çingenerler de kapsamaktadır.)

Kanun bu kadarla da kalmayıp işi ırkçılığa kadar götürmektedir. Gelenler arasında Türk kültürüne bağlı olanlar, —yani Türk kültürünü benimsemiş, Türkleşmiş olanlar— arasında bir de ırk ayrımı yapılmaktadır:

MADDE 7. "A: Türk ırkından olup, hükümetten iskân yardımı istemeyen yazı ile bildiren muhacirler ve müteccerler Türkiye içinde istedikleri yerde yerleşmeye serbest bırakılırlar. Hükümetten iskân yardımı isteyenler Hükümetin göstereceği yerlere gitmeye mecburdurlar. B: Türk ırkından olmayanlar, hükümetten yardım istemeseler bile hükümetin göstereceği yerde yurt tutmağa ve hükümetin izni olmadıkça buralarda kalmağa mecburdurlar..."

(Görüldüğü gibi, gelenlerin Türk kültürüne bağlı olmalarının şart koşulduğu yetmiyormuş gibi, bir de bu gelenler arasında *Türk ırkından* olmayanlar varsa, onlar ancak ve ancak hükümetin gösterdiği yere yerleştirileceklerdir. Yani Türk hükümeti herşeyi sağlama almak için çift dikmiş gitmektedir.)

Kürtlerin Türkiye içinde göçürülmelerinde tamamen boşaltılması emredilen Kürt köyleri için kanun şu gerekçeyi göstermekteydi:

MADDE 8. "Türkiye içinde topırağrı dar veya azmazlık, bataklık, or-

manlık, dağlık ve taşlık olan yerlerde bulunan ve geçim vasıtasından mahrum olan köyleri, gerek meskun, gerekse göçebe bulunsun 3 numaralı mntıkalar halkını yaşayış ve sıhhat şartları elverişli yerlere nakletmeye, evleri dağınık köyleri daha uygun merkezlerde toplamaya, huğları, obaları ve komları köyler içine kaldırmaya ve yenilerinin yapılmasını yasak etmeye Dahiliye Vekilli salahiyyetleridir."

(Burada her ne kadar ekonomik, coğrafi ve insanı gerekseller gösterilmiş ise de, 3 no.lu mntıkada gösterilen yerlerin Kürt mücedeleleri ve potansiyeli açısından önemli dikkate alınırsa, bu madde tamamen Türk hükümetinin kontrol edemediği yöreleri boşaltmak ve oralarındaki Kürtleri kontrol edilecek yerleşim birimlerine tutmak, böylece isyan ve gerilla savaşları durumunda Türk ordusunun hareket kabiliyetini arttırmak ve isyanlara sivil halktan lojistik destek kanallarını tıkamak amacını taşımaktadır.)

Bir sonraki madde ise Türk bölgelerinde mecburi iskânı tabi tutulacak olanlar için ve amaç apaçakça dile getirilmektedir:

MADDE 9. "Türkiye tabiiyetinde bulunan gezginci çingenerleri ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelere, toplu olmamak üzere kasabalara ve serpiştirilmekte suretiyle Türk kültürü köylere dağıtıp yerleşmeye, casuslukları sezişlerini sınır boylarından uzaklaştırmaya ve ecebni tebaası gezginci çingenerleri ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelere Millî Sınırlar dışına çıkarmaya Dahiliye Vekilli salahiyyetleridir."

(Demek ki, Çingenerler ve göçebe Kürt aşiretleri Türk köylerine veya kasabalara serpiştirilecekler, toplu olarak bulunmaları önleneyecek, ayrıca sınır çevrelerinde yaşayan ve öte yakadaki akrabalarına, tanıdıklarına gidip geldiği için "casuslukları sezişlenen" Kürtler de uzak bölgelere nakledileceklerdir.)

Kürtlerin iskân mecburiyeti bundan ibaret değildi. Kanun daha sonraki maddelerde ayrıntılı emirler getiriyordu:

MADDE 10. "C: Türk tebaasından olup da, Türk kültürüne bağlı bulunmayan aşiretler fertlerini dağınık olarak 2 numaralı mntıklarda, Türk tabiiyeti ve Türk kültürü göçebe aşiretler fertlerini sıhhat ve yaşama şartları elverişli yerlere nakledip yerleştirmeye, Türk tebaası olmayan ve Türk kültürüne bağlı bulunmayan göçebe aşiretler fertlerini icaba göre Türkiye dışına çıkarmaya Dahiliye Vekilli salahiyyetleridir."

(Yani Kürt aşiretlerinin fertleri 2 no.lu mntıkada denilen Türk bölgelerine ayrı ayrı yerlere sürüleceklerdir, böylelikle asimile olunsunlar diye gittik-

leri Türk yörelerinde toplu bulunmaları da önlenmektedir. Buna karşılık, göçebe aşiretlerinin iskân edilmesinde toplu olmamaları şartı aranmamaktadır. Öte yandan yurdidinden yabancı tebah (uyruklu) Türklerin ve Türkleşmişlerin Türkiye'ye gelmeleri teşvik edilirken, yurtidindeki Türk költürü olmayanlardan (Kürtlerden) T.C. uyruklu olmayanların "icaba göre" sınır dışı edilmeleri öngörülmektedir.)

MADDE 11. "A: Ana dili Türkçe olmayanlardan toplu olmak üzere yeniden köy ve mahalle, işçi ve sanatçı kimesi kurulması veya bu kimselerin bir köyü, bir mahalleyi, bir işçi ve sanatçı kendi soydaşlarına inhisar ettirmeleri yasaktır."

(Asimilasyon amacı burada daha da çarpıcı bir şekilde dile getirilmektedir: a) Kürtler sürgün edildiklerinde aynı aşiretlerin fertleri biraraya getmeyecek, böylece kan bağı faktörünü ortadan kaldırılabilecek, b) Buna rağmen gönderildikleri yörelerde kendi aşiretlerinden olmasa bile "soydaşlarından" başka Kürtler bulunacaktır, bunların bir mahalle veya köy oluşturulmaları yasaktır, c) Kürtlerin mecburi iskân bölgelerinde toplu yerleşim birimleri oluşturulmaları yasak olduğu gibi, toplu üretim birimleri de olmayacaktır, yani onlar birlikte işyeri açamayacaklar, hep aynı zanaatle uğraşamayacaklardır. Böylece Kürtlere meslek ve zanaat yasağı da getirilmektedir; d) Ayrıca gittikleri yerlerde belli bir zanaatle inhisarlarına (tekellerine) alamayacaklardır, yani asli zanaatleri olanların önemli bir kısmı kendi zanaatlerini terke zorlanacaktır.)

MADDE 11. "B: Türk költürüne bağlı olmayanlar veya Türk költürüne bağlı olup da Türkçeden başka dil konuşanlar hakkında harsî (kültürel), askeri, siyasi, içtimai ve inzibati sebeplerle İcra Vekilleri Heyeti kararı ile, Dahiliye Vekilî, İhtisamî görülen tedbirleri almaya mecburdur. Toplanmamak şartı ile, başka yerlere nakil ve vatandaşlıktan İskat etmek de bu tedbirler içindedir."

(Maddenin bu bendinde de, içişleri bakanlığı Kürtler için "her türlü" baskı tedbirini almaya sadece yetkili değil, aynı zamanda mecbur kılınmaktadır.)

MADDE 12. "1 numaralı muntıkalar:

A: Yeniden hiçbir aşiretin veya göçebenin sokulmasına, Türk költürüne bağlı olmayan hiçbir ferden yeniden yerleştirilmesine ve bu muntıkaların eski yerlerinde olsa bile Türk költürüne bağlı olmayan hiçbir kimsenin avdet etmesine İzin verilemez.

B: Bu muntikalarda soyca Türk olup dilini unuttuğu veya İhmal etmiş bulunan köyler ve aşiretler efrağı ahali İ Türk költürüne bağlı köyler ile

nahiye, kaza ve vilayet merkezleri civarında yerleştirilir."

"C: Dışardan gelecek Türk költürü muhacirler iklim ve yaşayış şartlarına uygunluğu gözönünde tutularak bu muntikalara alınıp yerleştirilirler." (Dışardan getirilecek Türk asıllı göçmenlerin 1 no.lu muntıkaya -Kürt bölgelerine- yerleştirilmesi hükme bağlanıyor.)

"D: 3 numaralı muntıkalar halkından veya 1 numaralı muntıkalar dışında yerleşmiş olanlardan Türk költürü vatandaşlar, alleleri ile birlikte iklim ve yaşayış şartlarına uygun olmak üzere, 1 numaralı muntikalara İskân edilirler.

E: 1 numaralı muntıkalar haricindeki vilayetler ahalisinden bu muntikalara alleleri ile birlikte, gelip yerleşmek İsteyen Türk İrk ve költürü asker ve mülkiye müekalleri (emeklileri), yme bu vilayetler halkından ve Türk İrkından olduğu halde bu muntikalarda askerlik etmiş olup, terhislerinde allelerini getirecek ve bekâr olanlar da evlenerek yerleşmek İsteyenler, 2 nci maddeye göre İskân edilirler."

2 numaralı muntika diye gösterilen Türk bölgelerine kimlerin İskân edileceği konusuna gelince; kanunun İlgili 13 üncü maddesindeki İlgî çekil bazı hükümlere dikkat çekmek İstiyoruz. Türk bölgelerinde İskân edilecekler arasında olanlar:

MADDE 13. "C: 1 ve 3 numaralı muntikalardan (Kürdistan) naklonulanlar,

C: 1 ve 3 numaralı muntıkalar halkından olup bu muntikada (Türk bölgelerinde) askerliğini bitirmiş olanlar, evlenerek kalmak İsteyenler,

D: 1 numaralı muntikalarda Türk İrkından olmayanlardan bu muntikaya (Türk bölgelerine) gelip yerleşmek İsteyenler."

Kimlerin mecburi İskâna tabi tutulacakları (nakil ve İskân edilecekleri) aynı maddenin 2 nci fıkrasının İlgili bendlerinde gösterilmektedir: Burada güdülen siyasi mülhaza şu İki bentte açıklık: İskana tabi tutulacaklar arasında bulunanlar:

"C:Verimsiz veya azmazlık veya bataklık veya tehlikeli veya askerlikçeye yatak muntikalardaki insanlar,

C: Harsî (kültürel), siyasi, İdari, İçtimai, askeri, İktisadi sebeplerle nakline İhtisamî görülenler."

Böylelikle bu kanunla İçişleri Bakanlığı "tehlikeli muntika" saydığı, "askeri muntika" İlan edileceği bölgelerde yaşayan herkes, -ya da bu kadarmı İle gerek duymadan- nakline "İhtisam göreceği" herkesi yerinden, yurdundan koparıp uzağa nakledecek mecburi İskâna tabi tutma hakkına sahip olmaktadır.

Türk çoventzinin çarpıcı bir örneği de bu nakillerin nasıl yapılacağı-

na İlişkin 15 İnci maddede kendini göstermektedir. Bu maddeye göre yurdidından getirilen muhacir ve mütecelleri, onların eşyalarını ve hayvanlarını "devlet kara ve deniz vasıtaları" İcerisiz taşıyacaklardır, ayrıca, onların bulundukları İlkelerde "kaldırıldıkları veya sınırlarımızdan İceriyi girdikleri günden, İskân edildikleri güne kadar geçen zaman İarfında ve İskânlarından İlibaren 1 yıl İçinde yatacakları, İyeecekleri, yakacakları ve tedavileri hükümetçe meccanen (parasız olarak) temin olunur.

Türk İrkından ve Türk költüründen olup da yurt dışından getirilecekleri bu kolaylıklar sağlanırken, mecburi İskâna tabi tutulup naklonulacak Kürtlere reva görülen şudur:

MADDE 15. "3: Hükümetçe naklonulanlardan ve kendİ kendine gelen muhacir ve mütecellerden İhtiyacı olanlara ve serbest İskân İsteyen bütün muhacir ve mütecellere hükümetçe masraf yapılmaz. Ama İmkân olan yerlerde bunlara toprak, ev yeri, bağ ve meyve İkerilir.

Masrafları kendİ tarafından ödenmek şartıyla nakil vasıtaları, yatacak yer, İyeecek, İçecek ve yakacak hükümetçe temin ve tanzim olunabilir."

(Yani Kürtlerden Türk bölgelerinde mecburi İskâna tabi tutulanlara hükümet hiçbir masraf yapmayacaktır, onlara toprak vb. İse İmkân olduğu takdirde verilecektir. Nakil vasıtaları, yatacak yer ve İyeecek, İçecek, yakacak masrafları göçürtilenler tarafından karşılanacaktır.

Alabildiğine yoksul Türk halkının ne nakil vasıtalarına verecek paraları vardı, ne de gittikleri yerlerdeki masraflarını karşılayacak... 1934 tarihli bu kanunda dile getirilen bu nokta 1925 ayaklanmasından sonraki süreçte de -yukarıda da andığımız- gibi zaten uygulanmıştı ve yol parasını veremeyecek olanlar yasa olarak göçe zorlanmışlardı. Bu uygulama 1934 yılında resmen kanunlaştırıldı ve yeni İeri Kürt kitleleri bu kanun gereğince tehlice zorlanırken, aynı zamanda İbnbir eza, cefa, meşakkat altında jandarmaların, askeri birliklerin nezareti altında uzaktaki Türk bölgelerine yasa olarak nakledildiler.)

Aynı maddenin 3 üncü fıkrası İse şöyle:

"Türk İrkından olmayanların serniştirme suretili köylere ve ayrı mahalle veya köme teşkil etmeyecek şekilde kasaba veya şehirlere İskânları mecburdur."

(Burada "Türk İrki" terimiyle güdülen İrkçılığın kanunî ifadesi dışında, Kürtlerin Türk bölgelerinde yanyana getirilmeyip pekkürtmeleri bir kez daha ifade edilmektedir.)

İskân edilen Kürtlerin İeri yörelere serniştirilmesinde yakın akrabalar olanların birbirlerinden çok uzaklara

"serpiştirilmesi" de bir sonraki madde- nin iki bendinde ifade edilmiştir:

MADDE 16-A: "Karı ve koca bir aile olarak iskân edilir.

B: Evlenmemiş çocuklar, çocuksuz erkek ve kadın dufflar, ana ve baba ile veya bunlardan sağ olanı ile birlikte iskân görürler."

"E: Evli çocuklar ve evli torunlar başlı başına bir aile olarak iskân görürler."

"G: Türk muhacir ve mütecciler hısm ve akrabalarının buldukları yerde iskân olunurlar."

Görüldüğü gibi, yurtdışından getirilen Türk muhacirler sadece birinci derecede akrabaları ile değil, daha uzak akrabaları ve hatta hısmınları ile birlikte toplu halde iskân ediliyorlar. Kürt ailelerinden sadece kan-koca ve evlenmemiş veya dul çocuklar bir aile birimi olarak kabul ediliyor, evli çocuklar ve torunlar ayrı iskânâ tabi tutuluyorlardı. Bu madde uygulamada titizlikle gözetildi. Örneğin bir aile Ankara vilayetineki bir köy verilirken, onların evli olan oğullarından birisi ailesiyle Trakya'ya, diğer evli oğlu Ege'ye, onun evli kızkardeşi Akdeniz'e..vb. serpiştiriliyordu.)

Bir sonraki maddede iskân için teknik ayrıntılar getirilirken, Kürdistan'a yerleştirilecek Türklere tahsisli olanlara iki misli toprak verilmesi öngörülmüştü. Bu bir teşvik olmakta- nın ötede, Kürdistan'a yerleşen Türk ailelerinden tahsisli olmayan ailelerin Kürtler arasında asimile olacağından çekinilmekte idi. Ayrıca oraya gidecek tahsisli Türklere bürokrasi katmanlarından gelmeleri bakımından "daha Türk" sayılmakta, ayrıca bölgelerinin gittikleri yörelerde Kürtleri Türk kültürüne daha iyi asimile edebilecekleri düşünülmekteydi:

MADDE 17- "V: Bir numaralı muntikaya iskân edilen müteccilerin ve iki ve üç numaralı muntikalardan 1 numaralı muntikaya naklolanan Türk ırk ve kültürüne mensup olanların yüksek veya lise veya bu derecedeki mektep ve orta mektep mezunlarına da hisse- leri dördüncü bentteki fazlalatı ile verir."

Kanun, mecburî iskânın süresini de getiriyordu. Yurtdışından veya Türk bölgelerinden getirilen 1 numaralı bölgeye yerleştirilen Türk toplulukları için yerleştirildikleri bölgelerde en az 10 yıl oturma mecburiyeti bulunmaktaydı. Kürdistan'a nakiller oradaki Kürtlerin asimilasyonunu gözettiliği için, oraya gönderilenlerin on yıldan önce dönmeleri bu şekilde hükme bağlanarak amaç sağlanma alınmak istenmekteydi.

Buna karşılık, Kürdistan'dan Türk bölgelerine göçürülenler için 10 yıl da az bulunmakta ve şöyle denilmekteydi:

MADDE 29- "B: 1 ve 3 numaralı

muntikalardan 2 numaralı muntikada, 9, 10 ve 11 inci maddelere göre bir yerden başka yere nakledilenler 10 yıl sonra dahi İcra Vekilleri Heyeti kararı olmadıkça başka yereye gidip yurt tutamazlar."

Kanunun uygulanmasına geçildikten sonra hükümet, Dahiliye Vekaleti, İskân Umum Müdürlüğü ile Unvanlı Müfettişlikler bir dizi kararname, tammim ve talimatnameler çıkartarak tehcirin daha ileri ayrıntılarını belirlediler, haritalar yaptılar, vb...vb... Kürdistan'daki, sınır bölgelerinden 25 km. içerilere kadar olan yöreler ile demiryollarının her iki yanında 20 km. derinliği ve demiryolu boyunca uzunluğa sahip olan topraklar, ayrıca önemli kara yolu ve şoselerin, köprülerin aynı ölçeklerdeki çevreleri yasak bölgelere (yerleşimden boşaltılacak bölgelere) dahil edildiği gibi gene yerleşilmesi yasak edilen başka bölgeler il, ilçe, nahiyeye ve hatta mevki ve köy adı teker teker zikredilerek gösterildi.

ISKAN KANUNUNUN GEREKÇESİNDEN

Yukarıda genişçe bir özetiini verdiğimiz İskân kanununun amaçları bizzat onu hazırlayanlar tarafından da dile getirilmiştir. Kanun taslağı 1932'de hükümet tarafından meclise sunulduğunda uzun bir gerekçe de yazılmıştı. Esbab-ı Mucibe Lâyihası aynı taşıyan bu yazılı gerekçeden bazı bölümleri buraya aktarmayı -o zaman- ki yönetimin zihniyetini yansıtmak bakımından, ve bu zihniyet bugün de K. Evren faşizminin diktatörlüğünde ve tüm Türk sövenizminin anlayışında uygulamalarında yansıtıldığı için -yararlı buluyoruz. Aşağıya aktardığımız satırlara ayrıca yorum ve açıklama eklemeye gerek yok, sadece bazı cümle ve ibarelerin altını çizmekle yetineceğiz:

"... Cihan Tarihinde büyük muhacerat sellerini ve akınlarını yapan ırkların başında Türklere ve Türani kavimler olduğu malumdur... Tanzimat Türk ve İslâm camiaları yerine din, lisan, ırk ve hissiyatı farklı unsurların karşını halinde teşkil ettiği içtimai heyetli sınırlı bir Osmanlılık camiası altında tuttu.

Dini ve emperyalist sultanatın memleketi idame ettiği mutlak idarenin bünyesi esasen milli siyasi uygulamalarına müsait değildir. Müttakiyet kendi varlığını birbirli ile anlamamaları unsurların yanyana bulundurulmalarına ve birbirleri ile bağdaşmalarına ve kaynaşmalarına istinat ettiriyordu. Onun için muhtelif kıtalardan gelen muhacir unsurlar hane hane Türk kasaba ve köyleri içine dağıtılarak eritilip temsil edilmeleri maksadı hiçbir zaman gerçekleştirilemedi. Muhtelif vilayetlere gelen bu halk

blok halinde müstakil köy ve mahalle teşkil etmek üzere yerli Türklere arasında bir ihtilaf unsuru olarak katılırdı. Bunlar yıllarca kendi dilleri ile müte- kelliim (konuşur) kaldılar. Bütün Osmanlı devrinde *Türkçeyi ana dili olarak benimseyemediler. Türk ırkına ve harsına mensup muhacirler bile blok halinde aynı yerleştirilmek yüzünden ırkdaşlarına bütün bir Osmanlı devrinde ısınmadılar, gittiler.*

Bu 9 yıl zarfında Cumhuriyet hükümetince hal ve tesviyesine muvafakiyet elveren dahili, harici birçok meselelerden sonra normal bir sistem tahtında milli bünyemiz korumaya, sağlamağa müteccilerle birleştirme (homojenleştirme) ve milli harsımıza ve musar medeniyete daha ziyade intibakları matlub (istenilen) olan nüfus kütleleri üzerinde mîsmir (sonuç verici) bir surette devlet eliyle işlemeye *Türk nüfusuna kemiyet ve keyfiyette (nicelik ve nitelik) geliştirmeye müteveccih (yönelik) bir nüfus siyaseti takip ve tatbikatına sıra gelmiştir... Memleketimizde milli istisnallı artırmak ve kıymetlendirmek için mevcut nüfusumuzun hem hariceten gelecek ırkdaşlarımızla arttırmağa, hem de dahilde üreyip türemek imkânını kısıtlı olduğu dar geçimli muhtillerden kurtularak arzisi geniş muntikalarda *ırkı kuvvetlendirerek* ve irtisadi refahı arttıracak sahalarla nakledilecek vatandaşlar arasında fazla tevelliidatla (doğumla) ve sihi şeriatı (şartları) uygunsuz olan yerlerden kurtularak müsait mahallerde kaldırılabilecek nüfus kütleleri arasında...*

... Yine dahili iskân safahatı cümlesinden olarak ana dili *Türkçe olmayan nüfus terakimlerinin (birikimlerinin) menfi (yasaklanmasına) ve mevcutlarının dağıtılması şekillerine ve bu suretle hars vahdetinin (kültür birliğinin) korunmasına alt tedbirlerin itihazı için hükümet kanunî selahiyet alınması düşünül- müştür. Bu meydana cenebilerin köylerde tesisi kâmet edememesini ve şehir ve kasaba hudutları dahilinde cenebi nüfusun adedinin umumî nüfus yekunununun % 10'unu tecavüz eylememesini (aşmamasını) mutazammun (içeren) hükümler tedvini ile milli bünyemizin korunması derpiş edilmiştir (öngörülmüştür).*

Bu kanun niçin yapıldı? Doğu'da başlayan büyük akınla Batı'ya doğru Türk soyunun yayıldığı, bütün dünya için eşit bulunmaz bir iyilik olmuştur.

Bu göç 8 binden başlayarak ardı- arkası kesilmemek üzere binlerce yıl sürmüştü ve her akın kararıklara bürünmüş olan Batı toprakları üzerinde yaşayan soylara ışık ve uyanıklık ge-

tirmiştir.

Orta Asya'da iç-denizlerin, irmakların, çayların çekilip kuruması ve kum dalgalarının ucu-bucağı olmayan yerleri doldurmasa ortaya çıkan bu akın, bütün göçleri Batı'ya iki yoldan yürütmüştü. Bu göçler, Avrupa, Ön Asya, ve Afrika'yı kaplayarak bugünkü medeniyetin temellerini kurmuşlardı. İşte ilk göçerler bu Türklerdir.

Türklerin Anayurttaki varlıklarını korumak için dört çevreye yayılmaları da rastgele bir iş değildir. Bu akın hangi sırada ve hangi ülkede dumsuz ise, orada bir topluluk yaşayıp olandır. İşte Anayurdumuz olan Anadolu'ya ilk göçen atalarımızın yerleşip yayılmaları medeniyet için çok eşsiz bir iyilik olmuş ve yeryüzüne bu medeniyet Anadolu'dan yayılmıştır.

Şurası çok açık olarak görülür ki, Cihan tarihini kendi tarihine kurmuş olan Türk soyu, bütün bu Batı'ya doğru yönelişinde yalnız birşey gözlemde-ven vazgeçmemiştir: Efendi yaşamak!

Bu, Türk soyunun özü ve kökleri yaradılışında yer etmiştir. Her şeyi veren Türk iki şeyi vermemiş, onu e- linden yitirince hiç durmadın, her en- geli, her önüne çıkana yıkıp devirerek ona ne değere mal olursa olsun, ye- tişmiş ve almıştır. Türk bir gün için beyinden su düşüncesi kaçmamış; Tutsak ve buyruk altında yaşamamak.

Bu, yalnız hakanlıklar kuruluğu günlerinde değil, ta Orta Asya'da yaşar- ken de böyle idi. Bu akından bugüne kadar da böyle gitmiştir. Onbinlerce yıl içinde birçok sarımsıtlara öz be- niğini kaybederek, başka soyların bo- yunduruğu altında kalmak zorluğuna düşmemiş değildir. Ancak, hiç dur- madan silkinip kalkmayı bir soluk göz- önünden kaçırmamış ve böylece ezil- diği yeri bırakarak, ötede yine bir ha- kanlık kurmuştur. Bu yüriyiş İsa do- ğumundan altı bin yıl önce başlaya- rak, bugüne kadar böyle gelmiştir. Sonra Türk'ün bir başka ve özlü gücü daha vardır ki, yerleştiği yerde parlak bir medeniyet kurar, çabuk iler ve ü- reyince de ateşli ilköri olduğu için ıleri atılır, ülkeler açarak dört çevre- ye yayılır ve her yayıldığı yere mede- niyet ışığı götürür. İşte milletler tari- hinden gerek, 10 bin yıldan beri tari- h bu büyük milleti hep bu serpiştir- mek işi ile uğraşırken bulmuştur. Bu yüriyiş önüne hattıklarını ite kaba- leri sürerek çok yerlerde onlarla karı- şarak, çok yerlerde onları eline al-arak böyle sürüp gitmiştir. İşte Türk soyundanki öz benlik sevgisi bu göçe- be yayışının çok yerde bugüne ka- dar bu yönden yürüyüp gitmesini or- taya çıkarmış ve bugün gördüğümüz Türkmen, yörük gibi oba ve oymak- lar böylece kalmıştır.

... Bu kanunu yapmaktaki temel de bu düşüncelerdir. Yalnız muhacir

getirerek yerleştirmek düşüncesi bu kanunda yer tutmuş değildir. Burada en canlı ve köklü düşünce yapılacak iş, yerleştirmenin bilgi yolunda ya- pılmış olması ile beraber binlerce yıl- dan beri dönüp dolaşan dağınık Türk- leri toparlayarak artık bu göçebe ya- şayışına bir son vermek ve kültür işi- ni kökünden kesmek için buraya açık ve kestirme kurallar konmuştur. Öte- den beri Türk kültürüne uzak kalmış olanların ülkede yerleşerek onlara Türk kültürünü benimsetmek için dev- letin yapacağı işler, bu kanunda açık- ça gösterilmiştir. Türk bayrağına gö- nül bağlanamışken, Türk yurttaşlığı- nı, kanunun ona verdiği her türlü hak- ları kullanmakta olanları Türkiye Cumhuriyeti uygun göremezdi. Bu- nun içindir ki, bu gibileri Türk kültürü- nde eritmek ve onları Türk oldukla- rı için daha sağlam yurda bağlamak yollarını bu kanun göstermiştir. Türkiye Cumhuriyeti devletinde Türk'ün diyen herkesin bu Türklüğü devlet i- çin belli ve açık olmalıdır. Burada devlet, hiç bir Türk'ün Türk'lüğünden bir soluk işkillenmek istemez. Yalnız, devletin kanunlarından her türlü ko- ruyculuğu ve yararlılığı görenek, her Türk gibi yurdun bütün iyiliklerini, kazançlarını verimlerini bol bol al- makla beraber, Türk duygusunu taşı- maz gibi durmak işini bu kanun kö- künden kesip atmıştır. Türkiye Cum- huriyeti bütün bunların nereden gel- diğini araştırarak bu kanunla uygun- suzluklarına hepsini ortadan kaldırmış- tur. Bunları Türk Büyük Benliğinde yerleştirip eriterek, bir kardeş ve yurttaş varlığı yaratmak istemiştir....

(Kanun) demek istiyor ki: Herke- sin kendi düşüncesine uygun olarak veya geliş güzel yurdun neresinde ol- ursun olsun irkeklerek bir yuva kur- masına, daha açığı darmadığınık yerleşmesine devlet göz yumuyor. Bu madde hükümetin teklifi gibi bira- kılmıştır.

.... Türk kültürüne bağlı olup ta, Türk- çende başka dil konuşanların Türklük içinde eriyip kaynaşmaları elde edil- mek üzere serbest yurt tutmada dahi hükümetin göstereceği yerlerde yerleşmeye mecbur tutulmuşlardır.

.... Hükümet teklifinde, Türk kül- türüne bağlı olmayan göçebelere Türk kültürünü köylerimize birer aile o- larak yerleştirilmesi yazılmış ise de, maksat bunların süratle ana dillerini unutmaması, Türklerle karışması oldu- ğundan, büyük köylerde bir mahalle- de veya birbirine komşu ve kolaylık- la toplanır bir yerde olmamak şartıyla oturtulmalarında beis görülmemiş- tir.

... Türk olmanın şeref ve değerini bu topraklarda yaşayanların iliklerine kadar işletecek olan (yerleştirme ka- nunu) inkilâbın ana kanunlarından belli başlı olmak mümtazlığındadır.

... Arkadaşlar gün görmüş Türk Milleti, Dünya'nın en büyük inkılâp- çısı ve Türklüğün büyük kuratancısı Gazi Mustafa Kemal'in etrafında top- lanıyor. Dışarıda kalmış olan Türk'leri Ana Vatan büyük sevgi ile kucaklı- yor.

İki buçuk asırdan beri, Tuna boy- larından başlayarak Meriç kenarına kadar Türkler, elleri boş, aç ve sefil, anayurda akıyor ve burada nüfusun sıhhatin kadrini bilmeyen bir idare- nin elinde kırılıp gidiyordu. Bunların içinde bilhassa korunan unsurlar Türk dili ile konuşmuyor, ufuklar karardı- ğı vakit, düşman safına geçmekten u- çanıyor, Anadolu'nun kıyılarında bir hançer gibi Vatana bağırma sap- lanmağa savaşıyorlar... Arkadaşlar bi- raz sonra Türk milletinin dönüşme bir kararı olarak, Yurdun her yanına yayılacak olan bu kanun kurunu Vus- ta'dan kalan son içtimal müesseseyi de kökünden kazıyacaktır.

Türk içtimal varlığı, esasen, kendi- sine yakıştırmamış olduğu bu tezat manzarasından kurtulacak, dil, kültür ve ilköü birliği ile birbirine kaynaşmış olan milyonların arasında velevki pek azlık ta olsa bu gayrı tabiiilik tarihe intikal edecektir. Bu mesut netice, bir hamlede alınmış değildir. Bugün gu- rurla verdüğümüz bu karar, Cumhuri- retileri kurulabildiği bir başında, muhte- rem reis in bulunduğu hükümet tar- fından inatla ve ısrarla alınan inkılâp tedbirlerinin ve çok çetin mücadele- lerin verimidir.

Bu vatan üzerinde sınıf ve tezadı yaşatmamak için bizim prensipleri- mizi tanıyanlarla mücadele çok çetin oldu. Muhtelif silahlı işyanlar, irtica hareketleri, dağ başlarında soy- gunculuk ve müteavvizler ekseriya y- aşiret ruhunda bevazeldi. İnkılâp idare- si halk ve devlet arasında nüfuz ticareti yapan, halkın kanını emen, arzına ma- lına ve hayatına hükmedenlerle ko- kusuzca çarpıştı. Ve bu devletin işti- rak kabul etmez varlığını hepsine ta- nıttı. İşte bugün bu şeref âbidesini, bu büyük savaşın sonunda kurulan sarsılmaz âşayış ve inzibat temeli üze- rine dikeyiyoruz. Gerçekten aşiret mü- essesesinin tasfiyesi için konan kök- ten hükümler bu yiz karası teşkilatı çökertecek kadar kuvvetlidir. Bir da- na filiz verdirmeyecek kadar sağlan- dır.

İdare memurlarımızın işi kavrayıştı ve ona sarılaşları muvaffakiyetin sürri- ni teşkil edecektir. Kanun işin başari- ması için şart olan bütün silâhiyetleri hükümete vermek üzere emmiştir. Bu büyük millet gününde, yarı hür aşiret hayatından tam hürriyet, vic- dan, çalışma, kazanma ve hatla alle hürriyetine öz mal toprağı ve dama kavuşan vatandaşlarımız Millet kürsü- sünden candan kutlunan. Ne mutlu onlara. (Nşait Hakki, Kütahya.)

"...Hükümet Esbabı Muçibe Lâyihasında pek güzel anlatıldığı gibi imparatorluğun ilk teşekkülünde devşirme usulü tınar ve zemat kaideleri ile pek az zaman zarfında yabancı ülkelerde milyonlarca yabancı insanlar *Türk istilasına açık olmuşlar, Türk ülkesine katılmışlar, Türk kültürü ile kaynaşmışlar, Türk kanuna girmişler, ve çok faydalı Türk olmuşlardır.* O devirlere göre, en uygun olan bu temsil sistemleri ile, bu kadar faydalı neticeler alınmış iken daha sonraları imparatorluk yalnız dini benimsemiş ve bütün ayrılıkları başıboş bırakmıştır. Yavaş yavaş yabancı dillerde, yabancı diller ve yabancı soylar başıboş kalmış ve birçok imtiyazlar almıştır. İşte bundan dolayı koca imparatorluk tam manasıyla bir kozmopolit dünyası olmuştur.

Bu suretle Müslüman olan muhtelif soylar ile yabancı diller konuşan Türkler imparatorlukta ayrı ayrı kümeler ve milletler halinde ayrı duygular, diller, ayrı âdetler ve hatta ayrı elbiseler ile birbirinden ayrılmıştı. Asırlarca yalnız dinden ilham alarak Türk ü kardeş tanıyan ve Türkleşmeye pek müsait olan bu kümeler çok yavaş ki, saltanatın her ayrıntı takviye edercesine hoş görmesi yüzünden imparatorluk yavaş yavaş içinden çürümüş ve dışardan gelen akımlara dayanamayarak dağılmıştır. Bunun acı misallerini bugün kendi dilimizde arayıp bulabiliriz.

1864'de Kuban Vilayetinde ikinci Alexandır, çerkezleri sıkıştırmış, birçok çarşımalardan sonra ya içeri Rusya'ya gitmelerini, yahut hicret etmelerini emretmiş, bunun üzerine 840.000 kişi birden Türkiye'ye gelmiştir. Türk milletini kendilerine olanca aşkı ile, hararetü ile kucağına açmış, onları kabul etmiş, kendilerini en güzel yerlere yerleştirmiştir. Onlar hiç şüphesiz ki, iyi niyet ve aşkı ile gelmişlerdir. Fakat ne yazık ki, imparatorluk herşeyde olduğu gibi onların kendi dillerinde kalmalarına gayret etmiş ve o suretle yaşatmıştır. Mesela, Memedi, paşa yapmış, ona çerkez memet paşa demiş, diğeriine Abaza demiş, öbürüne Gürcü demiş, köylerine Gürcü köyü, Çerkez köyü, Abaza köyü adını koymuştur. Lâzistan dünyada yokken, Osmanlı İmparatorluğu bir Lâzistan yaratmıştır. *Kafkasya'dan hicret etmiş en saf kanlı bir Türk olan bu kardeşlerimizde Lâz demistir.* Bosnadan birçok Türkler geliyor, bunlara Boşnak ismi veriliyor. Bunlara bir yerde dört beş ev, il bir mahalle yapıyor. Buraya Boşnak mahallesi deniliyor. Arnavut'a da aynı muamele yapıyor. Hele A-rab'da... Beşyüz sene evvel Türkler arasında yerleşmiş ve hiç bir kelime Arapça bilmeyen insana Arap lakabı veriliyor. Öyle günler geldi ki, İttihat ve Terakki zamanında Türklük duy-

gusu başladığı zaman derhal birçok kulüpler açılmıştır. Çerkez Kulübü, Boşnak Kulübü, Bağkur Kulübü gibi şeylerdi. Ben Harbi Umumiden evvel Rusya'da bulunuyordum. Rus idaresi o vakit bir istibdat idaresi idi. Fakat bir kanunu vardı. Mahkeme, adalet, polis, herşey Rusluğa tartar, ona göre hak verirdi. 180-200 milyonluk büyük kütleler içerisinde büyük kümeler yavaş yavaş Ruslaştırılmağa başlanmıştı. Eğer Harbi Umumi den sonra, Milliyet aşkı parlamasa ve ihtilâl olmayıp da bu işe devam edilmiş olsaydı, şüphesiz ki, büyük Rusya'nın %80'i tamamen Ruslaşmış olacaktı. Rusya'da Memed'e Mamilof denmiş Ağa'ya Ağayev, Hacı'ya Genski denmiş ve böylece herşey Ruslaştırılmağa çalışılmıştır. Mektepler, edebiyat, hayat ve idare her yanı ile Ruslaştırılmakla meşguldü.

Son üç dört asır zarfında saltanatın yarattığı hastahk maalesef *Türk kanuna yerleşmiş ve Türk yabancı müslüman soyları arasında kaldıkça Türklüğünü unutarak o soylara karşımağa müsteit olmuştur.* Bugün Mısır'da, Filistin'de, Suriye'de, surada burada arapaşan Türkler yüzbinlere balığ olmaktadır. Halbuki tabiatta her zihayatin bir miğdesi vardır. Miğde mutlaka canlı şeyler yemekle yaşar. Yani yaşayan yaşayana yiyerek yaşar. *Ferdin miğdesi olduğu gibi Milletlerin de miğdesi vardır, o da insanları ve kümleri yiyerek yaşar.*"

"...Şimdi bir de, dini ve dili ayrı olan soyları ele alalım. İmparatorluk devrinde düşmanlardan gördükleri yardımlarla, aldıkları imtiyazlarla öyle bir noktaya varmışlar ki, her doğan çocuk Türk düşmanı olarak doğmuş, Türk yurduna zarar vermek üzere büyümüşdür. Bunlar yavaş yavaş kendi kültürleri, kendi ülkeleri, kendi servetleri ve kendi yaşayışları ile Türk'e karışmamak için o kadar ileri gittiler ki, kendilerinin bile olmayan dilleri benimsemişlerdir, onu konuşarak bizden ayrı kalmışlardır. Çok şükür, büyük Reisimiz ve duymanın en büyük inkılâpçısı Gazi Mustafa Kemal yüksek bilgisi ve yüksek ultiüsü ile Türk'e tarihini ve dilini milletimize verdiği gibi, İmparatorluk devrinde kendilerini yabancı soydan sayanlara da kendilerinin halis Türk olduklarını öğretmiştir. Onlar da günün birinde Türk olduklarını öğrenecekler, bize Türk milletine karıştıkları zaman mesul olduklarını ve o şerefi hiçbir vakit eski varlıklarında bulamadıklarını anlayacaklardır. Artık bundan sonra Türk vatandaşının dili bir, duygusu bir, kültürü, ülkesi bir olacaktır.

Kanunda Heyeti Vekile Kararı ile tedbir almak için Dahiliye Vekilinin selâhiyetli olduğu gösteriliyor. Evle-rinde ve Muamelelerinde ayrı dil konuşan vatandaşların Türk dilini konuşmaları için tedbir almayı kıymet-

tar hükümetimizden ve muhterem Dahiliye Vekilimizden âlenen rica ederim."

"Hatip daha sonra Yahudi yurttaşları kanaatide: Benim kanaatime bunların ne dağıtılmas, ne de tehciri lâzım gelmez. Fakat, bizim kanunu medenimizce bu ticarete yüksek kabiliyetli insanlar pekâtâ Türk'e karışabilir. Türk'e ilthak edebilir. Bunların Türk'ten alacakları şeref namütenahi olduğu gibi, Türk'ten göreceklere istifade de çoktur. Bunların başka türlü temsil edilmeleri imkânı yoktur. Bunun için çekilme de ihtiyac yoktur. Bu benim kendi noktayı nazarımdır. Fakat herhalde mantıksız değildir kanaatımdayım." (Ruşeni, Samsun).

"...Lisan meselesinde hepimiz kendimizi mütehasis farzediyoruz. Güya, bizim iddi zevklerimiz kstasmış gibi, söz söylüyoruz. Bu doğru değildir. Bizim haklı zevklerimiz geçici şeylerdir. Zaten hepimiz geçiciliz. Dil onarma, dil islahı müesseselerinde hâkim olan şu ya da bu zümrenin zevkleri, kstasları değil, *Türk rknının mazisi ve bilhassa istikbalî meselesidir.* Türk rknını istikbalini temin etmek. *Türk'ün Türk olarak yaşamasını temin etmek için en büyük cerelerden birisi lisanın Türkçeleştirilmesidir.* Gayemiz budur, onun için bu yüksek gayeye vâsil olmak için herkes, her fert kendi şahsında çalışmalıdır. Bilhassa, bütün müesseselerinin fevkinde olan TBMM bu işte önyak olmalıdır. İşte bu fikride dil islahı işinde önyak olmak fikri ile ilk defa olarak tamamen öz Türkçe bir kanun lâihyası bize geliyor. Bunun önünde diç çökmek lazımdır." (Refik Şevket)

"...Biliyorsunuz ki, efendiler, Türk akını ve medeniyeti asırlarca çok büyük katalara hâkim oldu ve gittiği yerlere medeniyetini, füsunu, dilini de beraber götürdü. İstisnar tarihinde hiçbir kavim yoktur ki, —hattâ Roma İmparatorluğu dahil— hiçbir devlet yoktur ki, Türkler kadar istibdat kabiliyeti göstermiş olsun. Bugün Avrupa'nın her yerinde Türklerin diktiği âbideler ve eserler meydandadır. *Bugün Türk hükümetinin çekildiği yerlerde Türk ün hasretini çeken milletler çoktur.* (doğru sesleri)

Türk, hâkim olduğu vakit, hâkim bulunduğu bütün noktalarda bir Türk sulhu tesis etmiş ve Türk sulhu asırlar ve asırlarca devam etmiştir. Fakat bazı tedbirsizlikler yüzünden Türk askerlerini çekmeye mecbur olduğu yerlerde kendi rknından olan rkdışları'nı da braktı" (...)

"...İskân keyfiyeti her yerde geçmiştir. Ve bunda hiçbir memleket muvafak olamamıştır. Gene en çok muvafak olan Türklere'dir... Bu kanun tek dile konuşan, bir düşünün, aynı hissi taşıyan bir memleket yapacaktır." (Dahiliye Vekili Şükrü Kaya)

Beyaz Saray ve Pentagon'un SOĞUK SAVAŞ stratejisinin tamamlanması bileşeni ANTI-SOVYETİZM ve ANTI-KOMÜNİZM kampanyasıdır.

Papa suikastı konusundaki emperyalist iftiralar da bu kapsamdadır.

Sözkonusu iftira ve tezvirat kampanyası yükseldiği sırada yazdığımız bir yazıyla bunun iç yüzünü teşhir etmiş ve CIA'nın "Çamur at, kendisi kalmazsa izi kalır" anlayışını güttüğünü, kampanyanın iflas edeceğini söylemiştik. Nitekim de öyle oldu. Kampanya tutmadı. İpliği pazara çıktı. O kadar tutmadı ki, bizzat Amerikan burjuva basınında bile bir kısım CIA yetkililerine atfen yayınlanan değerlendirmelerde bu iddianın ciddi olmadığı, ciddiye alınmayacağı belirtildi.

Ne ki, adı geçen yazımızın sonunda da değindiğimiz gibi bu kampanyaya ortak olanlar arasında Türkiye'nin bazı sözde ilerici yazarları da vardı.

BOZACININ ŞAHİDİ ŞIRACI

Bunların başında ise Uğur Mumcu gelmekteydi. U. Mumcu öteden beri sosyalist Bulgaristan'ın, diğer sosyalist ülkelerin batılı silah tüccarlarıyla, Mafia ile, Türk silah kaçakçılarıyla işbirliği yaptığı yalanını tekrarlayıp dururdu. Bay Mumcu'nun bu iddialarını, özellikle Türkiye'de faşist diktatörlüğün kurulmasından sonra piyasaya sürmesi ise ilgi çekiciydi. Kimbilir belki de kendisi bu sayede faşist Cunta'dan icazet almak istiyordu, ya da daha başka şeylerin de peşinde koşuyordu. Bizce bunun önemi yoktu; asıl önemli olan; adı solcuya çıkmış, üstelik de Cumhuriyet gibi, Türkiyeli ilericilerin okuduğu bir gazetede köşe kapmış birisinin bu anti-Sovyetik ve anti-komünist kampanyada kullanılmasından ABD emperyalizminin ve onun güdümündeki K. Evren Cuntası'nın sayısız yararları ummasıydı.

Derken, Bay Mumcu'nun misyonu giderek daha da şekillendi. Tüm Batı dünyasında Papa suikastı ile ilgili yalan ve tezvirat kampanyası başlayınca, Mumcu'nun ufkuda genişledi. Önce kendisi alele acele Yankı'ya bir demeç verdi. Elinin altındaki gazete sütünü bu kampanyanın hizmetine açtı. Yazı diye yayınladığı hezeyanları derleyip, bir de kitap basarak işin ticari yanını da ihmal etmedi.

Her ne kadar kendisinin "Türk-Bulgar silah kaçakçılığı" diye gösterdiği ithamlarına muhatap olan bir şirket onu Ankara'da mahkemeye verip, tazminat cezasına mahkum ettirdiyse —ve böylece Mumcu'nun iftiraları sivil bir Türk mahkemesi tarafından da resmen kanıtlanarak, hukuk diliyle, muhkem kazıye haline geldiyse

de— o gene de "doğru bildiği" yoldan şaşmadı.

Derken Bay Mumcu'nun doğru bildiği yol kendisini İtalya'lara, kimseye görüştürülmeyen Ağca'nın ziyareti-ne ya da Mayorka adalarına kadar götürdü. Zira Hazret "iz sürüyordu" ... Hem de ne iz? Washington'daki CIA karagâhından başlayıp, Amerikan gansterlerinden, İtalyan Mafia'sından geçerek faşist profesyonel cani Ağca'ya kadar uzanan bu iz'in güzergahı üzerindeki kurum ve kişilerden birisi de Uğur Mumcu oldu. Ama Mumcu bu çetrefil iz'in tam olarak neresinde duruyordu, bu çok önemli değildi. O bir kez isteyerek bu misyona soyunmuştu. Onun doğru bildiği yolun çıkış noktası Washington da olsa, kendisi bu iz'de CIA uzmanlarıyla, Mafia gansterleriyle, faşist katillerle kol kola yürürse, doğru bildiği yoldan şaşmayacaktı. Varılan noktada kendisinin sübjektif olarak hangi amaçları güttüğü, hangi yeni —veya eski— ilişkilerin adamı olduğu bir önem taşımıyordu. Asılan onun objektif misyonuydu...

Evet, U. Mumcu, İtalyan televizyonunda bir CIA uzmanı ile uyum halindeydi. Söyledikleri, faşist kiralık katil Ağca'nın —kendisine dikte ettirilen— yeni "ifşaat"larını takviye ediyordu. Üstelik de İtalyan televizyonunda, "kendisinin Türkiye'de komünist yanlısı olarak tanındığını" söylemeyi de ihmal etmiyordu. Batı daha ne istesindi. Soğuk savaş hoparlörleri "görüyorsunuz ya bu konuda bir Türk komünisti bile Bulgaristan'ı ve Sovyetler Birliği'ni itham ediyor" diye bir "tanık" sahibi olmuşlardı. Her ne kadar halkımız "Bozacının şahidi şıracı" demişse de, Batı gene de onu bir komünist diye tanıtmaktan yarar umuyordu. Oysa Mumcu'nun ne dün, ne de bugün komünistlikle uzaktan yakından bir ilgisi olmamıştı.

BİR KÂZİP ŞÖHRETİN YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ

Kendisi siyasi kariyere soyunmadan önce, Ankara Hukuk Fakültesinde akademik kariyere girmişti. Sonra siyasete atıldı. Hayır, hayır yanlış anlamayınız, siyasete atılmak derken, U. Mumcu'nun solu bir partiyeye filan bel bağladığını sanmayınız. O kestirme yoldan iktidara gitmeyi düşünüyordu. Ve kestirme yol'un bütün girift ilişkileri içine cesaretle dahiyordu. Derken 12 Mart dönemi hem kestirme yol'un var olmadığını gösterdi, hem de burjuvazinin baskı aygıtı içindeki birtakım kombinezonlarla uğraşanları, o aygıtın asli ve temsili sahiplerinin hiç de bağışlamayacağını bir çokları gibi Bay Mumcu'ya da kanıtladı.

Ama U. Mumcu bundan da yararlanmasını bilecek kadar akıllıydı. 12 Mart'ta birkaç ay hapis yatmasını ve yedek subaylıktan çavuş çıkartılmasından daha sonra bol bol siyasi ve ticari olarak yararlandı. Halkımızın, ilerici aydınlarımızın 12 Mart rejimine karşı duyduğu tepkiyi siyasete ve ticarete tahvil eden U. Mumcu, Cumhuriyet gazetesinde bir sütun kaptı, demokrasi havarisi geçindi, fakat bu arada 12 Mart'ta çektiği sıkıntıların da karşılığını bu sütunla ve suyuna tirit birkaç kitapla bol bol aldı.

Bu dönemde Mumcu şöhretinin zirvesine tırmandı. Sık sık TV açık oturumlarında gözüktü, panellere katıldı, kitapları bilmem kaç baskı yaptı, yazdıklarından piyes bile yapıldığı oldu.

Ne var ki, Türkiye gibi militarist bir devletin egemen olduğu bir ülkede "demokratlık yapmak" da öyle kolay değildi. Nitekim bir süre sonra 12 Eylül darbesi geldi. Mumcu bu kez bütün hak, hukuk, demokrasi, insan hakları, vb. görüşlerini bir yana koyup Cunta'ya temennah çekti...bununla da kalmayıp yukarıda değindiğimiz son misyonuna soyundu ve nihayet yerini buldu. Yola geldi.

CUMHURİYET GAZETESİ NEYE ALET EDİLİYOR

Uğur Mumcu da artık bu yolun yolcusudur. Bir uğursuz yolun Uğuru'dur. Bir karanlık gecenin baykuşudur... Ve nasıl ki, Mumcu'nun mu mu yatsıya kadar bile yanmamışsa baykuşluğu da sabaha bile kalmayacaktır.

Bizim açımızdan Mumcu'nun ne olduğu ve ne olacağı önem taşımaz, ama bu konuda önemli olan Cumhuriyet gazetesinin böyle oyunlara alet edilmesidir. Bırakınız her türlü siyasi mülâhazayı, salt gazetecilik açısından bile olay mâzur görülemez: Cumhuriyet'in kendi yazarlarından birisini Ağca'ya göndermesi ve bu yazarın Ağca'nın elini sıkması herşey bir yana gazetecilik mesleğini yaralamıştır.

Çünkü Ağca, birincisi profesyonel bir katildir; ikincisi BİR GAZETECİNİN KATİLİDİR... Uğur Mumcu'nun sığıdığı el, bundan çok değil 4 yıl önce Abdi İpekcî'ye kurşun sıkan, tabancanın tetiğini çeken eldir. Sadece bu dahi Cumhuriyet'in hangi oyunlara alet edildiğini göstermeye yeter. Kaldı ki, Batı dünyasında dahi hiç bir ciddi gazetecinin ciddiye almadığı ithamlara sayfa açmak Cumhuriyet'i yaralamıştır. Sonuçta Cumhuriyet de şu veya bu şekilde soğuk savaşın bir iftira kampanyası içine sokulmuştur. Asıl üzücü olan budur.

Bay Uğur Mumcu Neyin Peşinde?

Papa suikastı konusunda ABD emperyalizminin başlattığı yalan, iftira ve tezvirat kampanyasına eskiden adı solcuya çıkmış gazeteci Uğur Mumcu baş kaleşör olarak katıldı. Mumcu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni, Sovyetler Birliği'ni açık açık suçladığı gibi, "Bulgar izni sürmek" iftirasıyla faşist kiralık katil Ağca'nın dolaştığı yerlere, kaldığı motellere kadar gitti, Ağca ile hapis-hanede görüştü, İtalyan televizyonunda CIA ajanlarıyla açık oturumlara katıldı.

Bay U.Mumcu'nun "iz sürerken" neyin peşinde olduğu bizce meçhul değil.

Bay Mumcu peşpeşe yazılarla sosyalist Bulgaristan'a

karşı iftira kampanyasını sürdürürken ve kitaplar yayınlarken, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin iftiralari teşhir eden açıklamaları faşizmin sultası altındaki Türkiye kamuoyundan özellikle gizlenmektedir.

Bu nedenle, gazetemiz U.Mumcu'nun kampanyadaki işlevini teşhir ederken, bu rezil kampanyanın boy hedefi olan sosyalist Bulgaristan'ın konuya değgin açıklamalarını —sağlı "solu" yanılmak istenen— Türkiye kamuoyuna iletmeyi sosyalist ve barışsever ödev saymaktadır.

Bulgaristan'ın resmi yayınlarınca ve Sofya Press Ajansı'nca yayınlanmış üç yazı ve yorumu aşağıda yayınlıyoruz.

YENİ HAÇLI SEFERİNE ÖZENENLERİN KIŞKIRTMASI

Sofya: (23 Şubat—Sofya Pres Ajansı): Dün gece, Bulgaristan Ulusal Televizyonunda, Bulgaristan Telgraf Ajansı Genel Müdürü Boyan Traykov'la yapılan bir söyleşi yayımlandı. Boyan Traykov, Bulgaristan'a karşı yapılan suçlamaların sahte olduklarını, gerçek-dışı tanıklık esas alınarak bir sürü düzmece yapıldığını ve soruşturmanın gerçeği arama amacından çok bir politik kışkırtmaya hizmet ettiğini söyledikten sonra, Papa II Jean Paul'e karşı suikaste ilgili yürütülen soruşturmayı eleştirel bir açıdan ele alarak inceledi.

Boyan Traykov söyleşisinde şöyle dedi: "Sergey Antonov'a karşı suçlama, sadece katil Ağca'nın gerçek-dışı ifadelerine dayanıyor. Birçok tanık, saygıdeğer ve namuslu kişiler, Antonov'un suikast, suikast hazırlık ve uygulama saatlerine ilişkin gaybubetini doğruladılar."

Boyan Traykov sözlerine devamla şunları söyledi: "Başsavcı yardımcısı Scorza ve sorgu yargıcı Martella, suçsuz Bulgar yurttaşı Antonov'un serbest bırakılması için avukat Consolo ve avukat Larussa'nın sundukları dilekçeyi kabule yanaşmadılar. Bu karara ne anlam verebiliriz? Bizim için bunun tek anlamı vardır. O da İtalyan sorgu makamlarının zorunlu olan tarafsızca karar verme ilkelerine uymadıkları, önyargılara dayanarak hareket ettikleri, Bulgaristan ve bütün sosyalist topluluğa karşı başlatılan politik kışkırtma ve kampanyaya hizmet ettikleridir."

Katil Ağca'nın, Bulgaristan'da hiç rahatsız edilmeksizin Yoginer Sing adı altında sahte bir Hint pasaportuyla bulunduğu iddiasına ne diyeceksiniz sorusuna Boyan Traykov şu yanıtı verdi: "1980 yılında, Bulgaristan'dan aynı adla bir tek değil, 13 Hintli geçmiştir. Peki, bunlardan hangisi Ağca'dır veya bunların aralarında bir Ağca var mıydı?" sorusunu yöneltti.

Boyan Traykov, ipsiz sapsız ve gerçeklere ters düşen iddiaları ve soruşturma makamının Sergey Antonov'a karşı çelişkili gerekçelerini çürüten birçok örnek verdi: "Sergey Antonov'a karşı yöneltilen suçlamaların Ağca'nın baştanbaşa düzmece ifadelerine dayandığını, bu yalancı ifadeleri onun kendi başına hazırlamaya çağmı, arkada bunları kendisine fısıldayan, akıl hocalığı yapan ve durmadan yönlendiren birilerinin bulunduğu ortadadır."

"Sorgulama boyunca Ağca'nın sık sık ifade değiştirdiği ve bunu, Antonov'un avukatları Consolo ve Larussa tarafından ileri sürülen ve tanık ifadeleriyle ispatlanan Antonov'un olayla herhangi bir ilişkisi olmadığı gerçeğini çıkmaza sürükleyecek biçimde yaptığı görülüyor."

Boyan Traykov konuşmasını şöyle sürdürdü: "Sorgulamanın gizli olması gerektiğine karşın, Ağca'nın tam bir tecrit altında tutulmasına karşın, kendisi Antonov'un sözkonusu ispatlanmış gaybubetini tümüyle öğrenmiştir" dedi.

Boyan Traykov daha sonra şöyle dedi: "Peki Ağca, tam, neyi ve ne zaman düzeltilmesi gerektiğini, hangi yeni yalanı söyleyeceğini nereden biliyor? Soruşturma boyunca uydurduğu yalanların, kendisini, cezaevinde hukuk hükümlerini çiğneyerek kesin tecrit durumunu ihlâl edip ziyaret ettikleri artık açıklanmış bulunan gizli kişiler ve servisler tarafından güdümlendiği apaçık ortada değil midir?"

"İtalyan sorgu makamına göre, Ağca'nın bu güdümlü ifade değişiklikleri, onun kendiliğinden gelen iç güdüsünün ve içtenliğinin bir belirtisiymiş."

Boyan Traykov devamla şunları söyledi: "Biz ise gözle görüleni söylüyoruz: İtalyan sorgu makamı Antonov davasında, Bulgaristan'a karşı politik kışkırtmanın hukuksal bakımdan esaslandırılması için, ilgili gizli servislerle işbirliği halindedir."

"Yalancı da, arkasındaki süflörleri de kendi ayaklarıyla tuzağa düştü-

ler" dedikten sonra Boyan Traykov şunları ekledi: "Ağca birden bire şunu hatırladı: 10 Mayıs günü, Antonov'un evinde, kendisinin —Ağca'nın—, Antonov'un, Ayvazov'un, Vasilev'in ve daha dört Türk'ün buldukları, ayrıca Rositsa Antonova'nın ve 10 yaşlarındaki bir kızın, —herhalde Antonov'ların o zaman 10 yaşındaki kızı Ani'nin de— katıldıkları en önemli toplantının yapıldığını söylemiştir."

Boyan Traykov sözlerine devamla: "Elimde enformasyon vardır ve ben buna dayanarak kesinlikle şunları söyleyebilirim: 10 Mayıs 1981, pazar günü Rositsa Antonova ve Ani Antonova Roma'da değildiler ve katil Ağca'nın sözünü ettiği toplantıya katılmamışlardır. Rositsa Antonova, 8 Mayıs günü bir otomobile Roma'dan çıkmış, İtalya ve Yugoslavya üzerinden yolculuk etmiş, 10 Mayıs günü, yani Ağca'nın ifadesine göre, güya Roma'da bulunduğu ve Papa'ya karşı suikast hazırladığı toplantısına katıldığı gün, Sofya'ya gelmiştir."

Bay Traykov, Antonovların kızı Ani hakkında şöyle dedi: "Ani bütün yıl boyunca Sofya "Kliment Ohridski" okulunda öğrenimine devam etmiştir."

"Ve böyle oluyor. Sözkonusu 10 Mayıs günü, Rositsa Antonova ve Ani'nin Roma'da değil, Sofya'da buldukları gerçeği ve Ağca'nın iddia ettiği gibi, kendisiyle Roma'da tanışıp görüşmediği gerçeği, azılı teröristin yalanlarını ve kendisini yalanlarla besleyenleri yalanlayan ayrıca iki büyük kanıt oluşturuyor. Diğer birçoğu gibi, bu gerçekler de, Antonov'a karşı açılan soruşturmanın güdümlü niteliğini ve temelsizliğini gösteriyor."

Boyan Traykov, "Ağca'nın, bellegini 'toparlaması' ve sözünü ettiği toplantının —Rositsa Antonova'nın 8 Mayıs 1981 günü Roma'dan yola çıktığını öğrenerek— 7 Mayıs günü yapıldığını ve Antonova ile Ocak ayında değil de, başka bir ay içinde tanıştığını söylemesi tehlikesi yok

mudur sorusunu şöyle yanıtladı:

"Biz, bütün bu kanıtları, işte bu nedenle Antonov'un avukatları aracılığıyla sorgu makamı önünde değil, tüm Bulgar ve dünya kamuoyu önünde, Ağca'nın, ifadelerini yine değiştirmesi halinde, herkesi gerçeği görmesi ve anlaması için, Ağca'nın gizli servislerce ve İtalyan sorgu makamınca desteklenerek durmadan yalan söylediği kanısına varmaları için ortaya koyuyoruz."

"Adam öldürme suçundan ölümlü cezasına, Roma-Katolik Kilisesi'nin başındaki kişiye karşı suikastten ömür boyu hapis cezasına çarptırılmış olan Ağca gibi sabıkalı bir katilin ifadelerine nasıl olur da gitgide artan bir güven beslenir ve öte yandan Antonov gibi henüz hiçbir cezaya çarptırılmamış, lekesiz ve namuslu bir insanın sözlerine tam bir güvensizlik gösterilebilir?"

"İtalyan sorgu makamının, tanık olarak dinlediği Bulgarlara, komünist ideolojiyi benimsediklerinden dolayı, güven göstermemesi olacak iş midir? Yoksa bu sorgu makamı için bütün insanlar yasa karşısında eşit değiller midir? Ve mademki insanlar arasında ideolojik görüşlerine göre ayırım yapmaktır, o halde, bu sorgu makamı, cinai neo-faşist ideolojinin adamı olan Ağca'nın ifadelerini niçin yeğlemektedir?"

"Dahası da var, diye devam eden Traykov, Antonov'a karşı suçlamada birçok tutarsızlık ve birçok kusurlar ortaya çıkıyor. Ama şaşılacak bir davranış olarak, "her kuşku sanığın yararınadır" klasik ilkesi yerine, bu olayda yeni bir ilkenin, "her kuşku suçlayanın yararına" ilkesinin uygulandığı görülüyor. Eski Roma hukuku temellerinin yıkılmakta olduğu ve "yeni" Roma hukuku ilkesinin yaratıldığına tanık oluyoruz."

Boyan Traykov devamlı şöyle konuştu: "Antonov'a karşı girişilen soruşturmanın hiçbir hukuksal dayanağı yoktur, bu bir adli hata değildir ve en azından iddiaları araştırmaya yönelik bir sorgulama da değildir. Öyle ki, bir katilin anlamı kolay anlaşılır hizmetlerinden yararlanılarak, Roma adliyesinde politik maksatlı, Bulgaristan'ı ve sosyalizmi karalamayı, her iki sosyal sistem devletleri ve insanları arasında güvensizlik ve tedirginlik tohumları saçmayı amaçlayan bir komplo gerçekleştirilmektedir."

Traykov, sözünü bağlarken şöyle dedi: "Bütün insanlara hitab ediyoruz: Roma'da 'Antonov olayı' diye bir şey yoktur. Ancak bize, Bulgarlara karşı ve size, hepimize karşı, sadece doğu ve batı arasında anlaşma temeli üzerinde kurulabilecek olan genel barışa karşı, ortak geleceğimize karşı bir komplo vardır. Roma'da bir 'Antonov olayı' yoktur. Yeni haçlı seferine özenenlerin kundakçılığı vardır."

BİR "GAZETECİLİK "BAŞARISININ" SIRRI

Dimitir ŞİŞMANOV

"Cumhuriyet" en eski günlük Türk gazetelerinden biri. Bu gazetede birçok deneyimli gazeteci, yetenekli yazar, fırçası güçlü karikatürcü çalıştı, bugün de çalışıyor. Ama Batı'da, bunlardan hiçbiri Uğur Mumcu kadar, böylesine yaygaralı şöhrete sahip olmadı.

Uğur Mumcu'nun bu başarısını, Türkiye'de kaçakçılık olaylarıyla ilgili açıklamalarına borçlu olduğu söyleniyor. Kendisi bu konuda kitaplar da yazıyor. Kaçakçıları ve dolandırıcıları açığa vuran başka Türk gazetecileri de var kuşkusuz. Var ama, bunlardan hiçbiri Mumcu'nun o büyük şöhrete erişmiş değil.

Uğur Mumcu, Batı'daki bu şöhretini, Türkiye'deki kaçakçılık olaylarıyla ilgili açıklamalarına değil, Bulgaristan'ın ve öteki sosyalist ülkelerin adını, uzaktan yakından en ufak ilintisi bulunmadığı ve bulunamayacağı, asla bulunamayacağı, kirliliğiyle ilgili uydurma ve yalanlara, karıştırmasına borçludur.

Batı anti-komünist ve anti-sosyalist propaganda merkezleri kendilerini solcu ve ilerici tanıtan ve böyle geçinen, aslında ise anti-komünist propaganda, kampanya ve yaygaralarına aktif biçimde katılan gazetecilerin, özellikle büyük reklamını yapar. Uğur Mumcu, işte bu tür gazetecilerden biri. Geçen hafta İtalyan televizyonunda yayınlanan bir demecinde kendi kendini överken dedi ki: "Bulgar izi'yle uğraşıyorsam, bu anti-komünist olduğum anlamına gelmez. Tersine, Türkiye'de beni, komünizm yanlısı görüşleri savunmakla suçluyorlar." Mumcu bu sözleri, okurların güvenini kötüye kullanırken, kendisine daha fazla güvenilmesi için söyledi kuşkusuz. Çünkü, "komünizm ülkeleri yandı" olmakla "suçlanan" yeni o aynı Mumcu CIA'nın ünlü ajanlarıyla "komünizm tehlikesi" üstüne raporlar veriyor sağda solda. Mumcu, Roma'da, CIA'nın eski Türkiye başkanı Paul Hanze'yle birlikte bulundu. Şimdi ortak çabaları, "Bulgar izi"nin bir başka şemasını, bu kez, Türk gazetecisi ve "Milliyet" gazetesi başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesine götürecek bir "izi"nin şemasını hazırlıyorlar.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde, Abdi İpekçi'nin, libarel-demokrat bir çizgide olan "Milliyet" gazetesini satın alma ve onu neo-faşist sağın basın organı durumuna getirme planları yapan aşırı sağcılarının kararı üzerine Ağca ve suçortaklarına öldürüldüğü iddia ediliyor. İpekçi, buna kesinlikle karşı çıktığı için ortadan kaldırılmış,

bu iddiaya göre. Mumcu da bir yazısında, gerçeğe en yakın bu görüşü anlamıştı; anlamıştı ama şimdi Paul Hanze'nin uydurmacasına dört elle sarılırken, bunu kasıtlı olarak bir yana bırakıyor. Zira Paul Hanze'ye göre, Türkiye'deki kaçakçılık ve Mafya labirentlerinde "Bulgar izi" aranmalı. Hem de öyle aranmalı ki, "izler" önünde sonunda yeniden Ağca ve Bulgaristan'a varmalı, oradan da İpekçi'nin öldürülmesi olayı ve Papa'ya karşı girişilen suikast denemesine uzanmalı.

İtalyan televizyonu 8 Şubat günü "Bulgar izi"ne adanmış bir başka uzun programında, Mumcu yeniden kamera karşısına geçerek kaçakçılık ve terörizme ilişkin varsayımlarını geliştirdi ve kendini överken dedi ki: "Evet, diplomatik kaynaklar da bu arada, çeşitli haber kaynakları bana, sorgu yargıcı Martella'nın, Mehmet Ali Ağca'nın ilişkilerini meydana çıkarmak için, kitabımdan yararlandığını bildirdi. Ama ben sorgu yargıcı Martella'ya, kitabımda yazdıklarımın çok daha fazlasını söyleyebilirim. Gazeteci ve hukuk sorunları uzmanı olarak, artık beş yıldan fazla bir zamandan beri Uğur ve Türk silah kaçakçılığıyla uğraşıyorum. Sofya'nın, bu yeraltı eylemlerinin—silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının, terörizmin—merkezi, bulunduğu kesin olduğuna göre..." Mumcu, kaçakçılık hedefi silahların "büyük bir bölümünün NATO'dan geldiğini" iddia ettikten sonra, giderayak, kargaların da güleceği bir şeyler kaçırıyor ağzından: "...ve burada, yeni tipten bir enternasyonalizm—NATO ve Bulgaristan arasında bir enternasyonalizm—mevcuttur." Ve tıpkı sahneye fırlamış bir aktör gibi vargüçlele haykırıyor: "Elimde kanıtlar var. Birçok kanıt gösterebilirim, gösterebilirim ama küçük düşmek istemiyorum."

İtalyan televizyonunda düzenlenen "yuvarlak masa" söyleşisinde, Mumcu'ya, şunu kimse söylemedi:

—Fakat Siz, yalan söylüyorsunuz Beyefendi. Siz, tam da bu yalan ve iftiralardan dolayı Türk mahkemesince cezaya çarptırıldınız. Mahkeme kararı...

—Ne mahkemesi? Ne kararı? —diye hayret edecekti belki de İtalyan televizyonunda yuvarlak masa söyleşisine katılanlar. Bundan habersiz oldukları için hayret edeceklerdi kuşkusuz.

İşte sözünü ettiğimiz mahkeme kararı.

1982/603 nolu bu mahkeme kararı 1 Kasım 1982 günü, Ankara Mahkemesi'nde Hakim M. Siret Atalay tarafından açıklandı. Karar metninde de belirtildiği gibi Uğur Mumcu, "Cumhuriyet" gazetesinde çıkan yazılarındaki yalan ve iftiralardan do-

layı sanık sandalyesine oturtuldu.

Uğur Mumcu "İşte Dosyalar!" gibi cıfcaflı başlıklar taşıyan yazılarında, "Türkiye'den anti-komünist şirket sahiplerinin" silah kaçakçılığı için "Bulgaristan komünistleriyle birleştiğini kanıtlamak için", "kendi gözlemleriyle görmüş olduğunu" iddia ettiği mektupları, dosyaları, telefon numaralarını (telefon rehberinden alınmış numaraları) belirtiyor. Yazılarında, kaçakçılık ortaklığı yaptıkları iddia edilerek Bulgar ve Türk şirketlerine iftiralar savruluyor. Mahkeme, Mumcu tarafından anılan bütün o mektupların, dosyaların uydurmaca olduğunu, mevcut olmadıklarını su götürmez biçimde kanıtladı. Mahkeme kararının bir bölümünde şöyle denildi: "Davalı MİT müsteşarlığının yazısına dayanmış ise de, bu yazının varlığına rastlanmadığı, anılan müsteşarlıktan bildirilmiştir. Ayrıca davalı vekili Dr. Faruk Sükan'ın devlet başkanı olarak yaptığı soruşturmayla ilişkin dosyanın getirilmesini istemiştir. Bu işe ait her iki dosya Maliye Bakanlığı'ndan getirtilerince incelenmiştir. Her iki dosyada da, davacı şirketin silah kaçakçılığı yapmasına ilişkin herhangi bir iddia ve delile rastlanmamıştır. ...Bu durumda eylemin haksız olduğu kuşkusuzdur. Davacı şirketin, silah kaçakçılığı yapmak ithamı altında bulundurulması ağır bir kusurdur. Davalıların, konuyu iyice araştırmadan yayınlamaları elbette ki, haber verme görevinin sınırlarını çoktan aşmış ve davacı şirketin kişisel haklarına saldırı niteliğini kazanmıştır..."

Uğur Mumcu bu davada 150 bin TL tazminat cezasına çarptırıldı.

Mumcu, İtalyan televizyonunda yuvarlak masa söyleşisinde, aynı Türk ve Bulgar şirketlerine karşı aynı uydurmacalarını (bu uydurmacalarından dolayı, Türk Mahkemesi tarafından yalan söylemek ve iftira atmak suçuyla yargılanmış ve cezaya çarptırılmıştı) tekrarladı.

Mahkeme yoluyla da yalanlanmış bu yalan ve iftiraların yinelenmesi kimin yararındır?

Bunlar kuşkusuz, Doğu'yla Batı arasındaki köprülerin yıkılması, Avrupa'nın iki kesimi arasında ve Balkanlarda ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerin kesilmesi, gerginlik ve güvensizlik ortamının sürdürülmesi uğrunda elinden geleni esirgemeyen, bu doğrultuda her çareye başvuran bir politika için gereklidir. Böyle bir ortam ABD ve NATO'nun süper silahlanmasını haklı göstermek için, Batı Avrupa'ya ve Türkiye'de yeni Amerikan nükleer füze silahlarının üslendirmesi için gereklidir.

Uğur Mumcu gibi gazeteciler de, Avrupa ve dünyada, barış ve güvenlik için tehlikeli olan bu politikaya hizmet boyunduruğuna koşmuşlardır.

İYİ KOMŞULUK İLİŞKİLERİ ZARARINA

Türkiye'de çıkan "Yankı" dergisi 24-30 Ocak tarihli sayısında bir bayan okurunun mektubuna yer verdi. Mektubun bir bölümünde şöyle deniyor: "...Merak ettiğim bir şey de; Ağca'nın Türkiye'deki faaliyetleri, ilişkileri, cinayetleri ve kimlerce nasıl kaçırıldığı, kimlerce nerelerde, kendisine yataklık yapıldığı. Bunlar hiç sorulmuyor. Sanki Ağca diye birisi Türkiye'de hiç yaşamamış. Varsa yoksa Bulgar-Rus ajanı. Suçu başkalarına yüklemek, işin kolayına kaçmak değil midir? Belirli Avrupa (Batı Avrupa) basınından işimize gelen yorumları aktarmak, olayı Avrupa'da (Batı Avrupa'da) gelişen herhangi bir olay gibi vermek sorumluluktan kaçmak değil midir?..."

Anlaşılabileceği üzere, Türkiye'de de sağduyulu okurların yanıtlanması olanaklı değildir. Okurlar, Amerika, Batı Avrupa ve Türkiye'deki uydurma haber imalatçıların, Türkiye'ye komşu devletleri kötülemek için girişimleri amansız yarışmadan duydukları infialli biliyorlar. Kimi Türk gazetecileri, Doğu'yla Batı arasındaki özel olarak da Türkiye'nin Bulgaristan ve Sovyetler Birliği'yle ilişkilerinin kötüleştirilmesini amaçlayan büyük bir bozgunculuk kampanyasına alet edildiklerini bir türlü kavrayamıyor. Onlar, "Yankı" dergisinde yayınlanan, mektubundan alıntı yaptığımız bayan okurun da belirttiği gibi Papa'ya karşı ateş açan teröristin Türk olduğunu, Türk yurttaşı olduğunu, resmi Türk yetkililerinden sahte pasaportlar ve belgeler aldığını, Türkiye'de neo-faşist hareketlerce kendisine ilham verildiğini, Türkiye'de ağır cinayetler işlemiş olduğunu unutup duruyorlar. Teröristin çeyrek yüzyıl boyunca Türkiye'de yaşadığını unutup, kendilerine başkaları tarafından söylenenleri tekrarlayıp duruyorlar. Teröristin Bulgaristan'dan geçtiğini, ülkede birkaç hafta kaldığını yineleyip duruyorlar. Bu da, Roma'nın "San Pietro" Meydanı'nda işlenen cinayete Bulgaristan'ın "katılışına" bir "kanıtıdır".

Onlar, kulaklarına yine başkaları tarafından fısıldanmış şu safdilce soruyu, her gün sorup duruyorlar: Terörist sahte bir pasaportla Bulgar sınırını nasıl geçebilmiş ve Bulgaristan'a nasıl girebilmiş? Bu soruyu aralıksız yinelerken, teröristin bunu yapabilemesi için, yine o sahte pasaportla Türkiye sınırından geçmiş ve Türkiye'den çıkmış olduğunu düşünmek gayretine katlanıyorlar. Her gün yinelenen bir başka safdilce soru daha var: Terörist Bulgaristan'da açığa çıkarılıp tutuklanmadan, kendi "itirafına" göre, 59 gün nasıl kalabilmiş? Bu soru sorulurken, teröristin 10 ay boyunca İstanbul, Ankara ve başka şehirlerde, bir buçuk yıl boyunca Batı Avrupa'da, serbestçe nasıl dolaşabilmiş olduğunu gerçeğine en ufak ilgi gösterilmiyor. Üstelik Türk yetkilileri, Bulgar topraklarında bir Türk teröristin bulunabileceği konusunda, Bul-

gar makamlarını uyarmış değildirdi. Buna karşılık Türk yetkililer Interpol'e üye Batı Avrupa'nın tüm ülkelerini bu konuda haberdar etmişti. Federal Almanya Cumhuriyeti, İspanya, İtalya, Fransa, Avusturya, İsviçre ve teröristin belirli süre kalmış olduğu daha birçok başka ülkeye karşı bu konuda en ufak bir suçlama yöneltilmiyor. Oysa terörist Papa'ya karşı ateş açarken kullandığı silah, sahte belgeler ve pasaportu bu ülkelerde aldı, yine bu ülkelerde para yardımı gördü ve sığınak buldu. Batı Avrupa'da iş aramak ve çalışmak üzere, topraklarından her yıl iki milyon Türk yurttaşının geçtiği Bulgaristan'a suçlamalar yöneltiliyor. Oysa bu iki milyon Türk yurttaşı ülke topraklarından, Bulgaristan ile Türkiye arasındaki iyi komşuluk ilişkileri uyarınca ve bu emekçi insanların yararı için, çok kolaylaştırılmış bir vizesiz sistem koşullarında geçiyor.

Anti-Bulgar uydurmacalarının kimi tezgahçıları, kendi uğraşlarını öylesine büyük hırsla ve beceriyle sürdürüyorlar ki, yukarıdaki soruları sorabilecek kadar, normal düşünme yeteneğini yitiriyorlar, kendi okurları önünde, kendi ülkesinin toplumu önünde, en basit sorumluluk duygusundan uzaklaşıyorlar.

Taptaze bir örnek: "Hürriyet" gazetesi 1 Şubat 1983 tarihli sayısında yer alan "Papa'ya Karşı Suikaste Karışmış İki Filistinli" başlıklı haberinde, Yunan polislinin geçen yılın Kasım ayında, Bulgaristan'dan Yunanistan'a gizlice patlayıcı madde ve bombalar sokan Ürdün yurttaşı iki Filistinliyi tutuklamış olduğunu bildirdi. Gazete, bu iki Filistinlinin "Papa'ya karşı suikast denemesinde Bulgaristan hesabına" çalıştıklarını belirtti. Eh, madem ki, Bulgaristan'dan geçmişlerdir, elbette, Papa'ya karşı suikast denemesinde "Bulgaristan hesabına çalışmış" kişiler olacaktırlar!

Ama meselenin bambaşka olduğu anlaşıldı. Yunan makamlarınca tutuklanan sözkonusu iki Ürdün yurttaşı Irak'tan yola çıkmış, Yunanistan'a Türkiye'yi boydan boya geçerek, Bulgar topraklarına ayak bile basmadan, Türkiye'den girmiştir. Bu durumda, Bulgaristan'dan Yunanistan'a o patlayıcı maddeleri ve bombaları nasıl sokmuşlardır? Kuşkusuz bu, "Bulgar izi"ni bir kere daha göstermek üzere ortaya sürülen en iyi uydurmalardan biridir.

Kimi gazeteciler ve gazeteler anlaşılan benzer uydurmalarla toplumun dikkatini başka yöne çekmek, daha açık bir anlatımla, suçu, olmadığı yerde -Bulgaristan'da ve öteki sosyalist devletlerde- aramaya, kamuoyunu yönlendirebileceğini zannediyor. Amaç gün ışığı gibi ortadadır: Bu yolla, Balkanlar ve Avrupa'ya yabancı, Okyanus ötesindeki bir gücün uluslararası durumu istikrarsızlaştırmaya yönelik büyük politikasına hizmet etmek. Bu politika, Doğu ile Batı arasındaki ilişkileri gerginleştirme, süper silahlanma ve cepheleşme, yaşlı katıyı yeni ölüm silahları yığma çizgisini aklamaya, önünde sonunda da, Avrupa'ya bu gücün egemenliğini dayatma politikasıdır. (D. Şişmanov)